

પ્રવચન કાલ

વ્યૂત્પત્તિ

૧૧૩.૨૫૭૩

૫/૪૨૪૫

૪૨૪૫

૧૧૩.૨૫૭૩ ૫/૪૨૪૫ પ્રવચન કાલ પ્ર. વ્યૂત્પત્તિ

กรมศิลปากร
กรุงเทพฯ

เลขหนังสือ ๑๔๑

เลขบัญชี ๑๒๓.๒๕๑๓
๒๔๒๔๒

เลขทะเบียน ผ ๓๒๖๖๓๑ ๑๔.

คำอุทิศ

หนังสือ "ปัจฉิมกาลอนุสรณ์ ฯพณฯ จอมพล ป. พิบูลสงคราม" ซึ่งพิมพ์เป็นมิตรพลี ในวันบำเพ็ญกุศลครบรอบหนึ่งปีแห่งการถึงอสัญกรรม หากจะเป็นประโยชน์เพียงส่วนน้อยแก่ท่านผู้ได้อ่านแล้ว ดิฉัน ขออุทิศส่วนอันเป็นประโยชน์นั้น แก่ ฯพณฯ จอมพล ป. พิบูลสงคราม ซึ่งเป็นเสมือนพี่ชาย เป็นอาจารย์ชีวิต เป็นสามมิตร และเป็นปิตุมิตร ของดิฉัน ตลอดชีวิตของ ฯพณฯ และของดิฉัน

บุษยามาลานานาพันธุ์
ปราณีตจตุรศักดิ์
ดวงมาตรงหม่อมมาลี
ตั้งอยู่หน้าพยุบัต
ขอพสกนิกรวิญญาน
ประมาณอาลัยในจิต
ฝังใจลูกมิ่ง เมีย มิตร
กุศลอุทิศจงสราญ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อันรูปรส กลิ่นเสียง ไม่เที่ยงแท้

ย่อมนเมาแก่ เกิดโรค โศกสงสาร

ความตายหนึ่ง พังเห็น เป็นพยาน

หวังนิพพาน พันทุกข์ สนุกสบาย

คำนำ

การบำเพ็ญกุศลอุทิศแก่ผู้วายชนม์ ภายหลังที่มีการฉานปณิก
แล้วนั้น ตามธรรมดาไม่มีธรรมเนียมว่าจะต้องพิมพ์หนังสือเป็นอนุสรณ์
แจกเป็นมิตรผลแก่ญาติมิตรที่มาในงานบำเพ็ญกุศลด้วย เพราะได้มีการ
พิมพ์หนังสือแจกเป็นมิตรผลเมื่อครั้งฉานปณิกแล้วตามกาลนิยม

ในการบำเพ็ญกุศลครบหนึ่งปีของท่าน จอมพล ป. พิบูลสงคราม ใน
วันที่ ๓๓ มิถุนายน ๒๕๐๗ นี้ เดิมทีดิฉันก็ได้คิดจะพิมพ์หนังสือเป็นอนุสรณ์แก่ท่าน
สำหรับแจกเป็นมิตรผลอีก เพราะได้พิมพ์หนังสือเป็นอนุสรณ์สำหรับเป็นมิตรผลใน
พิธีบรรจุศพ เมื่อวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๐๗ แล้ว และเนื่องจากนับแต่วันบรรจุ
ศพของท่านจอมพล ป. พิบูลสงครามแล้วเป็นต้นมา เมื่อถึงวันที่ ๓๓ ของเดือนซึ่ง
ถือว่าเป็นวันครบรอบวันถึงอสัญกรรม ดูกดุกได้นัดกันนำอาหารไปถวายพระทวด
พระศรีมหาธาตุซึ่ง เป็นวัดที่บรรจุศพของท่านเป็นกิจวัตรใน ครอบครัวและญาติมิตรที่
ท่านใกล้ชิดโดยเฉพาะ และแล้วก็นำดอกไม้สดเข้าไปบูชาพระบรมสารีริกธาตุใน
พระเจดีย์และที่หน้าศพของท่าน เช็ดกวาดเพื่อความสะอาดและเป็นระเบียบ โดยผลัด
กันระหว่างลูก ๆ ทุกวันที่ ๓๓ ของเดือน ดิฉันผู้มีส่วนร่วมกับลูกทุกคนก็ได้ระบาย
ความรู้สึกเป็นบทประพันธ์ติดไปกับดอกไม้ วางไว้ที่หน้าศพทุกเดือนมา และเมื่อ
ได้เขียนระบายความรู้สึก แล้วก็กลายเป็นเรื่องทวนระดกถึง วันที่ ๓๓ มิถุนายน
๒๕๐๗ อันเป็นวันสุดท้ายแห่งชีวิตของท่าน ดิฉันทวนระดกถึงกิจวัตรประจำวัน
ของท่านตั้งแต่ตอนนอนจนถึงวันที่สุดท้าย คิดถึงการที่ท่านฉันดม โดยที่ดิฉันนั่งเคียง
ข้างอยู่บนเตียงนอน ไม่ยอมเชื่อ ดิฉันยังจำได้ว่า ดิฉันร้องแต่คำว่า "ดิฉันเชื่อไม่ได้"

ดิฉันเชื่อไม่ได้” ใครมาถึงก็เร่งร้องขอให้พาท่านส่งโรงพยาบาล ยิ่งมองดูหน้าท่าน ซึ่งเหมือนหลับสนิทอย่างมีความสุข แม้แต่สีหน้าอันเป็นธรรมชาติของคนไม่มีชีวิต ก็ไม่แสดงให้เห็นในคอนต้น ดิฉันจะยอมเชื่อได้อย่างไร? .. แต่ในที่สุด ดิฉันก็ต้องยอมเชื่อว่าท่านได้สิ้นชีวิต วิญญาณของท่านได้ทะลักออกไปแล้ว

แต่ละเดือนที่เขียนก็เขียนได้ตามอารมณ์ บางเดือนจะเขียนต่อก็ก็นั่งไม่ได้ บางเดือนก็มีใจเข้มแข็ง ระบายความรู้ถึงออกมาได้มาก เดิมก็คิดแต่เพียงระบายความรู้ถึงอดบับอยู่ในอกนั้นให้เบาบางลง แต่เมื่อได้ระบายความรู้ถึงออกมาแล้วกลายเป็นเรื่องติดต่อกัน ความรู้ถึงที่คิดว่าเพียงจะระบายความอดอกให้เบาบางลง ก็กลายเป็นคิดว่าควรจะเป็นเรื่องที่จะให้ประโยชน์แก่ผู้ที่จะได้อ่าน ความรู้ถึงก่อนนี้ไว้ อย่างน้อยที่สุด ก็ อาจจะเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจต้องการทราบว่าท่าน จอมพล ป. พิบูลสงคราม ถึงแก่อสัญกรรมด้วยโรคอะไร โดยมีอาการเป็นอย่างไร แต่เมื่อได้ร่ายกรองเรื่องกิจวัตรในวันสุดท้ายแล้ว ก็จำต้องกล่าวถึงบุคคลและเรื่องราวที่ต่อเนื่องกันในวันนั้น และแล้วก็ต้องกล่าวถึงมรดกที่มาจากวันสุดท้ายของท่าน จอมพล ป. พิบูลสงครามด้วย เพื่อให้เป็นเรื่องติดต่อกันโดยสมบูรณ์ จึงเกิดหนังสือ “ บัณฑิตอนันต์ ๑ พณ ๑ จอมพล ป. พิบูลสงคราม ” ขึ้น

หนึ่ง เมื่อคราวพิมพ์หนังสือแจกในงานบรรจุอัฐิท่านจอมพล ป. พิบูลสงครามนั้น มีผู้ทูลเกล้าฯ เรื่องมาให้ เพื่อพิมพ์เป็นอนุสรณ์แด่ท่าน จอมพล ป. พิบูลสงคราม แต่เมื่อเรื่องถึงมาถึงตำรา หนังสือซึ่งเตรียมไว้ว่าจะพิมพ์ได้พิมพ์เสร็จไปแล้ว ดิฉันจึงได้ถือโอกาสนำมารวมพิมพ์ไว้ในหนังสือเล่มนี้ด้วย แล้วยังมีบางท่านที่ได้อ่านมาภายหลังอีก ซึ่งดิฉันตั้งใจจะนำมาพิมพ์ไว้ด้วย แต่เมื่อได้พิจารณาดูแล้ว เห็นว่าเป็นเรื่องที่ไม่เข้ากับเรื่องที่จะพิมพ์ในเล่มนี้ จึงจำเป็นต้องระงับไว้ ดิฉันจึงขอ

ประทานอภัยโทษต่อท่านเจ้าของเรื่องบางท่าน ที่มีได้เห็นเรื่องของท่านอยู่ในหนังสือ
ซึ่งเป็นอนุสรณ์แก่ท่าน จอมพล ป. พิบูลสงคราม ตามความปรารถนาดีของท่าน
ไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ในโอกาสนี้ ดิฉันขอขอบพระคุณท่าน วาตา อดีต ประธานกรรมการ
ของบริษัทมารูเซงฮอยด์และมาตาม วาตา ผู้มีอุปการคุณแก่ท่าน จอมพล
ป. พิบูลสงคราม ตลอดเวลาที่ท่านก้อยู่ในประเทศญี่ปุ่น และท่านทั้งสองยังได้กรุณา
มากรุงเทพฯ โดยเฉพาะเพื่อบำเพ็ญการกุศลครบ ๓๐๐ วัน ของท่าน จอมพล
ป. พิบูลสงคราม ทวดพระศรีมหาธาตุ และดิฉันขอขอบพระคุณท่านนายพลเอก
นากามูระ และมาตาม ซึ่งท่านทั้งสองได้ให้ความใกล้ชิดสนิทสนมโดยไม่ตรีจิตอัน
ด้อย เช่นเดียวกับมิตรญี่ปุ่นทั้งหลายของท่าน จอมพล ป. พิบูลสงคราม และอีก
ท่านหนึ่งซึ่ง ดิฉันจะเว้นแต่แสดงความขอบพระคุณเต็มใจได้คือ นายอิโซเบและมาตาม
ผู้ที่ได้มาอยู่ประจำตัวท่าน จอมพล ป. พิบูลสงคราม ตั้งแต่วันแรกที่ท่านมา
พำนักอยู่ในประเทศญี่ปุ่น ไปไหน ๆ ด้วยกันทุกแห่งในประเทศญี่ปุ่น ได้ช่วยเหลือ
กิจการทุกอย่าง จนประจักษ์เป็นคนอยู่ในครอบครัวเดียวกัน ชื่อตามที่ดิฉันกล่าว
นามมาแฉวนฉวนแฉวนแต่มีเรื่องของท่านอยู่ในหนังสือเล่มนี้ด้วย

อริฮิโกะ ชิซูกะ

ภาพสุดท้าย ของ ฯพณ ฯ จอมพล ป. พิบูลสงคราม

ปัจฉิมกาลอนุสรณ์

๑๑ สิงหาคม ๒๕๐๗

อนันต์ทิยาจำรัส	ลูกเมียอัญชิตี เรอชา
พ่อโปรดส่งทพยวิญญา	ปกป้องรักษาลูกเมีย

๑๑ กันยายน ๒๕๐๗

วิญญาณพ่อสถิตค้าว	แดนใด สวรรค์พ่อ
พ่อหยั่งทราบดวงหทัย	ทวมนั่น
เมียถูกผูกมัดรักใจ	เจ็บไต่ก
เหตุที่พ่อสละพัน	ภาคพื้นโลกวิสัย
ดวงใจเมียถูกเพียง	พังสลาย
สุดหักสุดห้ามหาย	ห่างเศร้า
ทุกวันไปก็คิดถึง	ครุ่นคิด พ่อเอย
น้อยจิตพรหมลิขิตเจ้า	ขีดเส้นสู่สวรรค์

๑๑ ตุลาคม ๒๕๐๗

วันเดือนเกิดนอนผ่านพัน	จตุรมาศ แด้วพ่อ
จิตครุ่นคิดไปขาด	คิดได้
ใดเป็นเหตุชั่ววาทก	พ่อดวน ดับฤา
ยิ่งใคร่ครวญชวนให้	อกร้าวเพียงสลาย

รายการลำดับด้วย
เข้าคำพ่อเคร่งครัด
ข่าววิทยุพอรับ
วิพากษ์วิจารณ์ถวน

มิถุนา ฯ ที่ ๓๓ เข้า
เสร็จข่าวพ่อชวนเฉดย
วิพากษ์วิจารณ์เผยแพร่
เป็นเรื่องดำราญต้อง

ในวันพฤหัสบดี ต้อง
เข้าดับโมงครุมา
ฝึกเขียนอ่านภาษา
จนจบเวลาได้

ร่วมทานร่วมสนุกซ้อม
เราต่างพูดเพ้อจา—
พอเคยตลอดเวลา
ครกดับแล้วยังได้

อยากทานใดตั้งด้วย
เนื้อผักผลไม้—
เดินทวนเด็กกระยา—
กดับเมื่ออาทิตย์อ่อน

กิจวัตร
ดับถวน
รู้เหตุ ทวนเอย
นารุศศึกษา

เช่นเคย พ่อเอย
พจน์พร้อม
พฤติเหตุ โดกแฮ
ปฏิบัติด้วยสนใจ

ศึกษา
ช่วยให้
พูดญี่ ปุ่นเอย
เสร็จตั้งอาหาร

สนทนา
รักไว้
ตราญตุช
เครซ้ออาหาร

วาจา เองเอย
รพัตพร้อม
หารชอบ ทานพอ
ชอบฟ้าคราเย็น

เดินเด่นรอบเขตน้อย	ในสวน
พฤษชาติเขียวชอุ่มชวน	ออกชน
นานา มาตาอวด	อบกั้น ขจรเขย
น้ำรดพรวนดินพน	พุ่มไม้ไผ่แดง

๓๓ พุศิจิกายน ๒๕๐๗

ดินแดงสุริยส่องพัน	ภาคนภา แฉวฤา
ไฟเบ็ดรอบเคหา	สว่างให้
เดินคุ่มพฤษชาติ	สราญจิต
ป่าดมพดย้ายมาไว้	ปลูกด้านหน้าสวน
พรวนดินพดางปากเขื่อน	เขยวจิ
“ป่าดมนี้ที่เขมมี	จิตน้อม
หวดกรักกระถักข-	วิตอยู่ บ้านนา
เกษมสุขอยู่ในอ้อม	อกสวนดูกุดาน
ทุกวาร์วันจะได้	ดูถนัด เรอเขย
เหมือนหนึ่งช่วยขจัด	โรคร้อน
เบาบาง เรื่องการพดัด	พรากจาก บ้านนา
ขอช่วยรดน้ำบ่อน	เปียกชนน้ำดิน”
เสร็จณหน้าสุพน	หญ้าสนาม ทิวเขย
พบแหล่งใดไผ่งาม	คำบ้าง
เค็มดินกดบเพื่อความ	เต็มอทั่ว กันเขย
ชมชนสังคนสร้าง	สง่าไว้ในสวน

พดางชวนเดินเหยียดด้วย	ศราญใจ
จรดกมาเห็นใน	ขณะนั้น
คงปดมเพราะส่มหทัย	พ่อช่วย เสริมแฮ
เพิ่มต่อตามดกข	ช่องไวให้ส่วย

หนาของ
 ครอบครองที่พ่อได้ตั้งชาติ
 แต่ขอพ่อยังมีอาจจะเตือนได้
 ยิงนานวันคุณความดีททำไว้
 ยิงฝังใจผู้มีธรรมทุกคำคน
 ทงเมยตูกผูกจิตคิดรำลึก
 ยิงณักรรมหนักสุดจักฝัน
 วิญญาณพ่อสถิตใดได้ยังยืน
 บนแผนพนดูลงต้นคนวนตร

๑๓ ธันวาคม ๒๕๐๗

ดมช่วยเย็นน้ำพัน	สนชยา กาดแด
ยี่สิบนาฬิกา	เก็บบโกต
การประกอบโภชนา	หารเสร็จ ตั้งเฮย
ศรีแม่ครัวเชิญให้	ลู่อองอาหาร
ก่อนทานชำระล้าง	หัตถา แฉวฤา
เบ็ดส่วทช ทวี หา	เรื่องใด
โปรแกรมห่มุเต็กมหา	จอมโจก
นั่งททานพดางไซร	ลัษรของ ตำรวด

เรียกชวน สองคู่แม่	แต่งงาน
มาร่วมตักตักน่าน	เด็กน้อย
รวมดีต่างตำราญ	เร็นริน ร่มย์นา
ควาเฒ่ารันทานเรียบร้อย	เริ่มคังของหวาน
ทานศครอเบอริได้	สองล้าม ผดพ้อ
ถูกจากทด้วยความ	ส่งบถ้อย
ร้อยไปเอ๋ยปากถาม	ด้วยอุ— ปาทานนา
คงจกชนห้องน้อย	ตัดบัวขาวดาร์
คอยนานโยไปเมื่อ	ดงมา
ถูกจิตคิดสงกา	จิตช้อง
ร้อยถูกเรียก “เรอชา	โคเคส กำ”* เฮย
เจียบไปคอบชานน้อง	ยิ่งด้วยส่งดัย
ตามไปเห็นพ่อแล้ว	แดกนัต
ยาไล่ปากน้ำจืด	คิมชา
ร้อยจึงเอ๋ยเออนอรรถ	ถามเหตุ
“เจียบปวดรวดราวดำ	มากน้อยแห่งไหน”
“โกตใจเจียบอีกแล้ว	เรอเอ๋ย”
“ยาศักกิดตทชทเคย	ชจิดได้
อมแล้วหรือยังเคย	รออยู่”
“อม แต่มิช่วยให้	ห่างราวรอนทรวง”

* โคเคส กำ”=ภาษาญี่ปุ่น=เป็นอย่างไร ?

ดวงใจข่อยระทกทัน	ทุกซ์ทวี่
วอนพ่อ "เพิ่มยาคี"	อึกครัง
เพียงครึ่งเม็ดอาจมี	ผดตัง เคยพ่อ"
เพียรขอต่ออันแฉ่วตัง	จิตเฝ้าเอางาน
คร้านคำรำกระเซ้า	ซ้าชาน เมียฤา
ยาชวยย่อยหยิบทาน	ทดให้
ทานเสร็จจุจอาการ	"ปวดัดร่าง
เดินดูข้างต่างได้	มุงหน้าลงสนาม

หน้าซอง

ยี่งนานวันรณจวนหวนให้คิด
 ถึงดั่งทพออกทิศเป็นอนุสรณ์
 เชิดชูชาติศาสน์กษัตริย์รัฐบวร
 เพิ่มพุทธพรเพื่อนไทยให้เจริญ

๓๑ มกราคม ๒๕๐๘

ด้วยควมหวังอึกทั้ง	กัณถ ใจนา
ข่อยไปห่างตามตน	คิตค้อย
เพื่อตั้งเกศว่าผด	ยารงับ ไฉนภา
เดินครุหนึ่งเขยถอย	"ปวดัดนแฉ่วหรือ"
พอดังมือบอกให้	ดัมผด มื่อพ่อ
เม็ดตเหงอเบี่ยงบอกชัด	แฉะชน
ข่อยยังเพิ่มอดอด	อกระทก
พอดอบ "ยังไปพัน	เจ็บร้าวรอนทรวง"

ข้อยทวงเชิญพ่อให้
 เข้าดูห้อง เพื่อความ
 พ่อเข้าดูห้องตาม
 ขณะนั่งขอยนั่งโกศ

วานพ่ออย่าอดใจ
 ไม่สร้างเจ็บเช่นเคย
 ไทรศัพทเรียกแพทย์เผยแพร่
 แดะบอกทุกขอให้

ภรรยาทศช่วยด้วย
 พ่อเอ๋ยกล่าวถ้อยแถลง
 “อย่าเคยแม่แข็ง
 อย่าเพ่งกวนทุกถ้ำ

ข้อยขอเรียกแพทย์คุณ
 พ่อไปเอ๋ยออกคำ
 พดางพ่อดูห้องดำ
 เดี๋ยวออกกอดแฉะค่าน

แสงเตศาตรอบค่าน
 จับหัตถ์ข้อยฉายไฟ
 มือข้อยถ่ายปากไซ
 โดยพ่อนั่งสงบดำ

ตะถันนาม
 อุ้นได้
 เมียเอ๋ย ขอนา
 ก้าวข้ามอากาศ

อรรณเจตย
 ระวังได้
 พจน์เต่า อากาศพ่อ
 รับรู้รับมา

รวมแรง หมอพ่อ
 แกะชำ ๆ
 การเจ็บ
 ไปพันแรงหมอ”

เคยประจำ
 คัดค่าน
 นกท นอนพ่อ
 ปวดด้วยเรดเรย์ (RED RAY)

ดวงใจ พ่อเอ๋ย
 ถ่ายซ้ำ
 ขานแรง หมอนา
 เด็ดด้วยใจเย็น

เห็ด^๒อบ^๔เห็น^๔แพทย^๔ณ^๒ท^๒
 พอ^๒เอ^๒ย^๒ปาก^๒เร^๒ีย^๒ก^๒ท^๒ก^๒

*“กอม^๒บ^๒ัง^๒วะ^๒อิมะ^๒ ประ^๒จ^๒กษ^๒
 พด^๒าง^๒จาก^๒เกา^๒น^๒อย^๒

บน^๒ป^๒ัจ^๒จ^๒ร^๒ณ^๒ท^๒อด^๒ท^๒ง^๒
 พอ^๒ถ^๒ก^๒อก^๒เช^๒ค^๒ห^๒มา^๒ย^๒
 แพ^๒ทย^๒พ^๒ัง^๒ค^๒ร^๒ว^๒จ^๒ห^๒ท^๒ย^๒ห^๒ด^๒าย^๒
 ค^๒ร^๒ว^๒จ^๒เ^๒ร^๒ัจ^๒ณ^๒ิต^๒ย^๒า^๒ไ^๒ช^๒

ร^๒ุ^๒ค^๒ก^๒ด^๒พ^๒อ^๒
 ช^๒ด^๒ถ^๒อย^๒

เจ^๒็บ^๒เช^๒น^๒ เ^๒ค^๒ย^๒น^๒า^๒”
 อ^๒ย^๒เพ^๒ย^๒ง^๒เ^๒ค^๒ย^๒ง^๒น^๒อน^๒

ว^๒ร^๒ก^๒าย^๒
 ม^๒อบ^๒ไ^๒ห^๒
 เ^๒ว^๒เ^๒น^๒ค^๒ด^๒บ^๒ ส^๒อบ^๒ภ^๒า^๒
 ช^๒น^๒ิต^๒เ^๒า^๒เ^๒็น^๒ส^๒อง^๒เ^๒้ม^๒เ^๒ย^๒

๑๓ กุณภาพ^๒น^๒ิ^๒ช^๒ ๒๕๐๘

ช^๒อย^๒ม^๒อง^๒เ^๒ม^๒น^๒อย^๒ช^๒า^๒ง^๒
 ณ^๒ิต^๒เ^๒ร^๒ัจ^๒พ^๒อย^๒ก^๒ค^๒อ^๒
 อ^๒า^๒เจ^๒ย^๒ร^๒อ^๒อ^๒ก^๒ไ^๒ป^๒ร^๒อ^๒
 ห^๒ว^๒อ^๒ก^๒ช^๒อย^๒ค^๒บ^๒ค^๒น^๒

“อ^๒า^๒ก^๒าร^๒เ^๒ก^๒เช^๒น^๒น^๒
 ห^๒ม^๒อ^๒ค^๒อบ^๒ “เ^๒ก^๒เ^๒ย^๒ว^๒ก^๒บ^๒ห^๒ท^๒ย^๒
 พ^๒ุ^๒ด^๒ณ^๒ิ^๒ป^๒ุ่น^๒ไ^๒ป^๒เ^๒า^๒ไ^๒จ^๒
 ถ^๒า^๒ง^๒เช^๒ด^๒เ^๒ร^๒ัจ^๒ส^๒ะ^๒อ^๒า^๒ด^๒พ^๒ัน^๒

ห^๒ม^๒อ^๒น^๒ท^๒น^๒ค^๒ิ^๒ร^๒ษ^๒ะ^๒ไ^๒ท^๒
 บ^๒น^๒ท^๒น^๒อ^๒น^๒เพ^๒อ^๒ค^๒ถ^๒า^๒น^๒
 ช^๒อย^๒ว^๒ง^๒อ^๒อ^๒ก^๒น^๒อ^๒ก^๒ผ^๒าย^๒
 เ^๒ร^๒ีย^๒ก^๒เพ^๒อ^๒น^๒บ^๒า^๒น^๒ด^๒ว^๒ย^๒น^๒า^๒

เ^๒ค^๒ย^๒ง^๒ห^๒ม^๒อ^๒
 ผ^๒ง^๒ก^๒ช^๒น^๒
 ภ^๒า^๒ช^๒น^๒ร^๒ับ^๒ ร^๒อง^๒น^๒า^๒
 ค^๒ร^๒ะ^๒ห^๒น^๒ก^๒เ^๒ค^๒ด^๒า^๒ เ^๒มา^๒ช^๒า^๒
 เ^๒เ^๒็น^๒ไ^๒ฉ^๒น^๒ ห^๒ม^๒อ^๒เ^๒ย^๒
 เ^๒ห^๒ค^๒ค^๒ัน^๒”
 แ^๒จ^๒ง^๒ค^๒ด^๒อ^๒ด^๒
 ถ^๒ัง^๒ถ^๒ัน^๒อ^๒า^๒ก^๒ุ^๒ด^๒
 ท^๒อ^๒ด^๒ก^๒าย^๒
 ค^๒ด^๒น^๒ช^๒า^๒
 ผ^๒ิน^๒ด^๒ู^๒ เ^๒เ^๒อ^๒น^๒น^๒า^๒
 จ^๒ิ^๒ต^๒ร^๒ู^๒ไ^๒ม^๒ค^๒ร^๒

“สามช้อยตกเข้า
โปรดช่วยถามหมอซัก
เร็วรีบเพื่อประจักษ์
เรียกเสร็จช้อยมิได้

ยื่นรับตั้งเด็กให้
เพื่อนทศคุณเคยรับ
อาการท่านบังคับ
แฉ่งวงสู่ท่านผู้

ช้อยลดควนังข้าง
ได้ดูบอกพ่อขอ
เพื่อนบ้านมีชาพอ
พ่อเห็ดอบพบเพื่อนไก่

พดางพ่อเอ๋ยพจนเอน
“ขอขอบคุณหนักหนา
อุดดำหัดะบ้านมา
แฉ่งดูกชนโดยไร่

เดินวนออกนอกห้อง
ช้อยแตะเด็กประคองคอย
ถึงอ้างถ่ายพ่อถอย
กายทรุดเข่าย่อเท้า

เซตหนัก บัวยแฮ
ตอบไซร์
เหคุเจ็บ บัวยนา”
อยู่ชำถาดาคัน

โทรศัพท
เร้งรู้
ขอเร้ง มาพอ
ด้ายตังตาคอย

เคียงพนอ
ทราบไซ
ถึงรับ ถามนา
ดั่งยมอย่างเคย

วาจา
ที่ได้
ยามคำ คินแม่”
พดะถ้วนแรงตน

ดูทอย—ได้คเอย
ดั่งเข้า

แรงหมด ไฉนฤา
อ่อนแฉ่งแรงทรง

หมอตงช่วยยกขึ้น
 ดองเพื่อนไปพาเหียร
 ช่วยเชิญร่างพ่อเวียน
 หมอฉัดยาชนิดไซ

จิตหมองอกหม่นไหม้
 ข้อยพราขอแพทย์พา
 —แพทยอนช่วยรักษา
 แพทย์วงตงรับไซ

ได้ความว่าแพทย์ผู้
 ผ่าตัดกำลังทำ
¹อเล็กโทร—คาดีโอแกรม
²แพทย์บอกข้อยว่าต้อง

เชิญเคียร

หัดให้

ชนดู เคียงพ่อ

ช่องก้ามอีกดอง*

มินชา

พ่อได้—

รับตั้ง เบี้ยวอิงแฮ*

ดัดด้วยโทร ฯ ถาม

เคียวประจำ โรงเยย

ที่ห้อง

ตั้งทด สอบนา

กดับเหยาเฮามา

หน้าซอง

เดือนแปดจิตแปดเป็อน
 เณกเซ่น พ่อยังคง
 ใ้อไศกทุกข์โยหดง
 เหตุทุกข์คุ้มหทัยกว้าง

ไปปดง ตกพ่อ

ชีพข้าง

วัดรอบ อกนา

คัตทงใต้โนน

*ภาษาญี่ปุ่น = โรงพยาบาล

¹Elect—Corbiogram = เครื่องไฟฟ้าสำหรับตรวจหัวใจ

²หมอมจะต้องไปนำเครื่องทดสอบหัวใจจากคลินิก

๑๓ มีนาคม ๒๕๐๘

“อย่า อย่าโปรดอย่าทิ้ง ท่านไป หมอเคย
 ไตรตั้งเน็ตเร็วไว จัดพร้อม
 ครบตั้งเร่งครรรใด รับผิดชอบ มานา
 ให้ท่านอยู่ในอ้อม ออกใกล้ชิดหมอ”

แพทย์ขอไปจัดด้วย

ตนเอง

“เน็ตไปทราบชัดเกรง

จัดซ้ำ”

พูดพาดแพทย์ไซ้เพรง
 ด้วยฉดยาคี่หน้า

กันเหตุ ร้ายนอ
 ออกซ้ายแฉะขวา

หมอดตาออกนอกเหี้ย

ทันที

ช้อยดอดแซนหนุณศรี

ชะไว

มือขวาทาบวิกิ

ทางชีพ—จรเคย

บนที่นอนแนบไท

แทบเพียงออกสลาย

วรกายพ้ออุ้ง

สรรพางค์

ทางชีพจรรว่าง

ไปเพียน

พ้อเห็ดอบเนตรคูทาง

พระพุทธรูปแฮ

ยมหยาดพักตร์ห่างเหียน

ระหัดรูทางสรวรรค์

พด้นเนตรอดคู้หน้า

ปลดอบปลุก เมียฤา?

เมื่อพ้อหยิ่งทราบทุกข์

ทว่มซ้ำ ๆ

“ความตายนั่นคือสุข

ฉันทราบ เธอเคย”

เนตรหลับแฉ่ดงดวงหน้า

ถนัดสันกิ่งหวด

บัดดัดแพทยอีกทั้ง
 หวเครื่องทดตอบมา
 ถูกยางจับอุรา
 ต้องหักถักต้องเท้าอ้อม

พดาง“ชักแขน”ตั้งซ้ำ ๆ
 ซ้ำ ๆ นิ่งเคียงข้างพอ
 เครื่องเดินครุเดียวหมด
 * “คาเหมา” ชำมิได้

อกระบมมีเพื่อนเฝ้า
 แพทย์หนึ่ง ต้องเน็ดหมาย
 ต้องเพื่อนญี่ปุ่นฉาย
 —เมื่อยเพื่อนบ้านร่วมห้อง

อีกต้องควรเอ๋ยไว้
 เบ้าคุมสันชมซาน
 ทุกคนทราบอวด้าน
 ซ้ำ ๆ เชื่อมั่นงซ้ำ

“ขอทราบเครื่องตอบแจ้ง
 พอจะพาท่านพำนึก
 “เบียวอิน” แพทย์อินพิทักษ์
 แพทย์ต้นหน้าเมินให้

ต้องพยา-บาดแม่
 หมดพร้อม

รอบเขต
 ขัดด้วยสายยาง

“จากคอ” พอเอย
 ออกไท
 เดียงหนักร่อนนา
 หยงรูดตม

เห็นปดาย ชีวิตพอ
 มุ่งจ้อง

โฉมเฉิด หยิงนา
 ตกเศร่ากำศรวด

เป็นพยาน ภักดีพอ
 ช่อนซ้ำ

ชีวิต พ่อนา

ซากเร้าถามหมอ

ประจักษ์ ไฉนเอย
 อินได้

ช่วยอีก แรงเทอญ
 ออกหุ้มโกรธา

*คาเหมา=ภาษาญี่ปุ่น ชั่ว, เลว, หมดหวัง

ข้าหนักเตียงเอ๋ยถ้อย

“เร็วเกิดคุณท่านรอ

เบียวอิน แพทย์อินพอ

พร้อมแพทย์เครื่องมือแคล้ว

ใจหายคราแพทย์เออน

“ชีพดับแล้วสุดทำ

“โน โน โปรดอย่าจำ—

ชีพท่านยังอยู่แท้

ดังใครเดือนเชือดขวัญ

ดูเพื่อนเห็นชดนัย

“ใคร देखด่วนส่งไป

ญาติมิตรบุตรเร่งเร็ว

ดังตะวันจันทร์แตกแล้ว

อจกดับดับแสงหาย

ความรู้สึกเดือนกาย

เขย่าพอล้มผัดหน้า

สุดพระวงเพียรเรียกร้อง

พอไปเอยพจนา

“เธอ เธอโปรดลืมตา

โอ้พอไปยินพร้อง

ทวงหมอ อีกแฮ

ชยับแล้ว

ช่วยเพิ่ม แรงเฮย

คตาดพันอันคราย”

เอ๋ยคำ

“ทแก้

นรรค์เช่น นินา

อย่าทงความหวัง”

ดวงใจ

หลังเบ้า

เพื่อนบอก ชำนา

ชาวแจ้งอาสัญ”

โลกสลาย

ห่างหล้า

กระดูกอ่อน เปื่อยเคย

อุ่นคงยังคง

“เธอชา เธอเขย”

คอบน้อง

พูดกับ เมียเทอญ”

พจน์ข้าอาศุรย์

ทวิคุณความคดงเพื่อ
 ภายพ้ออุ่นอ่อนจับ
 “เรอชา” พ้อไปรตรีบ
 หน้าพ้อดุษย์ให้

ซำรื่องสุดเชื่อแล้ว
 หมอช่วยท่านพิ—บุต
 ซำรื่องเรียกยกหักถุน
 พ้อไปคอบบอย่างครัง

สุดใจเมียดรู้
 แพทย์เพอนหลบพักตรา
 ออกฉ้นเขย่ากายา
 ซ้อยทุ่มทอดควได้

เรียกวอนใครช่วยได้
 โอ้ออกเอะยามเชิญ
 น้ำตาอึกเถอดกระเซ็น
 ใจดังแตกแยกฉ้น

ครำครวญจวบเบ้าแม่
 เบ้าหลังหน้าเนตรส่าย
 “ท่านฯ ท่านฯ” แม่พุ่มฟาย
 พดางบีดแผดเข่าซำ

เพียรขยับ เขย่าพ้อ
 เทิดได้
 คำเรียก
 โฮป(Hope) ซำมาต่นอง

ท่านตัญ ชีพนา
 ชีพยัง
 ปรางแนบ จุมพิตพ้อ
 กอนน่มไฉน

เรียกหา ใครพ้อ
 ห้างให้
 พ้ออ่อน ตามเอย
 คิดข้างเคียงนอน
 ไปเห็น แล้วฤา

ซัดฉ้น
 ไปทราบ
 ซอกซำกำสรวด

กอดกาย ซำง เอย
 ถาดหน้า
 กำสรวด
 ซบหน้าจาบฉ้ย

หน้าซอง

เดือนที่เก่าไปก้าว
ทุกขณะจิตระทก
ความรู้รักไต่ดำเนิน
พบแต่ทองเนื้อเก่า

ไถ่กระดูก ถึงพ่อ
ทวณเคี้ยว
หนักคิด คั่นพ่อ
เติศน้ำเพชรเสริม

๑๓ เมษายน ๒๕๐๘

ทยอยกันมาสู่เหยา
หนึ่งอิโชเบ็กดา
ดูห้องพอนิทรา
พ่อไปตอบบอกตน
คืนภวังควงวนควา
เสร็จหนึ่งต้องตามลับ
หลายแห่งตอบถามรับ
เลี้ยงอิโชเบ้พร้อง
ในระวางโทรทัศน์ของ
หนึ่งแพทย์คุณกัณนาน
มาถึงวงดุสิตาน
หยิบเครื่องฟังหทัยหน้า
ซอຍยังไปหมดสิ้น
เชื่อว่าอาจเยียวยา
“โปรดหมอช่วยรักษา
แพทย์ถ่ายหน้าบอกให้

บรรดา เพื่อนเคย
วงชน
คุกเข่า เรียกแฮ
ปด้อยให้เลี้ยงดัง
โทรทัศน์
เรียกร้อง
ทราบเหตุ ร้ายนา
พจน์ซ้ำคำไซ
ดื้อดาร์
ไปซ้ำ
พอนิท—ราเคย
ดัดด้วยหมดหวัง
ลังกา
อีกได้
ชีวิต เร็วพ่อ
ระหัดแท้ชวน

ถึงกาดหักไค้กเศร้า	สวมนิด
คั้งเช่นพ่อหัดบ้นิท	เนตรหน้า
ยังพิศสุดหักจิต	จากปอด ไค้กเอย
ชาเรียกชาเขย่าอ้า	อกไฮ้ไปส่นอง
พ่อยังครองเครื่องด้วย	ลักหุดาด
เรือนร่างยังมีสะอาด	เอี่ยมได้
พดางเปิดองเครื่องเพอปราศ	อุปสรรค
กับเพื่อนแพทยดูบไต่	เช็ดล้างกายา
ปยามาตีฟ้าอ่อน	สออดรวม
ผ้าห่มซอญด้วยนวม	อุ้นเนอ
พิศพักตร์พ่อดำรวม	หัดบ้นิท พ่อเอย
บนทนอนอะเกรอ	ครบด้นดู้ด้นค
บรรดาเพื่อนทรู	ต่างมา
บ้างก่นไค้กไค้กา	ร่าให้
บ้างจตุรปวันทา	แทบอก พ่อเอย
บ้างนงรอบเคียงให้	คตอดทงคณวัน

หน้าของ

เดือนที่สิบยังดุดยิบวิปโยค	ให้เคเดือนคลายหายไค้กอาดัยหวน
แต่ถึงไค้ยังใจเจ็บรัญจวน	ยังไคร่ครวญมวนคิตจิตรนิวรรณ
จะแต่ไปทางไหนได้แต่เห็น	ทุกสิ่งเป็นส่าระอนุสรณ์
ทางโดกถ้วนทุกซ์ใจดังไฟฟอน	จำน้นผอนหาพระธรรมส่องนำทาง

๑๑ พฤษภาคม ๒๕๐๘

อภินันท์ท่านทูต
ขอระลึกพระคุณ
ท่านช่วยจัดชุดมุน
โทรเลขท่านส่งให้

เสร็จงานยังอยู่ด้วย
ตั้งโน้นนี่นั่น
ทุกคนไปเห็นฝัน
จวบรุ่งอรุณคง

รับภาระด้วย
อีกหนึ่งนายฟอกนก
กับช่วยประจักษ์
ผืนดืบไศกเสร็จหน้า

เสร็จอาหารเมื่อเช้า
โดยนักเรียนไทย ทวี
ไอ้พ่อ แม่คุณ ไมตรี
ทัวทุกคนไปซิง

บ้างงานรับแขกผู้
จัดตั้งน้ำหอมทา
บ้างนั่งรอบเพื่อทราบ
บ้างจัดเพื่อสะอาดไว้

การุณ
แนบไว้
เพื่อเหมาะ อดมน
ทราบทั้งถูกหาดาน

คดอดคิน
ไปยัง
คาหัดบ ได้เคย
จิตรเฝ้าเอางาน

ใจรัก สนิทแด
กิจคำ
นามเด่น "ชาติ" พ่อ
เครียดซิงปรึกษา

ตามมี
วามซิง
จิน่า รักนา
แบ่งข้อบริหาร

มาอาบ น้ำพอ
หัดให้
เวรพิทักษ์ พ่อเคย
ทัวทั้งต่างบน *

*ล่าง-ชั้นล่าง
บน=ชั้นบน } = บ้านชั้นล่างบน

หลายคนรับเรื่องถ้วน
ประกอบเสร็จจ้าวหวาน
แบ่งหน้าที่สามงาน
หน้าที่เตรียมแขกเด่น

สุรียนดอยเด่นฟ้า
ท่านทูตกลับเพื่อแถลง
นายฟ็อกเกรงชแฉง
ต่อพูดกรุงเทพ ฯ ค่าย

จวบเวลาถูกรับรู้
โทรเลขรับทุกทวน
ใจหนึ่งสุดถึงเขต
โทรศัพท์เรียกแม่ได้

“เร่งจัดสรรพเครื่องถ้วน
มาทุกคนอย่าว่าง
ได้เห็นพ่อหัดบกดาง
หมดเขตร่างต้องเร้น

ยิ่งยินดูใกล้กระชั้น
แม่รำน้าเนตรตก
เต็มทรวงจากเนตรพลก
พูดกิจต่อไปได้

อาหาร
ไม่เว้น
ต่างสะอาด
ต่อต้านงานคน

เฟื่องแสง
ข่าวร้าย
โทรศัพท์ โกลเดย
ระยะใกล้ธรรมดา

ระหัดเหตุ
รำไห้
เชื้อขาว
ลำดับช้อยนัยน์

เดินทาง ดูกเอย
จิตเว้น
ที่นี้ ทราแด
ดับไว้ใน

อดอก
คำไต่
ซ้ำเหือด แห้งนา
คำด้วยอาตุรย์

เพิ่มพูนคอกับคน

ตั้งตุง^๑ “มาให้หมด

ดีด^๒แบดกำหนด

พนเขตไม่เห็นหน้า

เผยพจน์ตั้งตุง^๑ขึ้น

ขอยวงชนลงยาม

ทำและพูดไปตาม

เหลือแต่ว่างพูดได้

สุดจักกล่าวข้าม

ระหว่างมิตรญี่ปุ่น^๑ฉันท์

บรรดาที่ดำคัญ

เช่นท่านกสิ^๒แม่

ขอเสนอหมวดท่านได้

ทางรัฐฯ^๑ ผู้แทนมา

ทุกอดีตอัครทูตา

พร้อมกับมาตาเข้า

หลากพันธ์บุบผชาติ^๑ดิน

จากประจวบตำนาน

โทรเลขหลังให้บทความ

เจ้าหน้าที่ไปคร้าน

ฝันสดด

อย่าซ้ำ

ในชั่ว—โมงนา

พอแล้วตุง^๑เอ๋ย”

สุดความ

แซกไกด์

อย่างเครื่อง จักรแห่

จิตรูไปเหลือ

ดัมพันธ์—ไมตรีเฮย

มิตรแท้

มากท่าน มาพอ

อดีตโพ้นเพื่อนเดิม

กรุณา

ตั้งเศร้า

นุท

นบโน้มพร้อมสรรพ

ห้องหลาม

นอกบ้าน

เศร้าสดด ส่งแฮ

ส่งให้ทุกครา

¹ ตามกฎหมายญี่ปุ่นต้องปิดหรือเผาใน ๔๘ ชั่วโมง

² ท่านกสิ อดีตนายกรัฐมนตรีก่อนท่านอเลด้า

เวลาด่วงผ่านพ้น
ยามคำคอยแสงจันทร์
ยามดึกดุกคองทึบ
เพื่อนทุกขผู้คอยถ้ำ

คิดถึงดุกหงส์
หน้าเคร่งเครียดคาถามิ่ง
ข้อยโผกอดดุกตั้ง
จับร่างกายพ่อเคน

“เชอซา ! ดุก ดุกพร้อม
มาเยี่ยมเราสองครัน
โปรดดื่มเนตรจ่านรร-
ไอ้พ่อเอ๋ยไยแต่รัง

ผิดกันกับก่อนนี้
ข่าวดุกมาดีใจ
จัดโน่นนี่วุ่นไป
ดุกอยู่พร้อมมอยาเว็น
ปลดปล่อยทุมร้างทั้ง

พ่อไปรับดังหมาย
สุดคิดสุดคดคาย
จำนั่งทั้งดุกให้

จากวัน
แจ่มหัด
ถึงพ่อ
ดุกไท้ทรงผอง
มาถึง
มุงเขม้น
หัดสู้ พ่อแะ
เขยาร้องเรียกหา

หน้ากัน แด้วพ่อ
ใครแจ้ง
จากับ ดุกเทอญ
ซ่อนไว้หฤหรรย์”

เหตุไฉน พ่อเอ๋ย ?
คืนเต็น
รับดุก
วางยมยวนขวัญ
ทบกาย พ่อเอ๋ย
มันไว้

ครุ่นไคก
กราบไหว้บูชา

หน้าของ

ดื่บเอ็ดพฤษภา
ที่พอตะต้นเบญจขันธ์

พอกถ้าวสุดท้าย
เป็นความดุษแต่เที่ยงธรรม”

ขอพ้อเพิ่มดุษ
มากบุญดับขันธ์

จวนครบพรรษา

“ฉันรู้ความตาย—

ต้นคิรินทร์

ดุษแต่จรรกาด พ้อเฮย

สร้างไค่กานั่งด้อม
นั่งรวมเวรผู้หมาย

ดุกจุตรูปเทียนถวาย
จุตรูปกดินอะเคด้า

ใจรอนรอนอ่อนเปดัย
ไซจับตัวอุ้นซัด

ดุกอนนตประสงค์คัต
เขาทพกผอนดา

แข่งแกร่งจรวัดส์เจ้า
ซุดนังข้างเคียงพนัก

จนแสงรุ่งอรุณประจักษ์
จรรจิงห่างพ้อไค

ดังอาหารเมื่อเช้า
นับแต่พ้อถึงอดัญ

ดื่บโม่งจกถึงวัน
ถึงดุษ้องน้อยชน

วรกาย พ้อเฮย

มอบเผ้า

พระพทธ รูปแฮ

อบฟุ้งพ่อนอน

ดุกรัช—นิบุดแม่
อกชา

บทไค่ก

เด็คแด่วถนอมแรง

ไปพัก ผ่อนเดย

แนบไท

จับชอบ พ้าแฮ

ห้วงด้วยอาหาร

ของวัน ที่ตองแด

ดับต้น

ร่างพ้อ

สุดท้ายอาคัย

ในเวธากำหนดแล้ว
พวกญี่ปุ่นบริหาร
บ้านน้อยที่ตำราญ
เชิญเพื่อร่างพ่อได้

ช่วยกันขันสุดท้าย
พวกนักเรียนไทยแข็ง
ยกร่างพ่อทะมัดทะแมง
แต่งเครื่องครบไปท้อ

เอาไทโซมุกคุน
แวนได้กระเป๋াপระจำ
อีกผ้าเช็ดหน้าดำ—
ผ้าเช็ดหน้าเคยใช้

พ่อเคยแต่งร่างแล้ว
ส้มช่อพ่อ “เจ้าระเบียบ”
ทุกคนต่างเข้าเทียบ
เตรียมตู้บ้านน้อยใช้

ดวงมานช้อยหมดแล้ว
“โยพ่อทงเมียหาย
ดีดิบเจ็บปีปลาย
ทนไปได้แยกหัด

ตระกองกอดพ่อให้
เคียรชบจบวิญญาณ
กดินเนอพ่อยังอวด
สุดคิดสุดขยับเท้า

ตามการ กะเฮย
กิจไท

ครบเครื่อง มาแฮ
ดูตัวแดนต้นต

ทุกแรง ร่วมเฮย
ขยับข้อ

สรวมสุด*ใหม่หา
ได้ถ้วนทุกกระเป๋

เดียบกำ กับเฮย
สุดไว

หรับชุดสุด*หา
ครบชั้นเช่นเคย

แถวเรียบ ร้อยแฮ
ระบุให้

ประคองร่าง พ่อเคย
สถิตท้ายอวด้าน

คังสลาย แหกเฮย
ห่างหน้า

ร่วมสุข ทุกข์พ่อ
โดกนเราสอง”

โหยหวน

จิตร้าว

อบกดิน พ่อเคย
ทอดให้โกตั่ว

“ทูนหัวพ่ออย่าทง
เมื่อยจักตามพ่อหมาย
ขณะนชพทรงกาย
หน้าทของมนุษย์อา

“ยามใดเมื่อยผิดด้วย
อภัยโทษเมื่อยยามนี้
คราวเครียดเพราะรักดี
มันจิตจงรักพร้อง

“คราใดได้ยากทัน
เมื่อยไปเคยหักกัน
ยามพ่อสุดซึ้งพลี
เพื่อส่งเสริมตบะกล้า

“เข้าเียนยามร่วมห้อง
พ่ออรอยเมื่อยอิมทาน
พ่อเบือหมดเบิกบาน
หาสิ่งชอบที่ตอง

“เมื่อยเสริมดังพ่อสร้าง
ในแดนนอกราชอาณาจักร
คนใดพ่อโปรดปราน
พ่อโกรธใครเมื่อยเด่น

“เอาภาารุระด้วย
ยามโกรธอยากตะโกด
โอ้ตั้งเด่นไป
เคยสนทนจิตใกล้

เมื่อยหาย
ภพหน้า
เพื่อทุกข์ ทนฤา
อีกต้องทำตาม”
กาย วรจิ ใจพ่อ
จิตของ
สุดจิต พ่อเอย
พจน์พ่นพรรณนา”
ทับทวิ
หุดบหน้า
กายจาก
แกร่งให้พ่อเห็น”
อาหาร
ท่วมทอง
ใจหวง
ต่อให้เต็มเต็ม
ทุกสถาน
ไปเว้น
ช่วยปลูก มิตรเอย
ต่อต้านบรรเทา”
ดวงใจ รักดีพ่อ
ไปได้
ปราศพ่อ แด้วเฮย
สุดแด้วแดหาย”

เรือนกายไปติดด้วย

เมื่อยจักรเพียรภาวนา

สันติสุขณลัมปรา

เมื่อยอยู่หลังจักไซ

“ทุกคนทพอกุณ

เมื่อยจักผูกดัมพันธ

อบรมลูกหลานฉันท

พลโลกถ้วนน้อยให้

“ธำรงค์เกียรติศักดิ์ไท

เกียรติศักดิ์ยอดทหารหาญ

หัวหน้ารัฐบาตงาน

ภาตวิภกติพาชาติให้

ทอดกายพลงพราเพื่อ

จวบญปุ่นจัดสรรค์

จ่ายอมปด้อยร้างอัน

แยกพอกจากอกน้อง

การสร้างหีบแบบน

ช่องกระจกตรงหน้าเทียม

ทุกครั้งใครดูเตรียม

ก่อนจักดูเตาไหม้

บุญเคยพอกอบไว้

มีเหตุให้เสียเห็น

ที่เผาศพจำเป็น

จึงเตือนเวตาให้

ตามอารมณ์เอย

พอได้

ยภพ เทอญพอ

วิทย์บ้องครองคน”

เคยกัน

แน่นไว

พรหมดี วิหารนา

เกิดเกล้าตระกูลวงศ์”

ทุกกาต

พอได้

เสริมดั่ง สร้างนา

รอดพ้นท่าตาย”

รำพรรณ

หีบห่อง

ปราศชีพ

แดนขอदान

ธรรมเนียม ญปุ่นนา

เทียบไว้

เปิดสะดอก ดูพอ

หมดร่างแต่เผย

บำเพ็ญ มากเอย

ชัดได้

เต็มเปี่ยม ที่นา

อีกได้สองวัน

บรรจงตั้งศพอไว้
หน้าหีบศพจัดเหมือน
เบญจมาศหาดากชนิดเคื่อน
คลุมหีบศพไปเค็รว่า

แล้วเชิญชงชาติไว้
ตั้งอดัดด้าอาก
ต้มเจตน์ทพอระวาง
เคยตั้งเคยพุดชา

“กองชนม์โปรดห่อด้วย ชงไทย เกิดแม่
แล้วตั้งลงทะเลไป
อย่าดำบากยากใจ
จงประหยัดอย่าค้อง

เหนียมใจรักตั้งได้
เราเกิดในศาสนา
ทำค้องเหมาะกัปปา
ตั้งศพอแล้วเฝ้า

ภายในเรือนอดัดด้วย
มวตแซกทะยอยกันมา
ตั้งดับแปดนาฬิกา
เชิญศพอเพื่อได้

ตามวากกำหนดไว้
ที่ตั้งดับมิถุนา
เคื่อนศพอจากเคหา
“เรอิกนิจ” แพร้ว

ในเรือน เราเฮย
อยู่เหยา
ใจอยู่ โทดแฮ
ตาดด้วยตาดเงิน
คลุมกลาง หีบพอ
เอี่ยมด้า
ยังชีพ อยู่นา
“หากข้า ๑ อาตัญญู”

อย่าช้อง
จัดศพอ ถวายนา
คิดใช้ไทยธรรมเหนียม”

ไฉนนา พ่อเฮย
พุทธเจ้า
ตะเทค๊ะ
พรงพร้อมมิตรสหาย

บรรดา มิตรพอ
นับไหว
กำหนด เขตเฮย
สู่ด้าวสู่สาน

๑๔ นา—พิกาแฮ
แน่นแล้ว
สู่วัด พุทธเฮย
เพรดพรงเพรานาม

ความเครื่องประดับด้วย
ปราสาทแก่นไม้เจียน
ดวดลายตะเมียรระเมียร
ทางคู่ปราสาทซ้ำ

โดยเฉลียงเชิญหีบตั้ง
มองเห็นหน้าทวาร
ไทรรงค์ดาตฤษา
แต่งไทรรงค์กว้าง

มณฑลพิธีท่านผู้
ทุกท่านหีบฝังละเอียด
รอยล้ามหีบถ่านกระเบียด—
ต้นกระดิ่งตามครึ่งให้

เสร็จการเคารพแล้ว
นั่งกับพนักอยู่แถบ
ผู้น้อยไปก่ด้าแนบ
ตงคู่ทจตุคด้าย

สำหรับรับเจ้าภาพ
น้อมรับแขกปากพดาง
จากเคี้ยวทวดรพวงค์
ขอบพระคุณยิ่งร้อย

บรรดาแขกพริ้งพริ้ว
หน้าทญุ่นเผดียง
พระสงฆ์ดอดเครื่องเพียง
เดื่อหมวกแพรวพราวไซ

แต่งเทียน
ตักดา
ละไมแบบ ญุ่นเยย
แซกด้วยหริดเรียง
หลังปราสาทเยย
ใหญ่กว้าง
เงินดาด รับพ้อ
พ้องผ่านภคต
ทรงเกียรติ มากแฮ
อบไว้
นวดนาต ได้นา
ดัดบ้ออริษฐาน
ตามแบบ ญุ่นเยย
ทชาย
นั่งสนิท
ระเบียบแท้ไทยทำ
นั่งกตาง ทวารแฮ
ถั่วถอย
ประสานหัตถ์
รจน์พร้องประพันธ์
รายเรียง
พระให้
เต็มยศ ใหญ่นา
บักด้วยคันทอง

ตามทำนองสวดใช้
 สวดสลับกับระฆังค
 ไปรยฆรูปแต่วมี
 กตินรูปเดี่ยวสวดก้อง
 ประธานเดี่ยวรำให้
 ข้อยระยับดับไค้ก
 จวบจนเสร็จพิธี
 เชิญหีบศพสู่ชน
 เตาเกิดเป็นคักสร้าง
 ทุกคักแบ่งห้องขวาง
 แถวหนึ่งมากห้องวาง
 จอingk่อนจึงจะได้
 มีพิธีก่อนเข้า
 ฝาหีบเปิดเพื่อใคร
 แหกหีบรูปไปรยไฟ
 วางช่อดอกไม้หอม
 สูดท้ายวาระแล้ว
 ออกอดอนจุมพิศ
 รูดักดิงชีวิต
 เมียใครแนบพ้อใหม่
 ดูกถนบกอดแม่แล้ว
 ครงบราณท่านผนิก
 เมียรกคักดวนดัก
 กระโดดเข้าไฟได้

ในพิธี
 กระห่มฆ้อง
 สวดต่อ เรือยเฮย
 เจอยแจ้วกังวาน
 จากสตรี แหกแม่
 สักคักกถน
 ทางศาล—นาแฮ
 เขตหน้าเตาเผา
 สอดสาม แถวนา
 เขตไว้
 ระเบียบ
 ห้องชนชนค
 ห้องไฟ เกิดนา
 นบน์อม
 หน้าศพ สำนรา
 อักทงวรกาย
 เตรียมบีด ฝาพ้อ
 พ้อได้
 เมียดับ ดวดยพ้อ
 มอดม้วยด้วยกัน
 รูดัก คัวเฮย
 ผนวกไว้
 ถ้าไค้ก เศร้าหา
 คิคค้อยดามี่

ตามวจนเชอได้
 ดั่งเช่นช้อยสุดทอน
 อยากให้หม้ทไฟฟอน
 คืดเอะใจหักให้

รณจวนใจปมขาด
 หีบเดือนดั่งเชิงตะกอน
 เดียงเครื่องต้นดั่งศร
 งานเสร็จจมวดแซกพร้อง
 อัคราท่านทูตผู้
 เชิญพวงเราสู่สถาน
 ดำหรับพักรอการ
 เจ้าภาพศพอันไซ้

ไม่น้อยเพ้อผ่านพ้น
 ราวหนึ่งชั่วโมงครา
 เจ้าหน้าทเขามา
 เชิญเก็บอัฐิทชอม
 ขานระเบียงทหน้า
 เราหมดถึง เบ็ดทวาร
 เดือนโครงอัฐิระการ
 สดุดดั่งงาช้าง

ความระทมคุดจเดือนคด้า
 ดั่งอัฐิพ้อจันรร
 ขอบคุณท่านทวบรร
 ช่วยกอบกิจทต้อง

แน่นอน
 โคกได้
 พร้อมร่าง พ้อเอย
 ห้างเคว้ากำดรวด

รอนรอน
 บิดห้อง
 บักอก
 พจนด้าค้ำดา
 เป็นการ ชุระพ้อ
 จัดไว้
 เก็บอัฐิ นา
 หนึ่งถวนรอกคอย

เวดา
 เสร็จพร้อม
 นอมนบ
 สอดไว้ในงาน
 สูดาน พ้อเอย
 ออกกว้าง
 ขาวม่อง
 เณกเชอชวณชม
 เช่นกัน
 พจนพร้อง
 ดามิง มิตรเอย
 เสร็จด้วยไฟเผา

ถ่านเก่าแม่แต่น้อย

อัฐเก็บได้อย่างดี
โก เงินและทองท่ว
ลำดับความดีให้

ชีวาประวัติกุ

ป. พิบูลสงคราม
ไม่ร่วมรัฐบาลตาม
เนรเทศตนเองต้อง

พระกรุณาทอมนั่น

องค์กระษัตริย์ธิปัต
อีกส้มเด็จพระราชินี
พระโปรดรับให้เข้า

ค่อยประเทืองเนื่องด้วย

เอมอิมมวดโกชนา
เครื่องนุ่งห่มภาษา
พ่านักดีเดือนได้

“ข้าพระพุทธเจ้าใคร

ผู้ประเทศอาทิตย์อุทัย
พอหายเหนื่อยกายใจ
ค่อจากนั้นจิตตั้ง

พดางเผยพระโอษฐ์เอื้อน

พรประสาทพระราชทาน
คิมคำพระบรรหาร
ถอยกลับจากที่เฝ้า

ไม่มี

ระคบได้
สองแบ่ง ไล่พ่อ
แก่ผู้ศึกษา

มีนาม
ชอกก้อง
ผู้ปฏิวัติเฮย
คกดำวกัมพูชา

เกษีย
เด่นเกล้า
วรนาถ
ดังเช่นแขกเมือง

พระมหา กรุณาเอย
โปรดให้

พระราช—ทานแะ
กราบกำบังคมตา
เที่ยวไป

อีกครั้ง
พระพุทธเจ้าข้า .ว.
ค่อด้วยเดินทาง ฯลฯ ”

โองการ พระเอย
ทอมนเกล้า
แห่งกษัตริย์ เขมรนอก
ออกพ้นพระราชฐาน

การออกจากเขตแดน	กัมพูชา
วันที่สองธันวาคม	กำหนดไว้
ปีที่ท่าน ฯ จาตา	ออกจากไทยเพื่อ
เพราะคณะปฏิวัติได้	ขณะนั้นรัฐบาล
ต้องพินัยให้รื้อยุท	ศักราช นั้นเสีย
ที่ท่านจอมพล ฯ ประกาศ	ให้
เพราะความห่วงชาติ	พล ฯ ย่อย ยับพอ
คนปลุกเพื่อเพื่อนได้	สิทธิพร้อมดังแถลง
ชี้แจงจำแนกให้	ท่านนัก ศึกษาเฮย
ได้ทราบแจ้งประจักษ์	จิตใจ
ปลุกตัวเพราะใจรักดี	คือชาติ
สู่ประเทศญี่ปุ่นได้	อยู่ด้วยไมตรี
ไมตรีมีผูกไว้	สัมพันธ์ มิตรแท้
มิตรไปคิดเดียดฉันท์	ท่านไท
ท่านอยู่อย่างสุขสันต์	สะดวก สบายพอ
สบายอยู่เกือบได้	สู่ดาวอเมริกา
ได้ศึกษาตั้งรู้	เพิ่มเติม มากเฮย
ด่วนก่อเกิดสร้างเสริม	สุขชั้น
พัฒนาถิ่นที่ประเดิม	อุสาห์ กดีแด
การเพาะปลูกพืชไร่	อีกทั้งพชหนาว
เรื่องราวประวัติศาสตร์ดัง	เดิมกาด เรือนพอ
เริ่มก่อตั้งประเทศสถาน	ถิ่นกว้าง
ต่อสู้เฝ้าเดิมนาน	เด็ดตะ
จบประกาศอิสระอ้าง	ระบบถือนิปไตย

ทางไถ่ถอนด้วย
จากเบ็ดเตล็ดไปเกรง
ถึงเมืองบอดคันเซว
ทางตลอดระหว่างถึงได้

อยู่ในประเทศอ้าง
เกือบหนึ่งปีจึงปรา
กตัญญูประเทศอา—
เมื่อคิดถึงลูกเต้า
ไปแซเซื่อนกต่างวถ้อย

มอดมิตรในอเมริกา
เดินทางสู่เคหา
หนึ่งเก้าห้าเก้าไซ

ใช้เวลาดวงพัน
เรียนพุดญ์ปุ่หมาย
หัดเขียนอ่านกับสหาย
ยามว่างเล่นกอล์ฟเท้า
คืนวันด่วงผ่านพัน

เราอยู่อย่างสุข
ทุกข์โศกโรคไข้มี
ยึดพระธรรมพุทธเจ้า
จอมพล ฯ มัจฉิตัง

เพิ่มศักดิ์ชายชาติทหาร
อุปสมบทในกาต
สาวกในพระพุทธเจ้า

ตนเอง
เห็นอยู่ไซ้
เกียรติศักดิ์ ษาแฮ
แต่ดวนสันใจ

อเมริกา
รกรำ
ทศยอุทัยนอ
อยู่ไถ่ได้เยื่อน
อำตา

สนิทไถ่
ในญี่ปุ่หนอ
ศักราชคริสต์ (Christ) ถึงหา=ปี๑๙๕๙
ตามสบาย

มุ่งหน้า
ครูญี่ปุ่พอ
เพื่อนให้แข่งขัน
หนึ่งปี
คำเข้า
มาเบียด เบียนเดย
ปกบ้องครองตน

ปณิธาน
เก่งกล้า
กิจว่าง
เจ็ดแก้วองค์สาม

ทำตามดังจดด้วย

ดูวัดพุทธคยา

เดินทางสู่กตักดา

พกพอนปวคเมอยราง

กอนบรรพชิตคง

ถึงทปชนยตถาน

จักใคร่นมัสการ

ท่าน ฯ ลูกจัน ขอยตวัน

๗ ไคตคดาครบด้แล้ว

กตัญญู

วัดไทยก่อสร้างระการ

พ่อ แม่ ลูกของแม่

การอุปสมบทให้

ฉันทตาม ดึงห คน

๒๕ บัณฑิต หกชั้น

ตีบทก น. เค็สนอม

ตำราลงมณเพศเพยง

๑๑ ๑๒
ครบยี่สิบวัน

จึงตาสักขาบรร-

ยัดบ่เจ็ด สิงห์ ให้

กว่าสามเดือนถัดมา

ประกาศท่านเนรห

โทรเลขท่านตั้งข

ขอพระฤกษ์พระคุณเจ้า

๒
ศรทท

ทำนุสร้าง

ตามกำหนด

๑ ๒ ๔ ๖
ร่างแถวแขนงขึ้น

ดวงมาน

๑๒
สุวรรณ

ทุกแห่ง

จิตตฉันทะ

นมัสการ

๑ ๒
แทนแถว

กองเกียรติยศ ไทยพ่อ

๒๖
ศรพรอมเตรมงาน

ท่านพิบัติ ฯ

๔๒
ฤกษ์พรหม

คริสต์ศักราชเฮีย

๒ ๔ ๔
หมบแถวองคตังฆ

พรหมจรรย์

๑๗๒
ฉบับใด

จวบ โฉดก

๔๕ ๖๔
ฤกษ์ต้นตั้งฆ้อง

ชมภ ทวปเขย

รมเกด้า

จิตชน ไผตรีแฮ

๑๕๖
อรรถกถา

บุชาพระพุทธเจ้า	อาศรม วิถีทชแฮ
อีกพระธรรมแห่งบรม—	ศาสตร์เจ้า
พระสงฆ์ปฏิบัติพรหม—	จรรยเคร่ง ครัดนา
ท่านพิบูล ฯ ไม้เฝ้า	ปฏิบัติพร้อมปณิธาน
ตำราญดัมฤทธิแล้ว	ตั้งประสงค์
เราต่างมุ่งหน้าพระวง	กตบเหี้ย
สู่ประเทศญี่ปุ่นตรง	บินผ่าน ไทยพ้อ
อยู่อย่างสุขห่างเศร้า	คราบท้าวอดดาน
ในกาตกรบรอบถ้วน	หนึ่งปี นินอ
ประกอบกุศลตามพิธี	จิตตั้ง
แต่ท่านพิบูล ฯ มี	กำหนด ใวนา
ตามประเพณีครึ่ง	เก่าทั้งตามสมัย
น้อมใจภิกษาผู้	ทรงคุณ
ทุกท่านที่การุณ	ท่านไท
ต้อนรับเกิดเกียรติยศคุณ	แต่ฮู้ ท่าน ฯ นา
กองเกียรติยศจัดให้	ศักดิ์ชนจอมพล
มงคลวิเศษดำ	เลิศทว
ซึ่งพระสงฆ์เจ้ามี	มากด้น
ดอนเมืองรุ่งเรืองดี	กาตาว พัดตร์แฮ
ขอกราบนมัสการพัน	ถิขิตขอควรบุญ

ยดพระคุณเจ้านั่ง
 อิ่มอกตงคิมตาย
 ความเมาไค้ก เต็มคตตาย
 ท่าน ๆ หยั่งทราบคงดำ
 บังคมบรมนาถเจ้า
 ทรงพระมหากรุณา
 วันแรกอัฐิมา
 โปรดพระราชทานเข้า
 ยิงมงคตปกเกล้า ๆ
 โดยพระนาถนเรศวร
 ขอลถวายอภิวัตพุน
 ขอพระอนุภาพเจ้า
 น้อมใจรำลึกดำ
 คณะรัฐบาดการุน
 แต่ท่านพิบูล ฯ ลุน
 คำนกกิจครบไซ้
 ท่านจอมพล ฯ ที่ไท
 งานรัฐงานราชภูริทวมอก
 บำเพ็ญการะติดก
 โปรดนั่งเป็นประธานให้

ยืนราย เรียงเอย
 ทพย์น้ำ
 มินต์ร่าง
 เด็ดด้วยดุษดม
 จอมประชา ไทยเอย
 โปรดเกล้า ๆ
 บำเพ็ญคำฉันท์ กิจแฮ
 ระเบียบดวันต์วันพระองค์
 วงศ์ตระกูล
 ด้องเกล้า
 เพิ่มภักดี ดิเอย
 เจ็ดบ้องปวงไทย
 พระคุณ ท่านนา
 เด็ดให้
 ทรอุทิศ
 เสร็จพร้อมพิธีการ
 นายก ฯ
 แบกไว
 เดอเกียรติ ท่านเฮย
 ดนุ้มน้อมอัญชติ

ไมตรีจิตมากพัน	พรรณนา ท่านเอ๋ย
มวตมิตรจิตเมตตา	ท่านไท้
ทุกวันท่านได้มา	มีด่วน ช่วยแฮ
ร่วมสละทรัพย์เพื่อไซ้	กิจเกื้อการกุศล
จนปัญญาगतาวเน้น	นามกร ทัวเอ๋ย
ช้อยกต่างเป็นอนุสรณ์	สอດໄວ
ขอว่าดักคุณบวร	ประทับหว่าง อกนา
ตราบช่วยบุตรหลานได้	รับรู้ไมตรี
บทวจิตตนุร้อย	กรของผจง
ด้วยปักจิตประสงค์	ท่านแจ้ง
ความจริงที่ท่าน ๗ ปดง	ชีพดับ
ไปบิศเบือนเล็กแสงรั้ง	ผิดเพี้ยนแปรผัน
อันปัจฉิมกาตน้อย	ของจอม—พด ๗ พ่อ
มาผนวกเพื่อประนอม	นับไหว
แต่ท่านที่เคยถนอม	ต้นองสุข ท่านนา
ยามห่างบ้านเมืองให้	ท่านด่วนสุขสันต์
อัญเชิญไครรัตนเรือง	เรื่องบวร
โปรดประสิทธิ์ประสาทพร	ประเสริฐด่วน
แต่ทุกท่านเนกอมร—	มิตรมิ่ง พ่อเอ๋ย
เกียรติ ดาภ ยศศฤงคารถ้วน	อิกทั้งสรรเสริญ โสคเทอญ

คนที่กล้าหาญที่สุด

ขอมอ่อนหวานที่สุด

คนที่เป็นผู้ดีที่สุด

ขอมอ่อนโยนที่สุด

KEP. สถานที่แห่งแรกที่ได้ไปถึง หลังจากออกไปจากประเทศไทย

ตำหนัก จามกามน ที่ได้รับพระราชทานจากพระเจ้าแผ่นดินกัมพูชาให้พำนัก

บ้านพักอีกแห่งหนึ่ง ณ ประเทศกัมพูชา

ในประเทศกัมพูชา

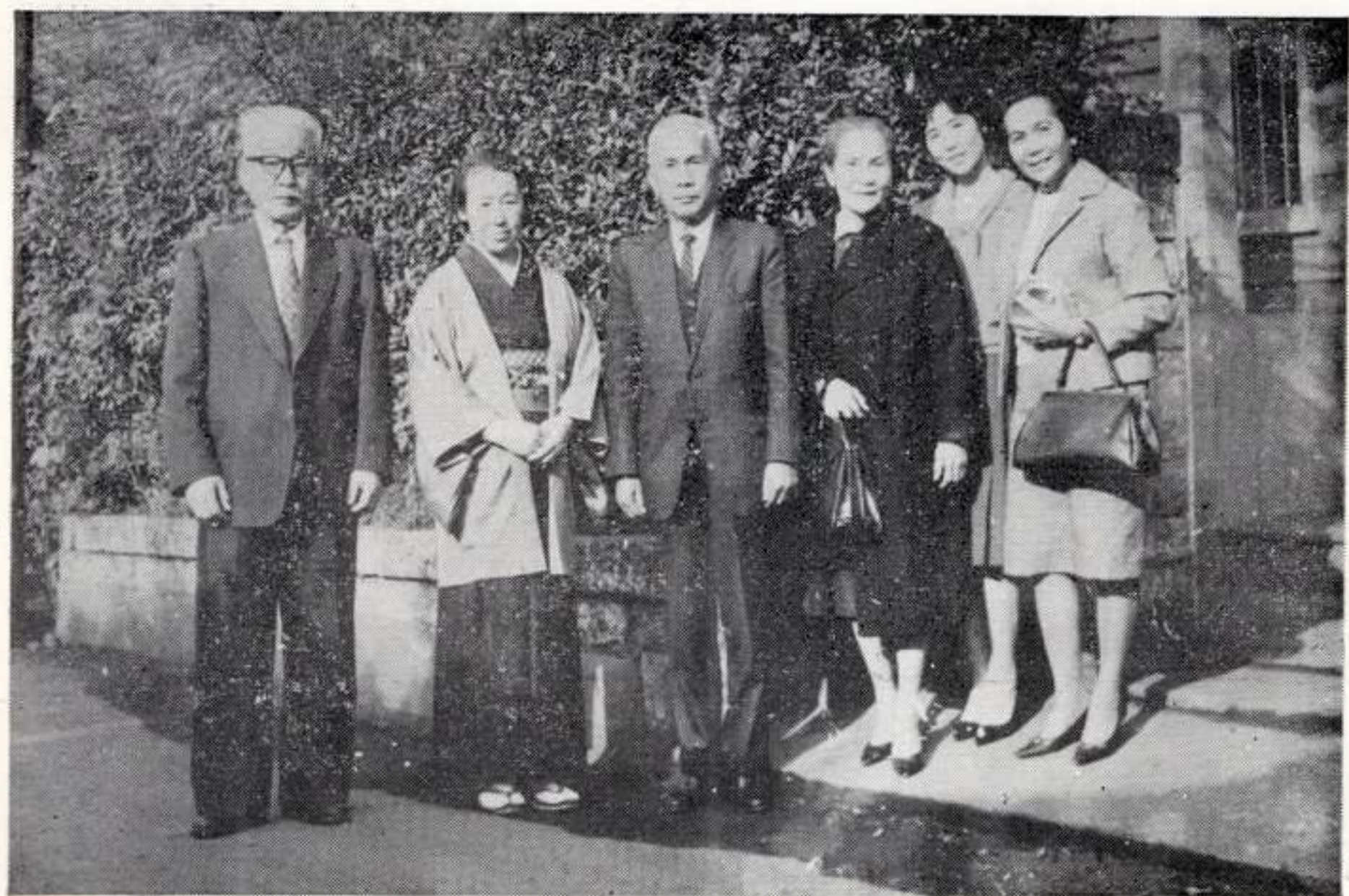
ชายทะเลแห่งหนึ่ง ที่เขมร

กับครอบครัวท่าน นายพล นากามูระ

สนามในบ้าน ซากามิฮาระ ประเทศญี่ปุ่น

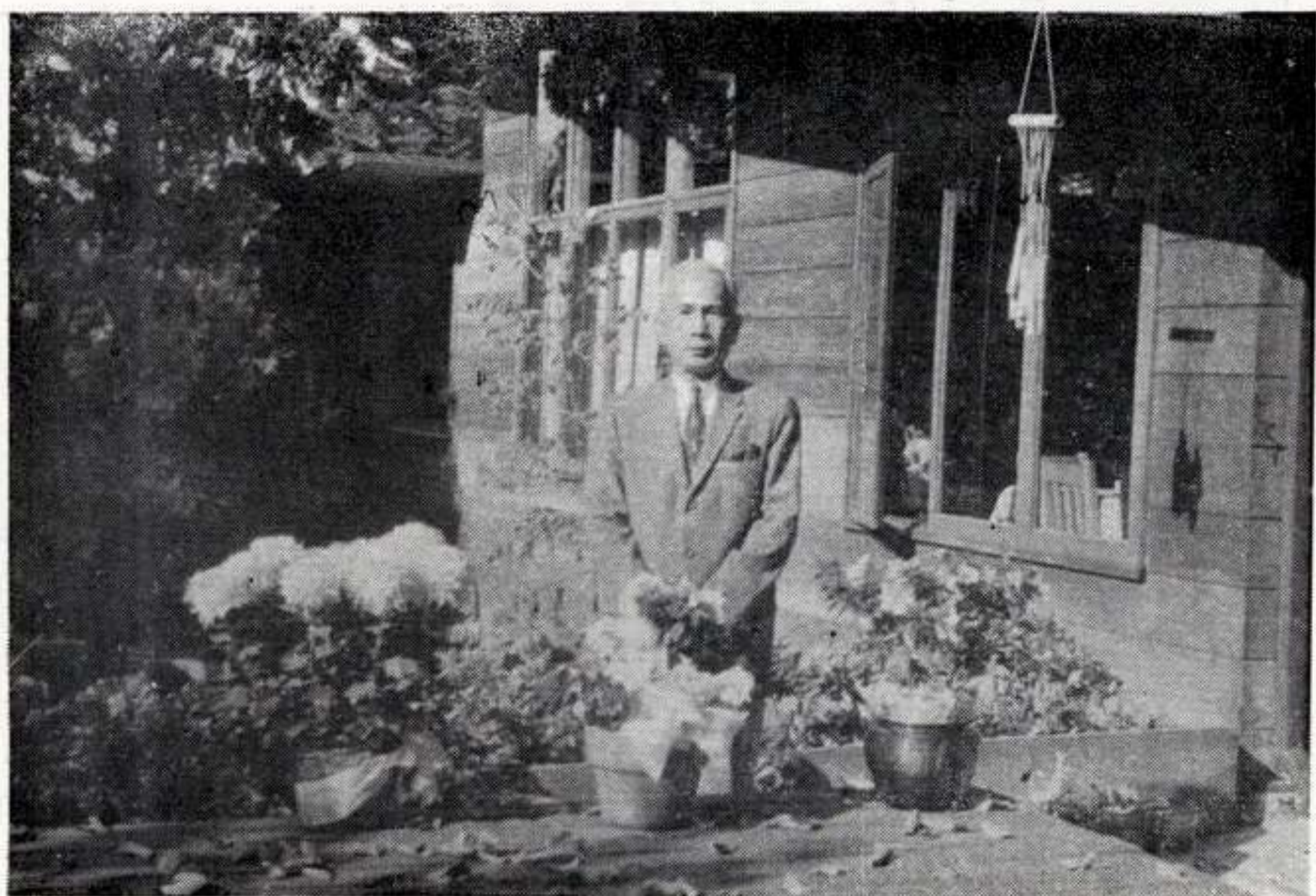
กับครอบครัวท่านนายพล นากามูระ ประเทศญี่ปุ่น

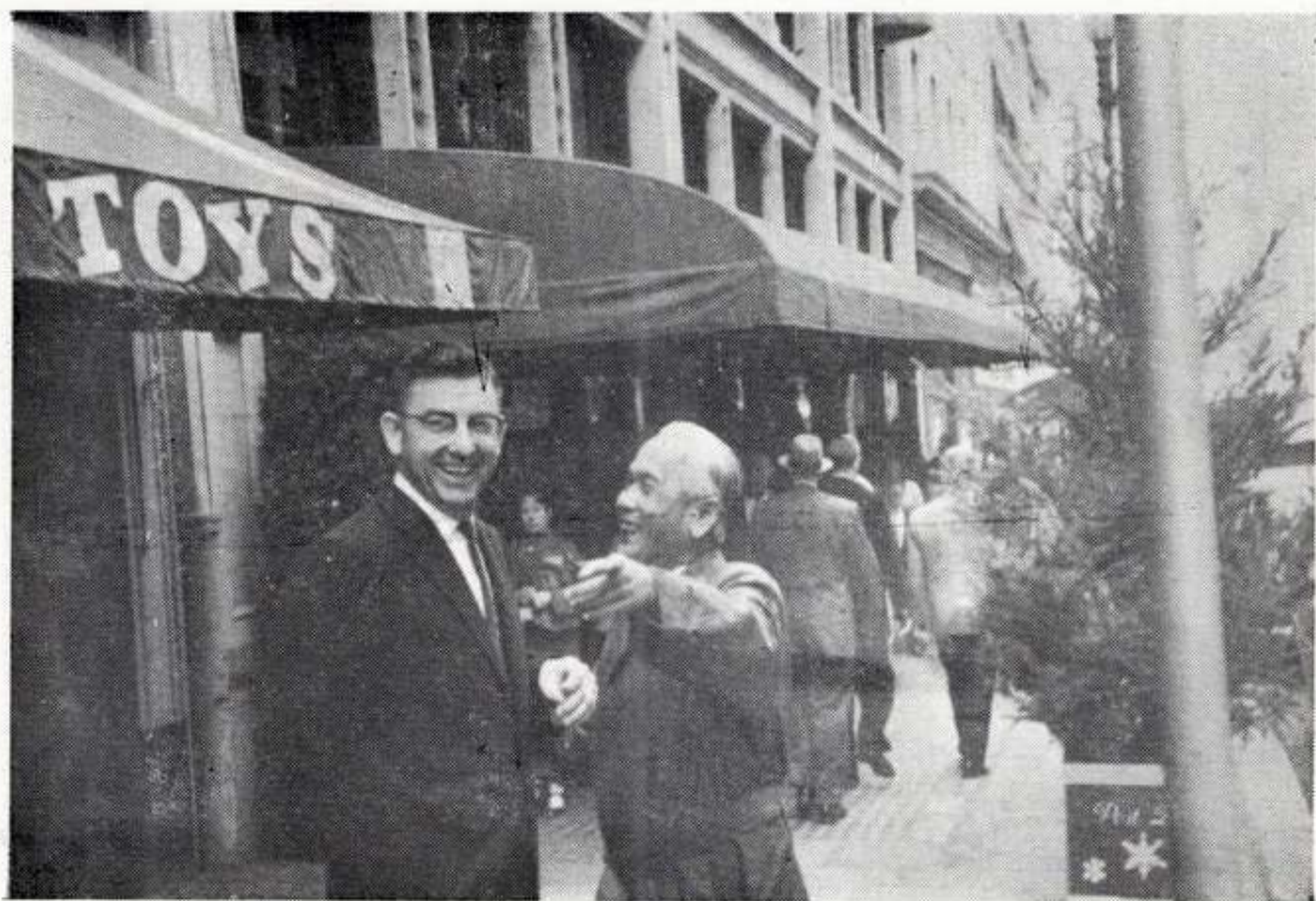
กำลังจ่ายกับข้าว ณ สหรัฐอเมริกา

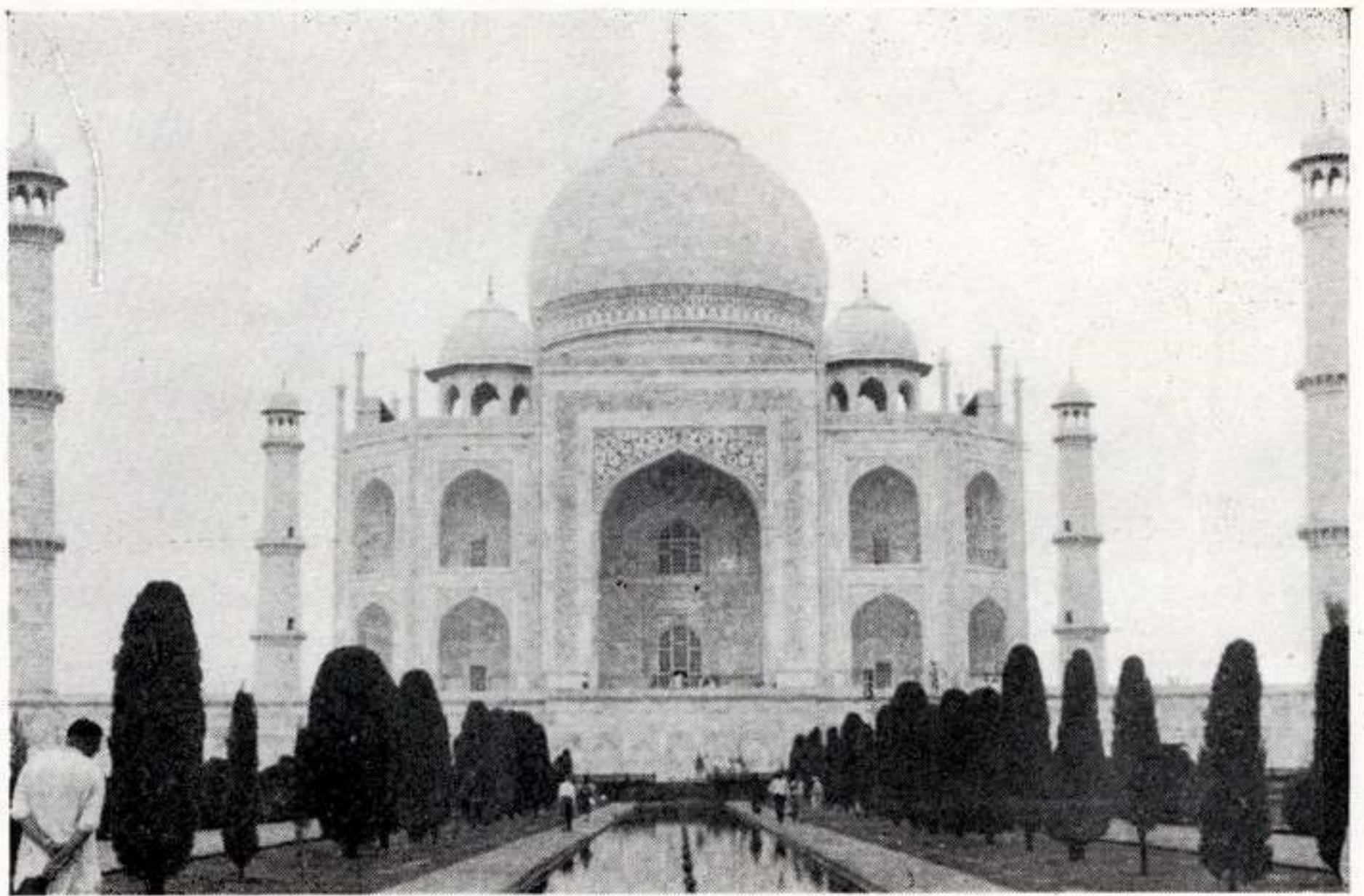
ในร้านอาหารแห่งหนึ่ง ณ สหรัฐอเมริกา ระหว่างทางไป Lake Tahoe

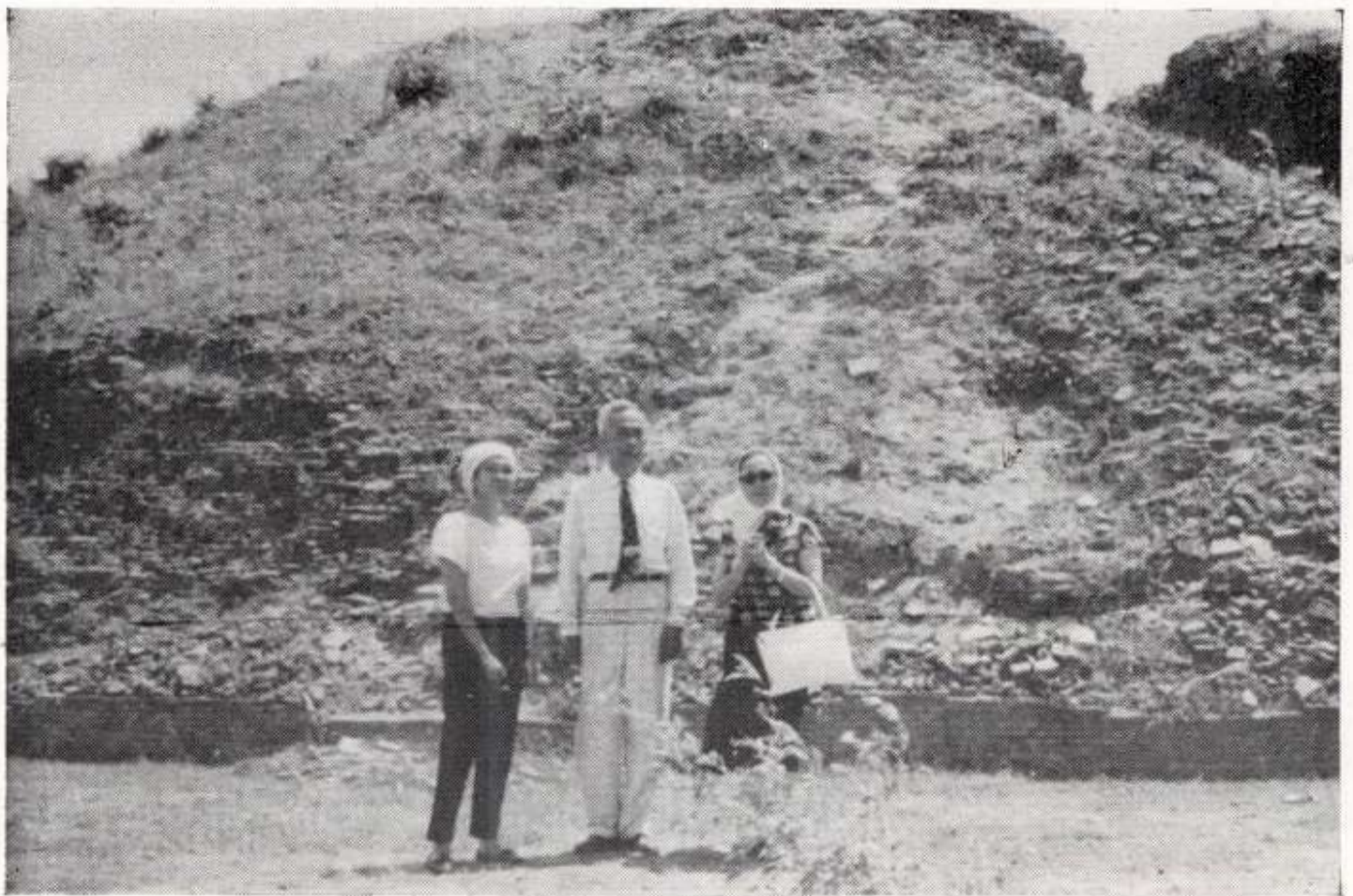
บ้านพักที่ Berkeley California สหรัฐอเมริกา

เดินซื้อของสำหรับวันตรุษฝรั่งใน San Francisco สหรัฐอเมริกา

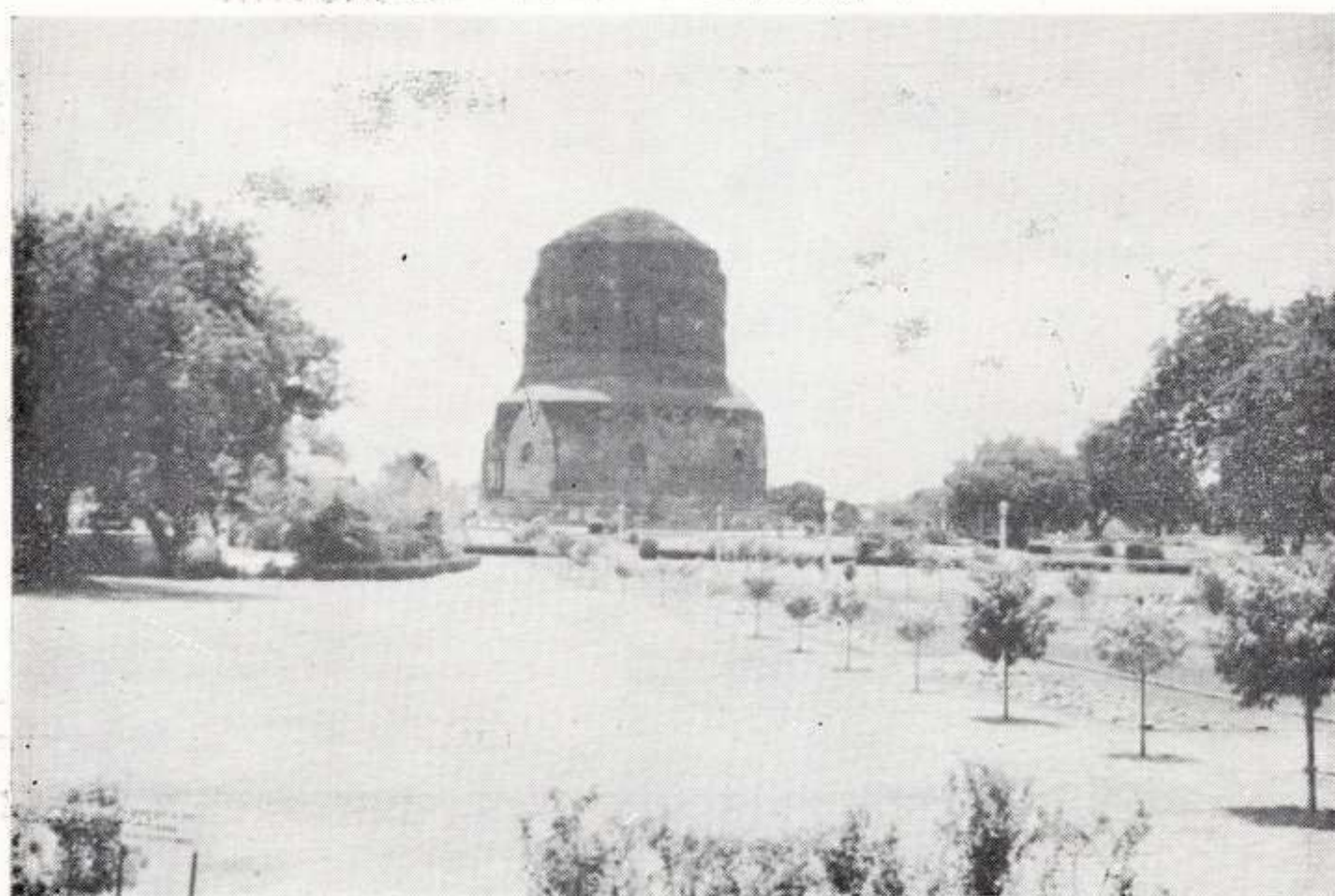
ที่ Taj Mahal พักผ่อนท่องเที่ยว ประเทศอินเดีย

มกุฎพันธเจดีย์ กุสินารา สถานที่ถวายพระเพลิงพระพุทธรเจ้า ประเทศอินเดีย

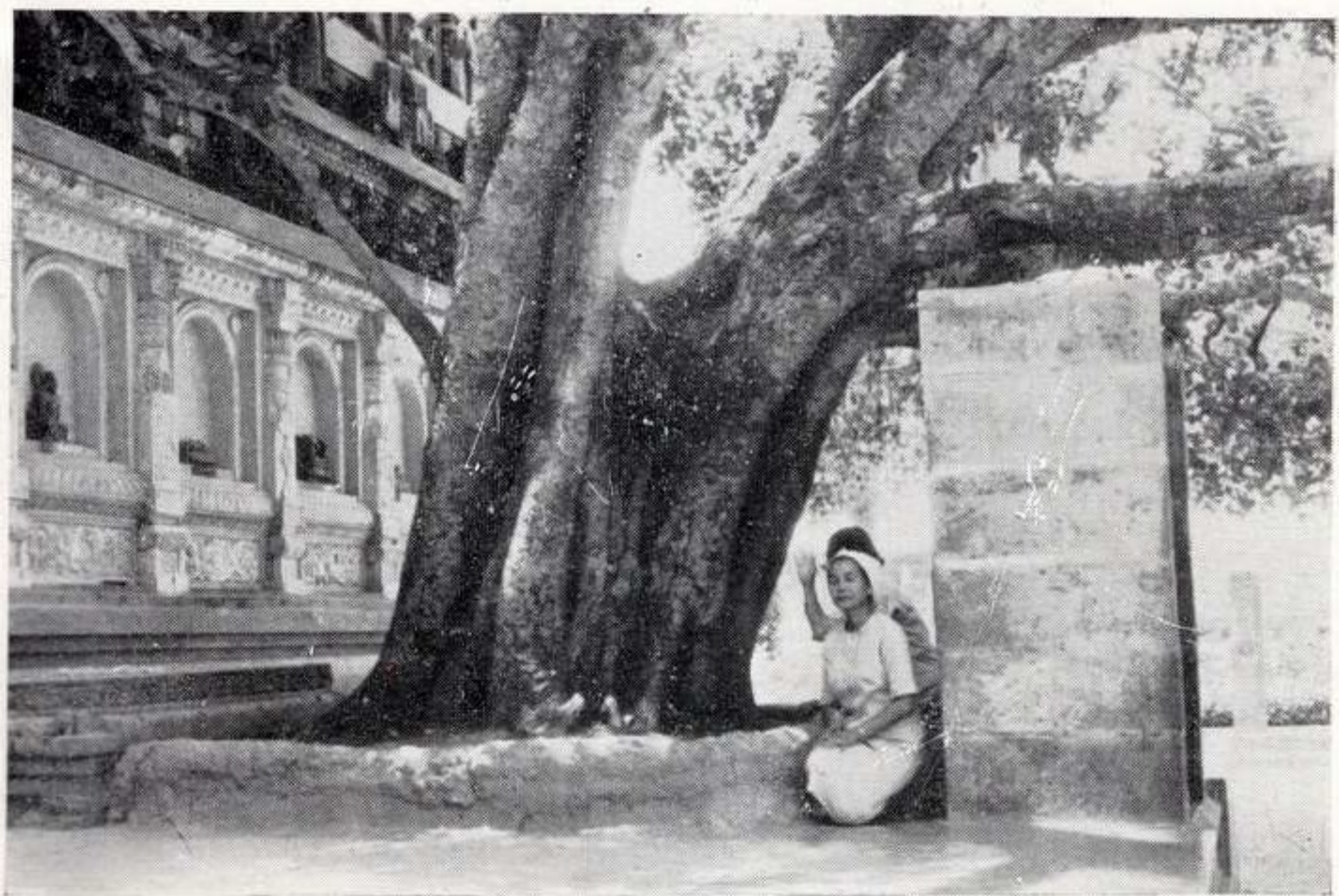
พระสถูปใหญ่องค์หนึ่ง สถานที่ประสูติของพระพุทธเจ้า ลุมพินี

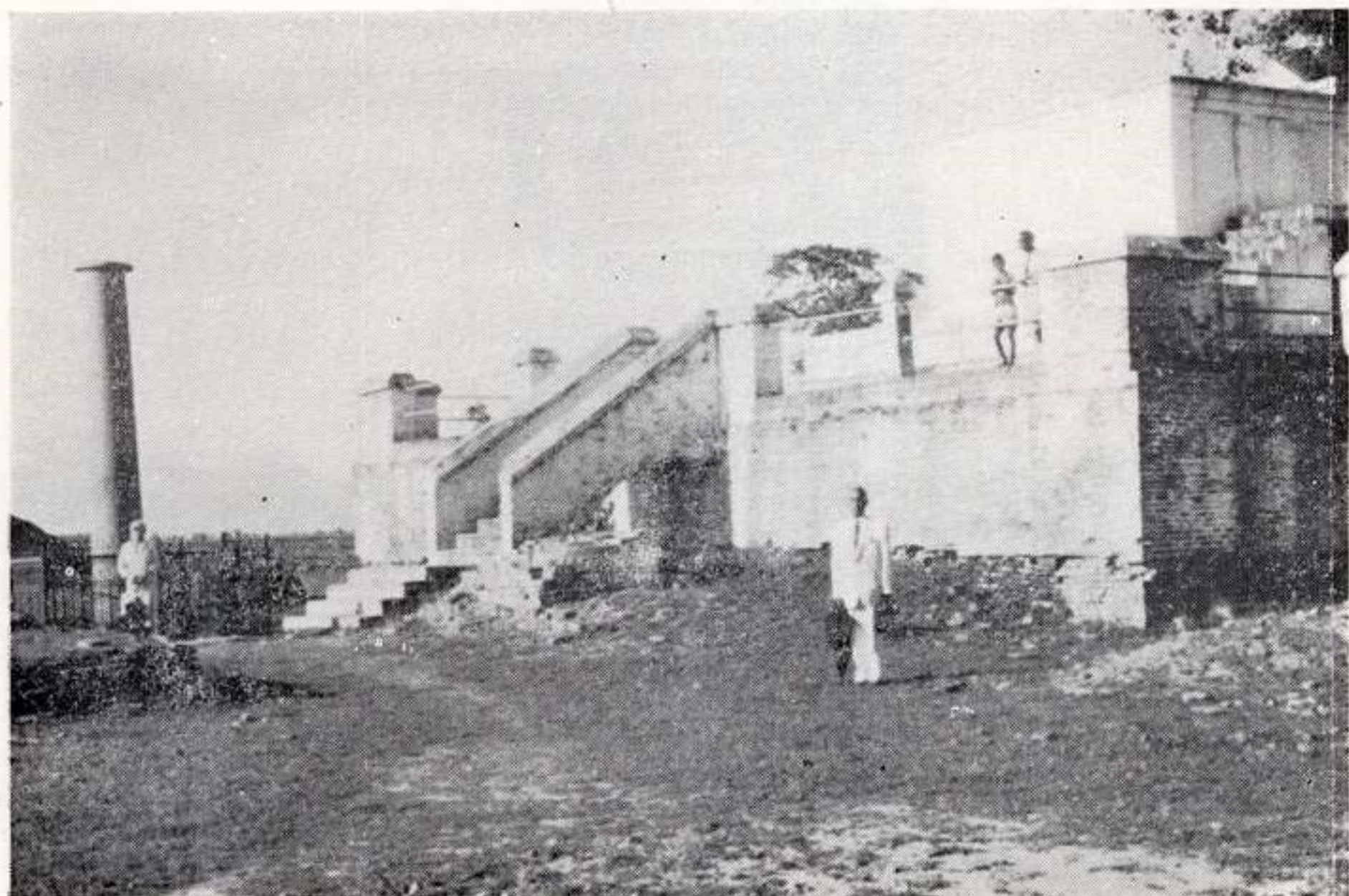
ธรรมเมขสถูป ตำรนาถ อินเดีย พระพุทธองค์ทรงเป็นประธานปฐมเทศนา

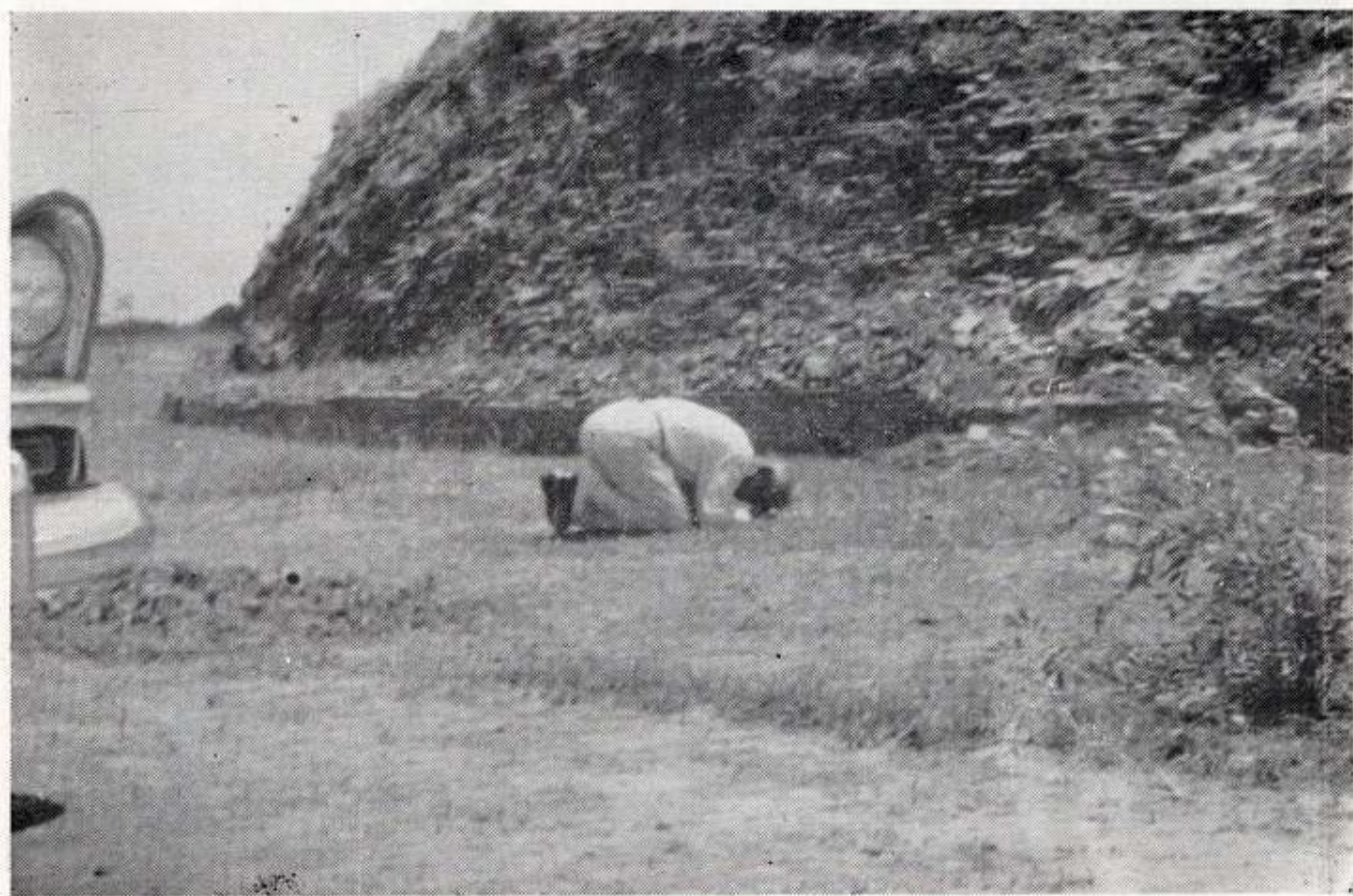
มหาโพธิสมาคม สารนาถ

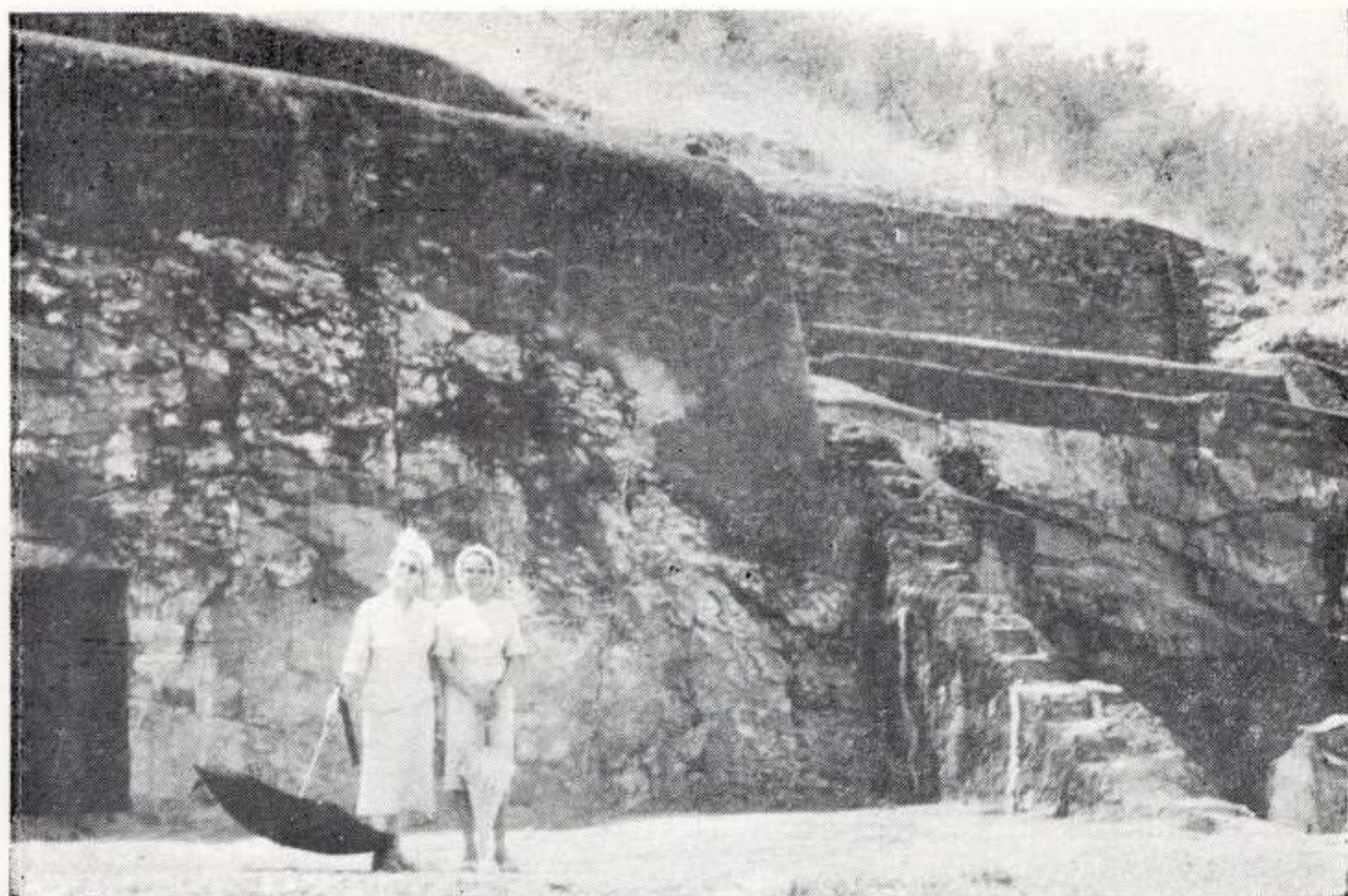
มหาโพธิบัลลังก์ พุทธคยา

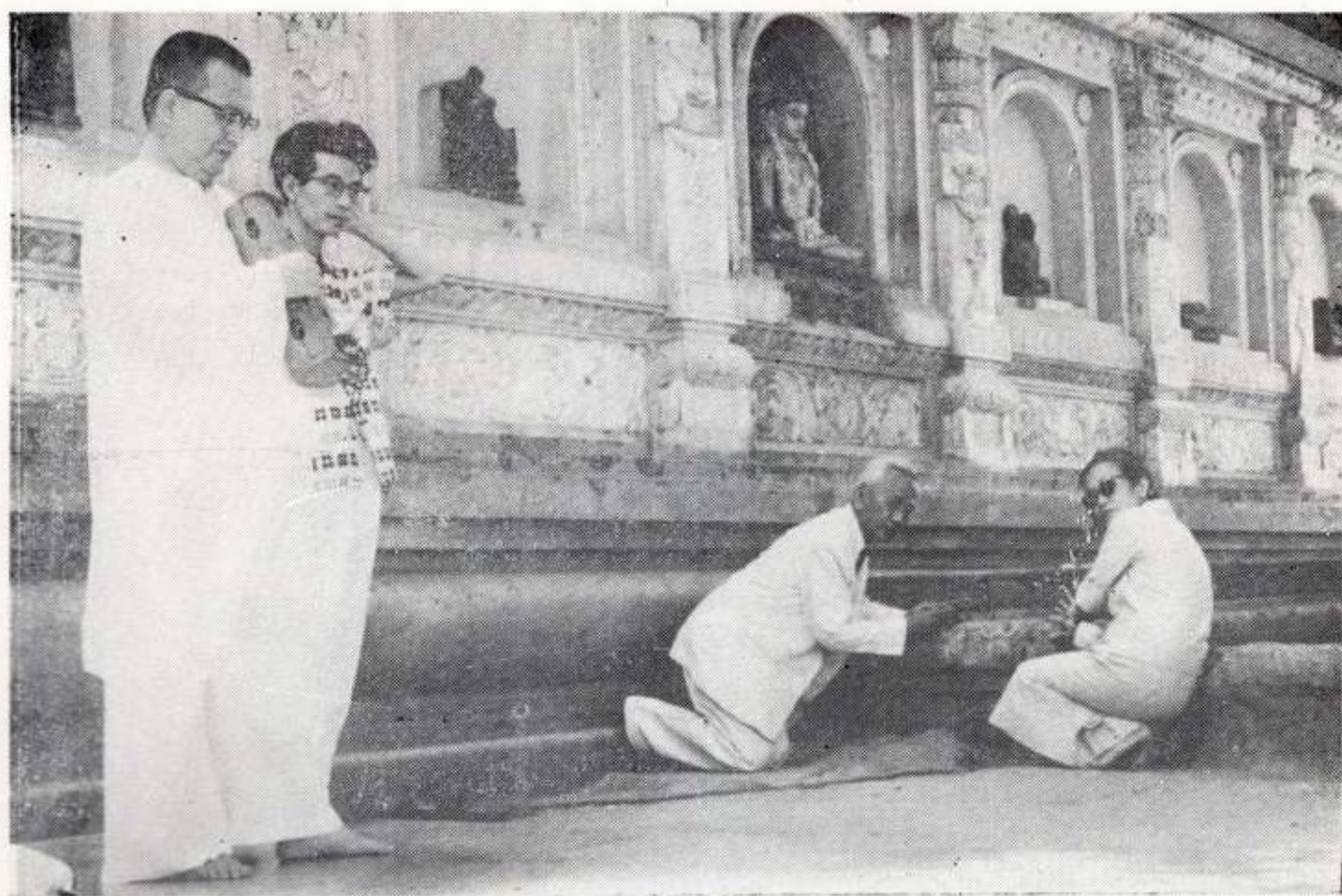
หน้าพระมหาราชาเทววิหาร และ หลัทธิลาจารึกของพระเจ้าอโศก
สถานที่ประสูติพระพุทธเจ้า (ลุมพินี)

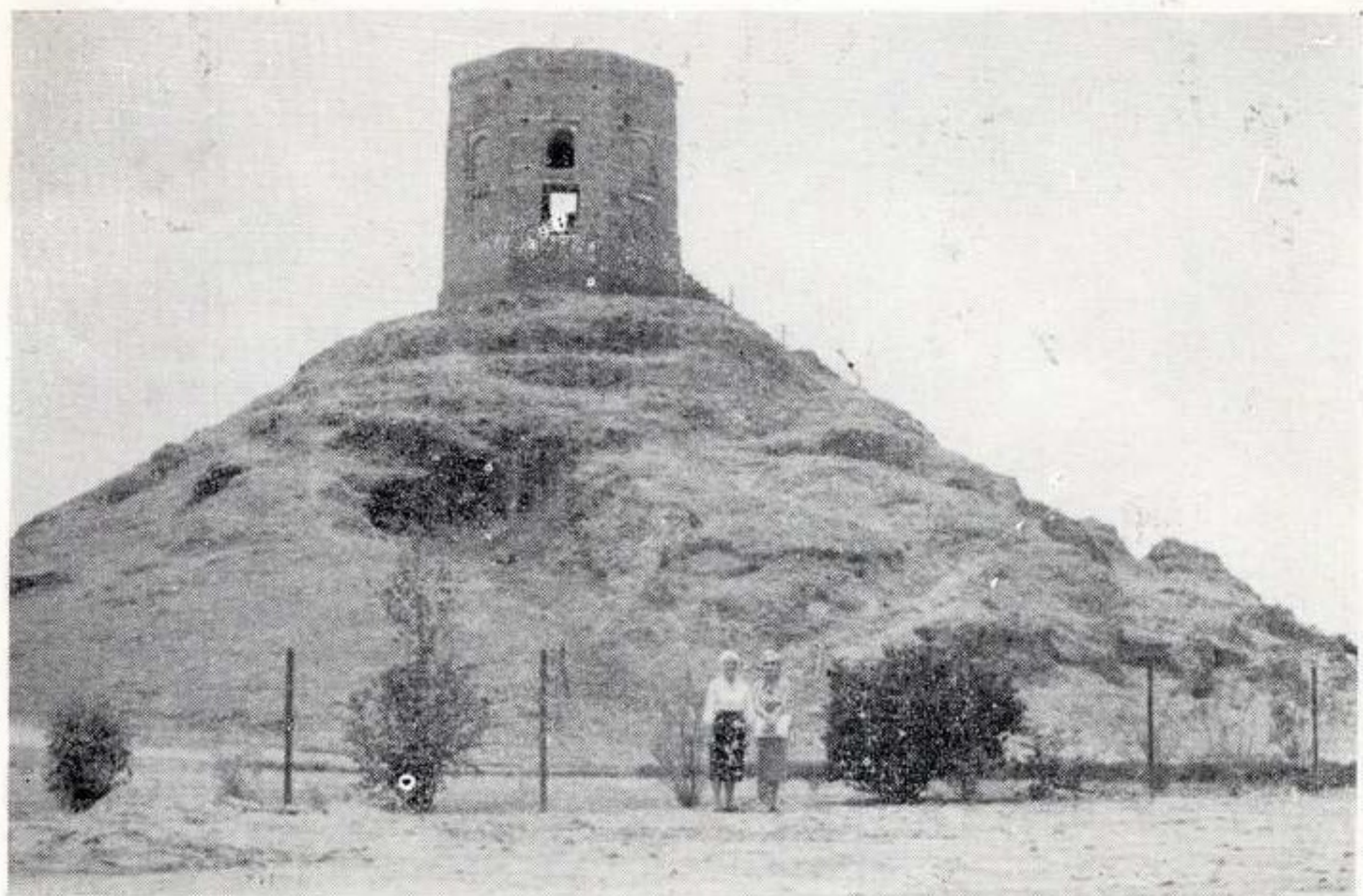
กำลัง แสดงการวระมกฤษณ์เจดีย์ กุสินารา

ถ้ำสัตตบรรณคูหา ที่สังคายนา พระธรรมวินัย ราชคฤห์

วัชรอาสน์ ใต้ต้นพระศรีมหาโพธิ์ พุทธคยา

สารนาถ พระสถูปเจาคันที ที่พระพุทธเจ้าทรงพบปัญจวัคคีย์

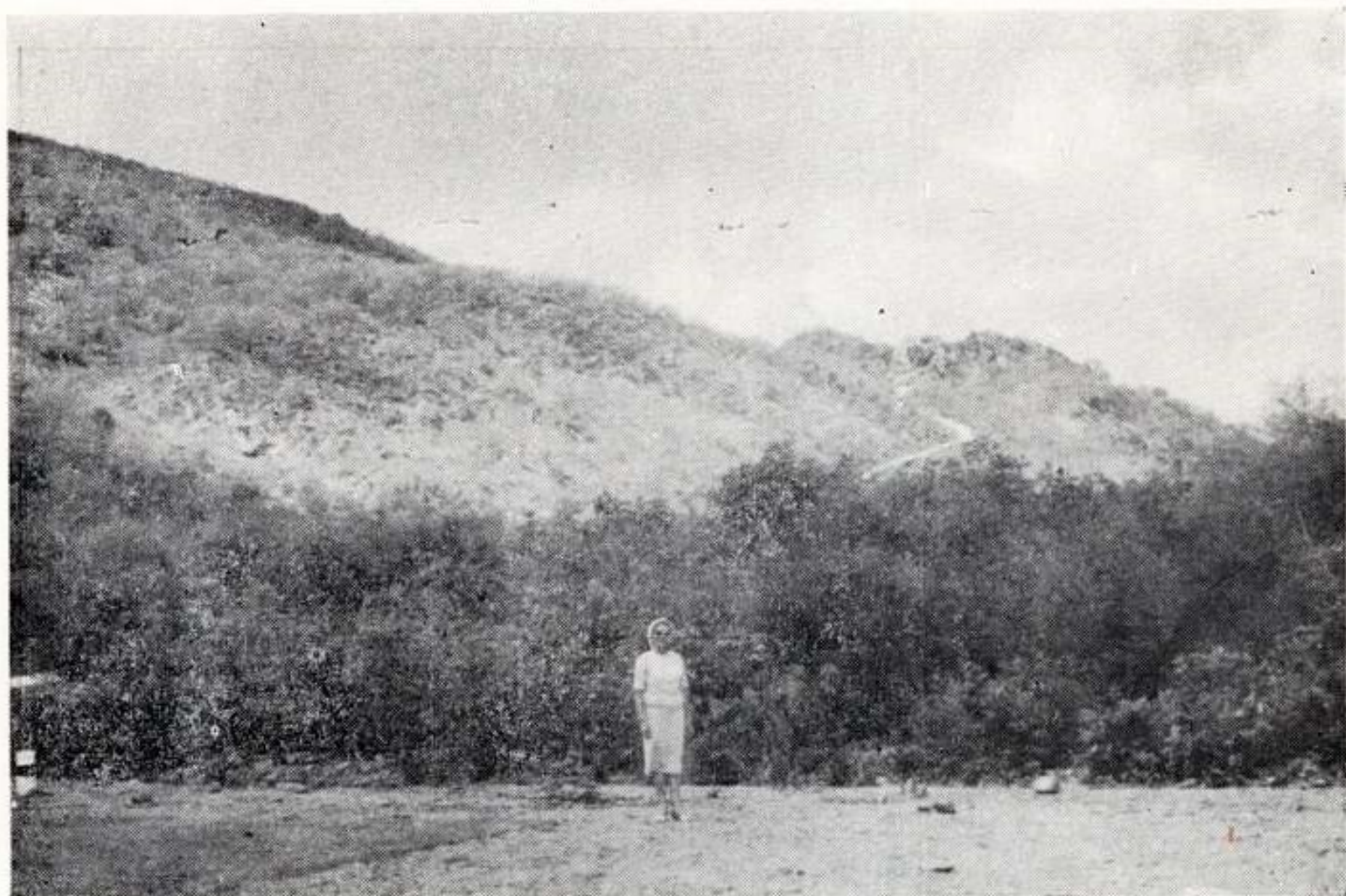
อังกอร์เจดีย์ และ ปรีนิพพานสถูป กุสินารา

สระน้ำ, หลักศิลาจารึกพระเจ้าอโศก, และมหามายาเทวีวิหาร

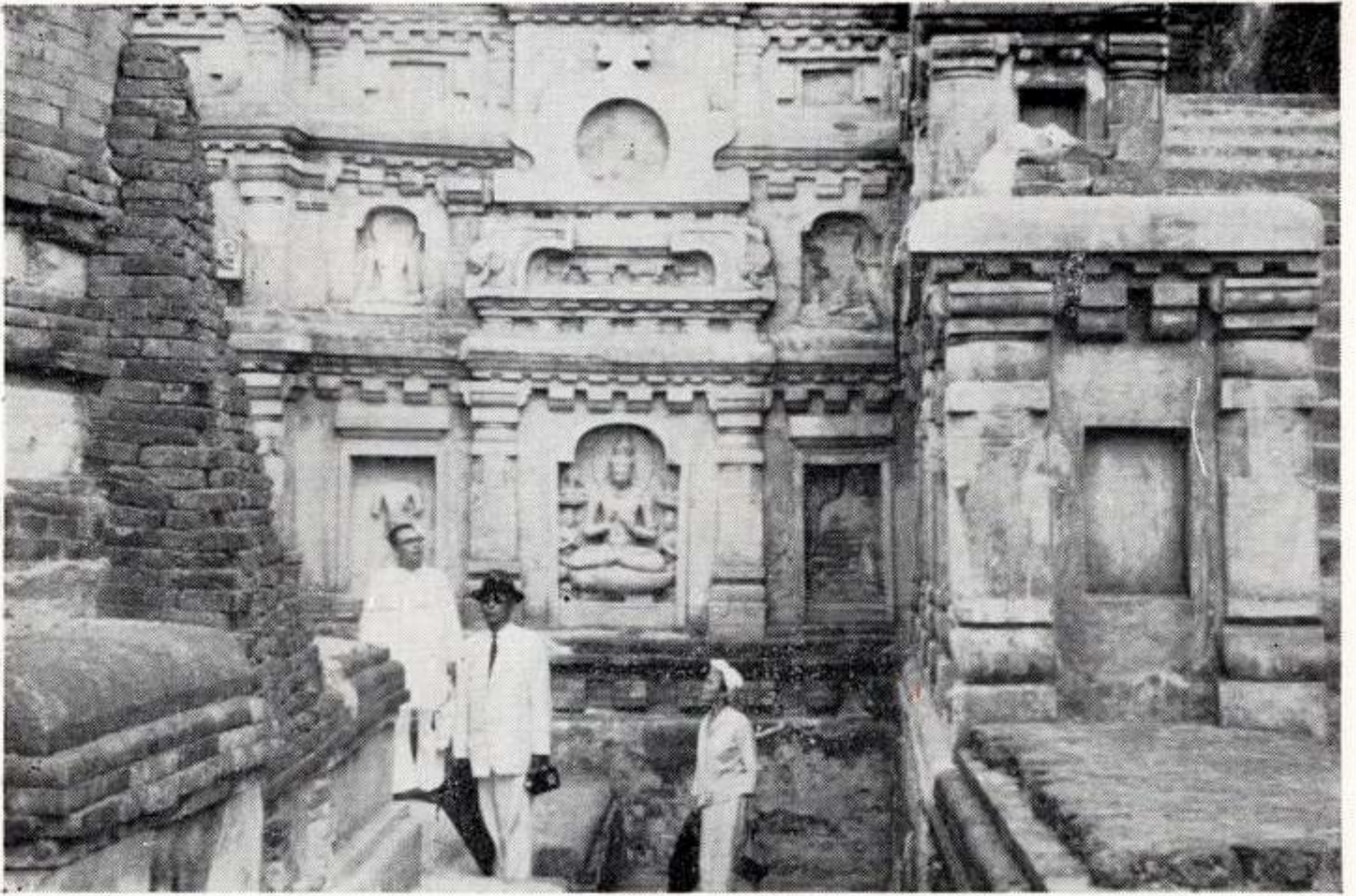
ธรรมเมขสถูป ที่ทรงแสดงปฐมเทศนาแก่ปัญจวัคคีย์ สารนาถ

เขาคิชฌกูฏ, พระเจ้าพิมพิสารทูลเชิญให้พระพุทธเจ้าประทับ

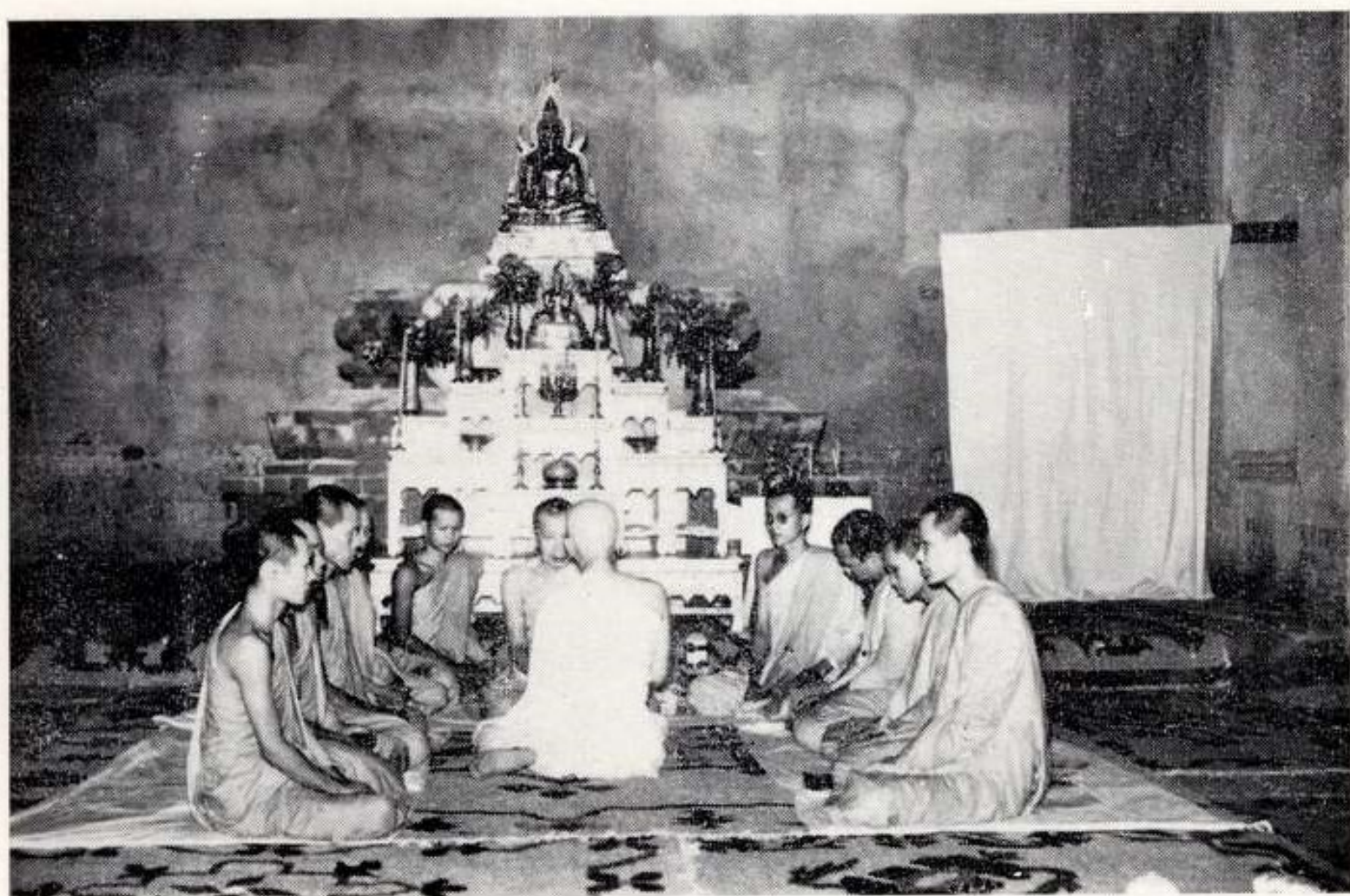
มกุฏพันธเจดีย์ กุสินารา

ที่ตรากปรักหักพัง ของมหาวิทยาลัย นาถันทาเก่า ห่างจากราชคฤห์ระยะทาง 12 ก.ม.เศษ
ประเทศอินเดีย

วิหารเซน ที่ Calcutta

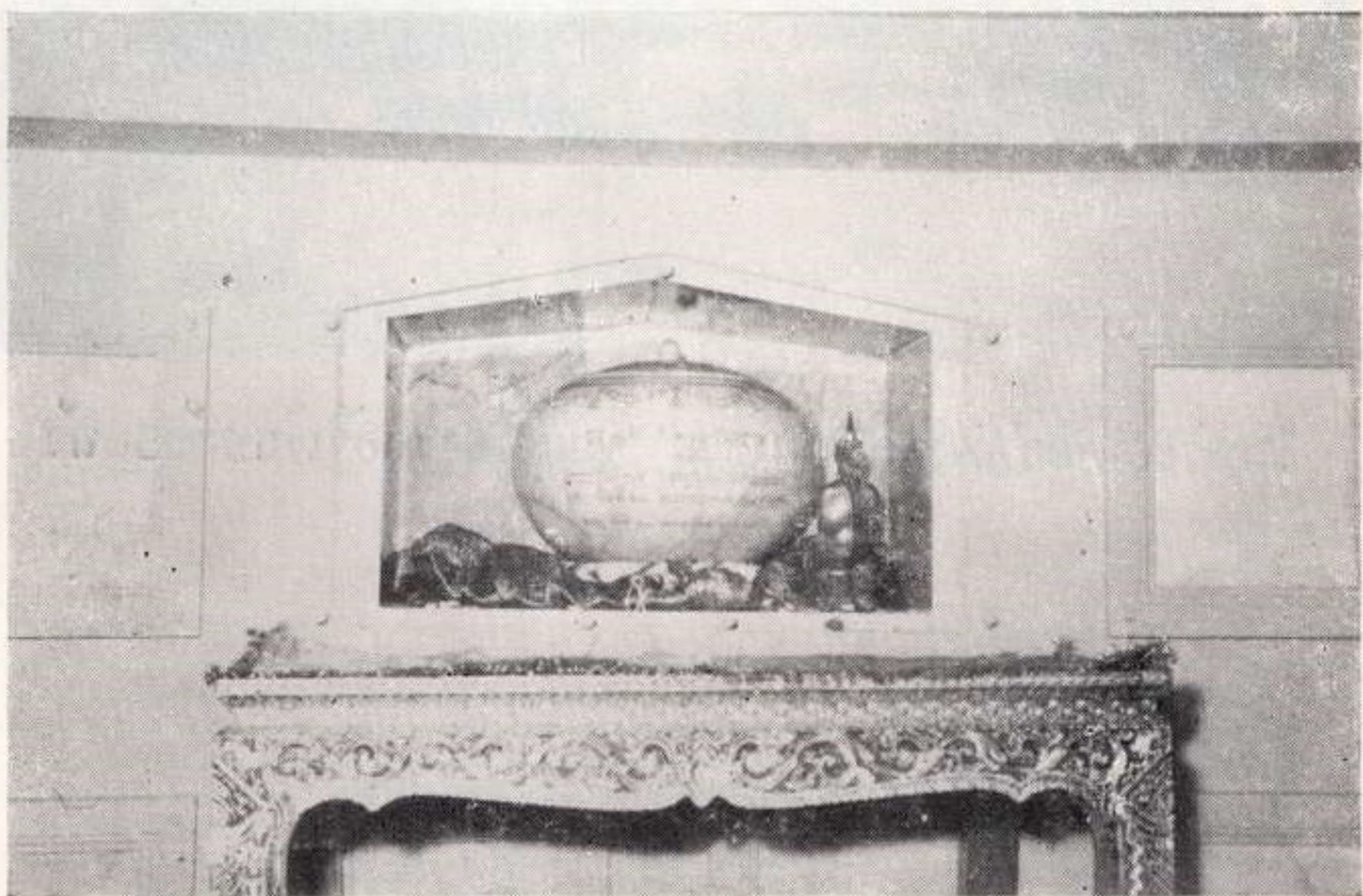
พิธีบวชในโบสถ์ พุทธคยา

ภายหลังที่ได้ผนวชแล้ว

วันบรรจุอัฐิ 30 กรกฎาคม 2507

“ความตายคือความสุข”

ในพระเจดีย์วัดพระศรีมหาธาตุ ขณะที่บรรจุอัฐิเรียบร้อยแล้ว

วันวิปโยค

ครบไปแล้วที่ท่านดั่งลับลาโลก

ลูกหลานโศกอาลัยให้ครวญหา
ไม่มีแล้วคุณพ่อคุณปู่ที่บูชา
วันเวลาผ่านไปให้จวบถลึง
เมื่อยามอยู่คนละฟ้าไม่ลาโลก
ต้องโณลกโชคช่วยอำนาจขวัญ
ได้ไปกราบแทบเท้าเศร้าสูญพลัน
เมื่อถึงวันได้พบสบหทัย
ท่านลาโลกลาลับดับชีวิต
สุดจะคิดสุดท้อแท้สุดแก้ไข
หากตัวลูกถูกปลิดชีวิตไป
ไม่อาลัยจะตายแทนแสนยินดี
ท่านเป็นร่มโพธิ์ทองปกป้องเกษ
อาณาเขตต์ “ชิดลม” อุดมศรี
เหล่าบริวารสดชื่นรื่นฤดี
ความปราณีไปรยปรายกระจายไกล
วิญญานท่านอยู่แห่งใดได้สดับ
โปรดจงรับลูกหลานแจ้งแถลงไข
อนันต์ พร้อมศรี พิบ จี บุ สู้ตั้งใจ
อาราธน์ไตรรัตน์คล่องหนทาง
ขอวิญญานท่านครอง ณ ห้องสรวง
ตราบกาลล่วงกัลป์กับนับฉนนำ
เสวยทิพย์สุขล้วนคลประจำ
จวบตุลำนิรวาณเปี่ยมसानต์เอิบ

พ.อ. อนันต์ พิบูลสงคราม

ทุกข์เท่านั้น

มันตั้งอยู่

ทุกข์เท่านั้น

มันดับไป

นอกจากทุกข์

ไม่มีอะไรเกิด

นอกจากทุกข์

ไม่มีอะไรดับ

ภาพเจ็ดปี

แต่ก่อนเวลาจึกคิดถึงคุณพ่อ จึกจะขึ้นเครื่องบินไปญี่ปุ่นได้พบ
หน้าคุณพ่อพร้อมทั้งคุณแม่อยู่เคียงข้าง เวลานี้คุณพ่ออยู่ที่ไหน
จึกจะพบหน้าคุณพ่อได้อย่างไร จึกหมดหนทาง จึกคิดว่าไม่มีคุณพ่อ
มันเจ็บที่หัวใจยิ่งนัก ใครที่ได้ประสบมากับตัวจึกจะเข้าใจ

จึกยังจำภาพของคุณพ่อได้ คณวันหนึ่งภายหลังวันที่ ๓๖ กันยายน ๒๕๐๐
ที่เมืองพนมเปญ ประเทศเขมร คุณพ่อแต่งตัวในชุดสากลดีเทา มีถือบุหรี่ คุณพ่อ
ยืนเป็นสง่าอยู่ท่ามกลางผู้ติดตามที่เคารพต่อหน้าที่ยิ่งกว่าชีวิตและเจ้าหน้าที่ฝ่ายเขมร
ที่หนคอกตาหนักจามกามน ซึ่งคุณพ่อได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากพระเจ้าแผ่นดิน
เขมรให้พำนัก ภายหลังที่ขบรยยนต์ออกจากประเทศไทย ข้ามน้ำ ผ่านพายุของคณ
วันที่ ๓๖ กันยายน ๒๕๐๐ เหตุผลของคุณพ่อที่ออกไปจากประเทศไทย คือไม่ต้อง
การให้คนไทยรบให้เสียเลือดเนื้อคนไทยด้วยกัน

คุณพ่อพำนักอยู่ที่เมืองพนมเปญร่วมสองเดือน ตอนบ่าย ๆ คุณพ่อขับ
รถยนต์ออกไปแถวชายทะเลดำป ขณะว่างอยู่ คุณพ่อได้ทัศนาวจรไปเที่ยวเมือง
ญวน ซึ่งก็ได้รับการต้อนรับอย่างดียิ่งจากรัฐบาลของ ๗พนง โงดินเดียม และแล้ว
คุณพ่อก็ออกจากเมืองพนมเปญไปขอพำนักอยู่ที่ประเทศญี่ปุ่น จึกยังจำภาพของ
คุณพ่อที่เตรียมกายเตรียมใจสำหรับจะดำเนินชีวิตใหม่ คุณพ่อได้รับหนังสือเดินทาง
ชนิดแบบทูตจากรัฐบาลของ ๗พนง พจน์สารดิน และเมื่อคุณพ่อไปถึงประเทศญี่ปุ่น

ข้าราชการประจำสถานทูตไทยในกรุงโตเกียว ก็ได้มารับที่ส่งนามบินตามคำสั่งของ
นายกรัฐมนตรีพจน์ สารสินด้วย

คุณพ่อไม่ได้ใช้เวลานานเลยที่ทำให้ประชาชนชาวญี่ปุ่น เข้ามาทักทาย
แถมยังเป็นมิตรและเรียกคุณพ่อว่า มิสเคอร์ฟิบูต และบางทีก็ฟิบูตซัง

ครั้งแรกพร้อมศรีภรรยาไปกราบคุณพ่อเพื่อได้อยู่กับคุณพ่อ ในโอกาส
คล้ายวันเกิดของคุณพ่อในพ.ศ. ๒๕๐๓ จึงจำภาพคุณพ่อได้พาเราไปเยี่ยมผู้ใหญ่
ที่รู้จักหลายท่าน พาไปตามสถานที่ต่าง ๆ พาไปรับประทานอาหารที่แปลก ๆ และ
อร่อย บางครั้งยังพาเราไปดูหนังดูละคร เป็นครั้งแรกที่ได้เห็นคุณพ่อใช้ชีวิตให้
มีความสุขและรื่นเริงแก่ตัวคุณพ่อและครอบครัว

และในปลายปีนั้นเองคุณพ่อคุณแม่ได้เดินทางไปอเมริกา ถ้ามาคิดดู
เหมือนกันจะเป็นตารางชีวิตของท่านที่จะเปิดโอกาสให้น้องน้อยและน้องนิต ผู้ซึ่งไม่
ค่อยมีโอกาสได้สนิทสนมกับคุณพ่อในขณะที่เธอทั้งสองยังเด็ก ๆ อยู่ จะได้มีโอกาส
มาเล่นของคุณรับใช้ท่านบ้าง ได้มีโอกาสรับทราบในความรักและความเป็นห่วงใย
ของท่าน และได้มีโอกาสคุยหรือถกเถียงกับท่านเป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น
เป็นการกระชับความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่มดลูก คุณพ่อคิดจะไปให้ความรู้ในเรื่องโลก
ทางแถบด้านตะวันออกเฉียงใต้ ตามคำเชิญของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งที่อเมริกา แต่
คุณพ่อต้องล้มความตั้งใจ เหตุผลที่ถูก ๆ ฐานก็คือคุณพ่อไม่ต้องการปรักปรำผู้หนึ่ง
ผู้ใด เพราะถ้าให้พูดก็ต้องพูดเรื่องที่เป็นจริง กับคุณพ่อไม่เห็นด้วยกับความคิดและ
ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญทางด้านตะวันออกเฉียงใต้คนที่เสนอว่า ประชาชนทาง
ด้านตะวันออกเฉียงใต้ต้องปกครองด้วยระบบขุนค้ำ (junta)

อย่างไรก็ตาม คุณพ่อได้ทำสิ่งหนึ่งที่ตั้งใจจะทำคือ ได้ขบถยนต์ด้วยตน
เอง ข้ามรัฐต่าง ๆ ในสหรัฐอเมริกาตั้งต้นจากชิคาโกตะวันตกไปทางตะวันออก

เมื่อคุณพ่อคุณแม่กลับมาอยู่ที่ประเทศญี่ปุ่นเช่นเดิม จ้ได้ไปกราบท่าน
 อีกเป็นครั้งที่สอง เมื่อเดือนตุลาคม ๒๕๐๒ ครั้นจ้ภูมิใจและรู้สึกเป็นบุญอย่างยิ่ง
 เพราะจ้ได้อยู่กับคุณพ่อคุณแม่นาน ได้ยู่จนมีโอกาสติดตามคุณพ่อคุณแม่ไป
 ประเทศอินเดียในปี ๒๕๐๓ เพื่อไปนมัสการสถานที่อันศักดิ์สิทธิ์แห่งพระพุทธประวัติ
 จ้ยังจำภาพของคุณพ่อได้ คุณพ่อมีความอิมเอิบใจที่ได้มาถึงสถานที่ต่าง ๆ สมความ
 ปรารถนา ณที่ประเทศอินเดีย คุณพ่อได้เข้าอุปสมบท ณพระอุโบสถวัดไทย
 พุทธคยา เมื่อวันที่ ๓ สิงหาคม ในท่ามกลางพระสงฆ์ไทย ๑๐ รูป เสร็จอุปสมบท
 พื้เป็น พระภิกษุ พิบูลสงคาโม เมื่อเวลา ๑๖.๑๐ นาฬิกา จ้ยังจำภาพที่คุณพ่อ
 ปดงผมขณะที่พระภิกษุสงฆ์สวดชัยนโต เสร็จแล้วคุณพ่ออาบน้ำแต่งเครื่องนาค พัก
 อยู่ในห้องพัก จ้ได้เข้าไปกราบที่เท้าคุณพ่อ จ้จำได้ว่าจ้กราบคุณพ่อด้วยน้ำตาคลอ
 ตา และเมื่อจ้เญยคุณพ่อ คุณพ่อก็ก่อบจะเป็นอย่างเดียวกับจ้ บินน้ำขึ้นใจสำหรับ
 คุณพ่อ คุณพ่อปลุกมิตรกับเพื่อนบ้านต่างประเทศไว้ดี ฉะนั้นคุณพ่อจึงได้รับการ
 เอาได้ ดูแลให้ความสะดวกจากสถานที่ของเพื่อนต่างประเทศที่แต่งตั้งเป็นมิตร จาก
 คนไทยที่เคารพคุณพ่อซึ่งอยู่ในต่างประเทศ และจากพระสงฆ์เจ้าพรรษาอยู่นอก
 ประเทศไทยเป็นจำนวนมากรูปด้วยกัน

เมื่อถึงเวลาที่คุณพ่อลาสิกขาบท คุณพ่อคุณแม่และจ้ก็ได้กราบลาคณะ
 สงฆ์วัดไทย พุทธคยา มาพักที่กตัตตาเตรียมตัวกลับบ้านต่อไป ครั้นนั้นจ้กราบ
 ลาคุณพ่อคุณแม่ที่สนามบินกตัตตากลับกรุงเทพฯด้วยความทุกข์แค้นดำห้ด ด้วย
 ความสงสารคุณพ่อคุณแม่ต้องบินกลับไปยังกรุงโตเกียว

พ.ศ. ๒๕๐๔ เดือนตุลาคม จ้ไปกราบคุณพ่อคุณแม่ที่ญี่ปุ่นเป็นครั้งที่สาม
 คุณพ่อชินต่อความเป็นอยู่แบบชีวิตญี่ปุ่น คุณพ่อกทานอาหารญี่ปุ่นได้หลายชนิดมาก
 ชน พุดภาษาญี่ปุ่นได้หลายคำจน คราวนั้นคุณพ่อแปลกไปกว่าทุกคราวที่จ้มากราบ
 เยี่ยม คือบินคุณพ่ออดบหรี เมื่อคุณพ่อตั้งใจไม่สูบบุหรี คุณพ่อก้ไม่ได้แตะต้องอีก

เลย ถูก ๆ ไม่เข้าใจว่าคุณพ่อบังคับใจของท่านได้อย่างไร ในเมื่อท่านคิดบุหรีมาเป็น
เวลากว่า ๕๐ ปี ท่านเป็นคนรักชาติด้วยดีเยี่ยม เมื่อหมอแนะนำว่าควรทำอย่างไร
ท่านก็พยายามทำตาม ท่านยังสอนพวกเรว่า เมื่อเจ็บไข้ก็น่าจะให้หมอรักษา จั๊ย
จำภาพที่คุณพ่อมีความสุขและพึงพอใจในการดำรงชีวิตอย่างธรรมดาสามัญมากจน

จิ๊ไปกราบคุณพ่อเป็นครั้งสุดท้ายเมื่อใกล้วันเกิดคุณพ่อ ในพ.ศ. ๒๕๐๖ ถูก ๆ
ของคุณพ่อไม่ได้เฉลียวใจสักนิดว่าวันของคุณพ่อใกล้เข้ามาเต็มทน ชีวิตคุณพ่อ
ใกล้เข้ามาถึงสุดหนทางจริงจริง ในปี ๒๕๐๖ นี้ คุณพ่อคุณแม่ต้องย้ายบ้านถึงสอง
หน ด้วยความเกรงใจท่านว่าค่าเช่าของบ้านที่ให้อยู่ในฐานะเป็นแขกถึง ๖ ปี

คุณพ่อเริ่มรู้สึกไม่สบายที่โน่น ที่นี้ จิ๊ได้ไปทบทวนใจเมื่อหมอตระพพบว่า
คุณพ่อนอนอยู่ในเตียงน้ำดี แนะนำให้คุณพ่อเข้าโรงพยาบาลทำการผ่าตัด พื้ดงค์ได้
ดาราชากรชนไปช่วยเป็นเพื่อนอีกแรงหนึ่งเป็นการแบ่งเบาภาระเรื่องของคุณพ่อ ทำ
ให้คุณพ่อนอนสบายใจและหายกังวล

คุณพ่อเป็นคนไข้ที่เชื่อฟังคำสั่งหมอบ่อยอย่างดียิ่ง เมื่อคุณพ่อกออกจาก
โรงพยาบาลกลับมาบ้าน คุณพ่อยังระวังเรื่องอาหาร คุณพ่อระวังรักษาตัว รักษา
รอยแผลผ่าตัดด้วยตัวเองไปอีกนาน ปีนั้นเดือนตุลาคม วันเกิดคุณแม่ครบ ๕ รอบ
น้องเด็กและอาแอร่วมบินไปร่วมฉลองด้วย จั๊ยจำภาพของคุณพ่อที่มองดูคุณแม่ตัด
ขนมเค้กวันเกิดแจกแจก ๆ คุณพ่อคงจะดีใจที่คุณพ่อคุณแม่อยู่ด้วยกันมานานจนได้
ฉลองอายุ ๖๐ ปี คุณพ่อหัวเราะอย่างมีความสุข คุณพ่อบ่นเสียใจที่ไม่มีโอกาส
พาพื้ดงค์เที่ยวเมื่อตอนพื้ดงค์ชนมาอยู่พยาบาลคุณพ่อตอนผ่าตัด ตอนน้องเด็กมา
ฉลองวันเกิดคุณแม่ คุณพ่อกำลังอยู่ในระยะพักฟื้น ก็ไม่ได้พาน้องเด็กเที่ยวให้มาก
ไปกว่านั้น แต่บ้านที่ซ้อเขาอยู่ใหม่น่าจะมีเรื่องจะคบแต่งมาก คุณพ่อจึงเพิกกับการ
คบแต่งบ้าน ทั้งภายในบ้านและในสวน คุณพ่อเลือกต้นไม้มาลงในสวนได้อย่าง
งดงาม คุณพ่อรักความสวยงามของธรรมชาติและรักความเป็นระเบียบของบ้าน

เครื่องเรือนทุกชิ้นที่คุณพ่อเลือกสรรจัดเซาที่
แขกที่มาเยี่ยมจะออกปากชมว่าบ้าน
ของคุณพ่อน่าเอ็นดูดี

จักราบาดาคุณพ่อคุณแม่กลับบ้านกรุงเทพฯ เมื่อวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๐๗
เวลาจักราบาดาคุณพ่อ คุณพ่อต้องกอดจ๊อดแล้วพูดว่า “แล้วมาอีกนะลูก” จักรับคำ
ว่า “ค่ะ แล้วจะมาอีก” ครบถ้วนเป็นครั้งสุดท้าย ภาพคุณพ่อคุณแม่มาส่งที่ห้อง
พักผู้โดยสาร คุณพ่อคุณแม่อยู่ข้างนอก จัอยู่ข้างใน คุณพ่อพูดผ่านช่องลมอีกว่า
“แล้วมาอีกนะลูก” โอเอ๋ย ! ถ้าจ็รู้อย่างนี้ รุอีกว่า ๓๕๘ วันต่อมาคุณพ่อจะ
ไม่สบาย จะเจ็บหัวใจจนทำให้หัวใจของคุณพ่อจ็หยุดเต้นไปแล้ว คุณพ่อจะไม่ต้อง
มายืนส่งพูดตอช่องลมคุยกับจ็อย่างวันนั้นเป็นแน่นอน

คุณพ่อจากพวกเราไปครบหนึ่งปีบริบูรณ์ คุณพ่อต้องจากไปเพราะ
พรหมลิขิต แต่ถูกหัดานเหตุนของคุณพ่อจะอยู่มีชีวิตต่อไป จะมีชีวิตเพื่ออยู่ดูผลงาน
ที่คุณพ่อได้ริเริ่มเอาไว้ จะอยู่ดูความเจริญ ความสะดวกสบายที่คุณพ่อได้มอบไว้
ให้อนุชนรุ่นหลังเป็นมรดก คุณพ่อยังไม่เห็นได้เห็น เพราะผู้ทำงานชั้นใหญ่ใหญ่
ไม่เคยมีใครได้เห็นผลงานนั้นในชีวิตตนเลย

สิริวิมล หะมัทธ

อนิจจังไม่เที่ยงแท้ ทวยชน

เกิดแก่เจ็บตายตน ทว่าผู้

สังขารย่อมดับคล โดยสภาพ

ใดสิ่งบ่ออาจอยู่ เพื่อพ้นความสลาย

ได้พบมนุษย์ธรรมข้ามแดน

ข้อความข้างล่างนี้คัดมาจากนิตยสารภาษาญี่ปุ่นชื่อ
FACE กล่าวถึง Mr. K. Wada อดีตประธานบริษัทมารูเซง-
ออยล์จำกัด และภริยาซึ่งเคยเดินทางเข้ามาประเทศไทย
ร่วมการบำเพ็ญกุศลครบ ๑๐๐ วันของ ฯพณฯ จอมพล
ป. พิบูลสงครามโดยเฉพาะ เมื่อ ๑๘ กันยายน ๒๕๐๓

ในโอกาสที่ท่านและมาดาม เค. วาดา อดีตประธานบริษัทมารูเซงออยล์
ได้รับเชิญให้ไปร่วมในงานบำเพ็ญกุศลครบร้อยวันของ ฯพณฯ จอมพล
ป. พิบูลสงครามนั้น ทั้งสองได้รับการต้อนรับเป็นอย่างดีเสมือนเป็นแขกเมือง
การที่ต้อนรับเช่นนี้สามารถพิสูจน์ถึงการขอบแทนของครอบครัว ฯพณฯ ซึ่งมีอยู่ต่อ
ท่านวาดาและมาดามได้เป็นอย่างดี

สมัยเมื่อ ฯพณฯ ยังเป็นนายทหารอยู่ ได้รู้จักกับนายโซโซะ อิโซเบ
ผู้ซึ่งเป็นพนักงานวิสามัญคนหนึ่งของบริษัท มิตซูบุ บุชาน โคชา ในสมัยนั้น
ความคุ้นเคยและสนิทสนมเกิดขึ้นโดยอาศัยประวัติศาสตร์ ไทย-ญี่ปุ่น ทำให้
 ฯพณฯ ได้ชื่อว่าเป็นมิตรกับญี่ปุ่น

เมื่อ ฯพณฯ ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีแห่งประเทศไทย ได้เคย
มาเยี่ยมประเทศญี่ปุ่นในฐานะราชอาคันตุกะ ของประเทศญี่ปุ่นเมื่อ ค.ศ. ๑๙๕๕
ต่อมาอีกสองปีคือใน ค.ศ. ๑๙๕๗ ฯพณฯ และท่านผู้หญิง ก็ได้มาอีกครั้งหนึ่ง
แต่ครั้งนี้ท่านมาในฐานะเป็นผู้ถวายการเฝ้าคนหนึ่ง ท่านไม่มีที่พักและไม่มีใคร
เป็นที่พัก

เมื่อได้ข่าวเช่นนั้นจากกระทรวงการต่างประเทศ ท่าน ค. วาตา ประธาน
บริษัทมารูเซ็งออยด์ในขณะนั้นเอง รู้สึกเห็นอกเห็นใจเป็นอันมากถึงกับเดิน
บ้านพักทมิอยู่ในโตเกียวหลังหนึ่งให้เป็นที่พักของท่าน พร้อมด้วยรถนั่งอีกหนึ่ง
คันสำหรับใช้ประจำเป็นเวลาถึง ๖ ปี คือตลอดระยะเวลาที่ท่าน ค. วาตา ดำรง
ตำแหน่งประธานบริษัท ฯ

ฯ พณ ฯ จอมพล ป. พิบูลสงครามได้ถึงแก่อสัญกรรมเมื่อวันที่ ๑๓ เดือน
มกราคม ค.ศ. ๑๙๖๔ ในประเทศญี่ปุ่นโดยเป็นโรคหัวใจ ประชาชนไทยรำลึกถึง
คุณความดีซึ่ง ฯพณ ฯ ได้บริหารชาติบ้านเมืองมาแต่ในอดีต จึงได้มีการต้อนรับ
อัฐิของ ฯพณ ฯ เป็นอย่างดียิ่ง

ด้วยเหตุดังกล่าวข้างต้นนี้ ครอบครัวของ ฯพณ ฯ ได้เชิญ และให้การ
ต้อนรับท่าน ค. วาตา ในโอกาสบำเพ็ญกุศลครบร้อยวันในประเทศไทย

ท่าน ค. วาตา กล่าวว่า “เป็นสังขารตาอยู่เอง ที่จะต้องตอบแทนแก่
ผู้ทรมานบุญคุณมาแล้ว ท่านได้เอื้อเฟื้อแก่ชาวญี่ปุ่นในประเทศไทยสมัยสงคราม แต่
เมื่อท่านเป็นผู้ถูกข่มเหง ที่จริงรัฐบาลญี่ปุ่นควรจะให้ความช่วยเหลือ แต่เนื่องจาก
มีปัญหาต่าง ๆ ข้างเจ้าจึงได้ขอรับทำหน้าที่แทน”

มิสเตอร์ โซโซะ อิโซเบะ ผู้ซึ่งทราบเรื่องตั้งแต่ต้นได้กล่าวชมว่า ใน
การที่ท่านวาตาให้ความช่วยเหลือ ฯพณ ฯ จอมพล ป. พิบูลสงครามนั้น รู้สึกว่า
ฟังดูเป็นการง่าย แต่ว่าเป็นการกระทำที่ยาก และจะหาบุคคลเช่นท่านวาตานั้นเป็น
การยากมากด้วย

มนุษยธรรม ที่ ท่าน วาตา มีต่อ ฯพณ ฯ ตลอดมานั้น เป็นที่ซาบซึ้ง
ต่อครอบครัวของ ฯพณ ฯ และคงจะเป็นสิ่งที่ดีไม่ได้ตลอดชั่ววันวัน

ความทรงจำในอดีต

โดย โซโซะ อีโซเบ้

วันเวลาได้ผ่านพ้นไปอย่างรวดเร็ว อีกไม่กี่วัน ในวันที่ ๑๑ มิถุนายน ค.ศ. ๑๙๖๕ ก็จะเป็นวันครบรอบ ๑ ปี หลังมรณกรรมของ ๗พณฯ จอมพล ป. พิบูลสงคราม ท่านผู้หญิงละเอียด พิบูลสงคราม ได้ขอให้ผมเขียนความเรียงความทรงจำ และขอให้ส่งมาภายในสิ้นเดือนเมษายน จึงได้พยายามเขียนข้อความดังต่อไปนี้ด้วยความรู้สึกที่หดหู่ใจเป็นที่สุด

ตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๓๒ เรื่อยมา ผมมีเรื่องราวเกี่ยวกับ ๗พณฯ จอมพล ป. พิบูลสงคราม มากมายจนจำไม่ไหว จึงไม่สามารถบรรยายเรื่องต่าง ๆ โดยละเอียดได้ โดยเฉพาะใน ๗ ปีข้างหลังที่ได้ไปแสดงความเคารพรับใช้ ๗พณฯ ทุกวัน ซึ่ง ๗พณฯ ได้ให้ความสนิทสนมกับครอบครัวของผม จนท่านชินต่อการเป็นอยู่ของญี่ปุ่น เหมือนกับ ๗พณฯ อยู่บ้านเกิดเมืองนอนของ ๗พณฯ เอง ๗พณฯ มีสุขภาพสมบูรณ์ดีอยู่ตลอดเวลา แต่การจากไปอย่างไม่มีวันกลับซึ่งเป็นโรคหัวใจในครั้งนั้น ทำให้ผมช็อค จนกระทั่งทุกวันนี้ผมไม่สามารถที่จะจับปากกาเขียนได้ เพราะทุกครั้งที่ผมเขียนนั้นทำให้ผมเศร้าสลดอยู่ตลอดเวลา

ขณะที่ ๗พณฯ จอมพล ป. พิบูลสงครามได้เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ได้ทำสัญญาต่อเรือเพื่อใช้เป็นเรือรบ ซึ่งมีชื่อว่า “แม่กลอง” จากบริษัทมิตรชัยบุทชัง ซึ่งผมเป็นพนักงานวิสามัญอยู่ ผมเป็นผู้ที่ได้มีโอกาสไปรับเรือ “แม่กลอง” ที่ท่าเรือในประเทศญี่ปุ่น ความสง่างามของเรือนี้เตือนความทรงจำทำให้ผมสามารถจับปากกาเขียนเรื่องนี้ได้ในเช้าวันนี้

ในวันที่ ๕ ธันวาคม ค.ศ. ๑๙๕๗ ๗พณฯ และท่านผู้หญิงได้มาถึงสนาม
 บินฮาเนดะ การมาครั้งนี้เมื่อเปรียบเทียบกับที่มาเยือนในปี ค.ศ. ๑๙๕๕ แล้วการ
 มาใน ค.ศ. ๑๙๕๕ นั้น เป็นแขกเมืองของประเทศญี่ปุ่น ส่วนการมาครั้งนี้เป็น
 การรุดภัยการเมือง ในครั้งนี้ หลังจากที่ได้อยู่พนมเปญ ๓ เดือนแล้วมายังได้เกี่ยว
 การต้อนรับไม่แพ้ครั้งก่อน แต่ใบหน้าของ ๗พณฯ รู้ดีถึงความเศร้าปนอยู่ด้วย
 ได้รับการอารักขาจากตำรวจสันติบาลคุ้มครองไปยังโรงแรมมัสสุไครา ที่ชินนาโน
 มาชิ ผมได้เป็นล่ามและรับใช้ติดตามไปในครั้งนี้ด้วย สมัยนั้นประชาชนชาว
 ญี่ปุ่นต่างก็คิดจะต้อนรับ ๗พณฯ และพยายามให้ความสะดวกแก่ท่านอยู่แล้ว ผมกับ
 ภรรยาจึงได้ตั้งปณิธานที่จะรับใช้ขอสดุดีต่อท่านมา ๘ ปีเศษ จนกระทั่งผมได้รับ
 การต้อนรับเหมือนกับครอบครัวของ ๗พณฯ หลังจากที่ได้ต้อนรับปีใหม่ ค.ศ. ๑๙๕๘
 แล้ว โดยความเอื้อเฟื้อของผู้จัดการบริษัทน้ำมันมารูเซน ได้ให้บ้านพักแก่ท่านทั้ง
 สองที่ตำบลชินจูกุ จึงได้ย้ายจากโรงแรมมาพักที่ชินจูกุโตเกียว ชื่อเสียงของ ๗พณฯ
 จอมพล ป. พิบูลสงคราม ตั้งแต่ก่อนสงครามและหลังสงครามตลอดมาเป็นที่รู้จัก
 ของชาวญี่ปุ่นเป็นอย่างดี ไม่ว่าจะเป็นไปแห่งหนใด เช่นร้านขายของ ร้านอาหาร
 ประชาชนชาวญี่ปุ่น ส่วนมากสามารถที่จะจำได้ว่า เป็น ๗พณฯ จอมพล ป.
 พิบูลสงคราม คงได้เข้ามาทำความเคารพและขอฉายเซ็นกัน การพบปะहरรรษากับ
 บุคคลชั้นนำของญี่ปุ่น เช่นอดีตนายกรัฐมนตรีโยชิโกะ ท่านกิชิ และข้าราชการ
 กระทรวงต่างประเทศ อดีตเอกอัครราชทูตประจำประเทศไทย เช่นท่านทสุโบกามิ
 ท่านโอตะ ท่านชิบซาวา และท่านโอคุมะ มาตามโคโจ นายและมาตามยาตาเบ้
 และอดีตทูตทหาร ไทริโงเอ และนายโอคุระ นายซาโต้ นายกรัฐมนตรีญี่ปุ่น — ไทย
 นายอามาตะ นายนิคคัง และนายโอกะ ท่านนายพดนาถามูระ ท่านนายพดทามูระ
 เป็นต้น ทำให้ ๗พณฯ จอมพล ป. พิบูลสงครามผู้เป็นชาวเอเชีย และนับถือศาสนา
 พุทธด้วยกัน เข้าใจถึงสังคมของชาวญี่ปุ่นดีตามลำดับทำให้รู้สึกสนใจในชีวิตอย่าง
 เดิมอีกครั้งหนึ่ง

เดือนกันยายน ค.ศ. ๑๘๕๘ ท่านได้พำนักรออยู่ ณ รัฐแคลิฟอร์เนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา แต่แล้วท่านก็ได้กลับมาอยู่บ้านเมื่อเดือนสิงหาคมในปีต่อมา เดือนพฤษภาคมถึงเดือนกันยายน ค.ศ. ๑๘๖๐ ท่านได้เดินทางไปบรรพชาที่ประเทศอินเดีย รวมเวลา ๕ เดือน แล้วยังกลับมาพักที่บ้านชินจุอีก ตั้งแต่นั้นมาเป็นเวลา ๕ ปีก็ได้อยู่ในประเทศญี่ปุ่นตลอดมา

ระหว่างที่ท่านพำนักรออยู่ ถูกสาวคนโต คุณจิ่วสึดได้มาอยู่กับ ๗ พณฯ เป็นระยะ ๆ ในเวลาที่มาอยู่ได้เรียนภาษาญี่ปุ่น ทำอาหารญี่ปุ่น เรียนการจักตอกไม้ อิเคบานะ การจักสวนญี่ปุ่น และวาดเขียน ๗ พณฯ และท่านผู้หญิงก็ได้เรียนภาษาญี่ปุ่นจนกระทั่งอ่านและเขียนภาษาญี่ปุ่นได้ ตลอดจนเรียนเปียโน ท่านผู้หญิง ภรรยาและเพื่อนภรรยาได้รวมเรียนวาดรูปลัทธิเอ ด้วยกัน ๗ พณฯ จอมพลได้เล่นกอล์ฟ เป็นสมาชิกพิเศษของสมาคมกอล์ฟแห่งประเทศไทย นอกนั้นท่านยังเป็นผู้ขับรถที่เก่งกาจสามารถมากที่จะขับไปยังสถานที่ต่าง ๆ เช่น นิกโก อาตามิ กามาคุระ และในโตเกียวอย่างชำนาญโดยรถเบนซ์ หรือรถคันเดินเบิดของท่านที่โปรดที่สุด ท่านขับไปยังนาโกยาและเกียวโตด้วย

ตลอดระยะเวลา ๕ ปี โดยความเอื้อเฟื้อของท่านวาดาได้ให้บ้านพักแก่ ๗ พณฯ นั้น เชื่อว่าครอบครัวของ ๗ พณฯ คงต้องรำลึกอยู่เสมอ

เดือนมีนาคม ค.ศ. ๑๘๖๓ ท่านวาดาได้ออกจากการเป็นผู้จัดการบริษัท ๗ พณฯ จึงจำเป็นต้องย้ายบ้านจากที่เก่ามายังเซดากายาฮะคราวเป็นระยะเวลา ๒ เดือน แล้วได้ย้ายไปยังจังหวัดคานากาวา เมืองซากามิฮาร่า ที่นั่นท่านได้ทำสวนญี่ปุ่น คบแต่งสวนตามปลูกต้นไม้อย่างงดงามเป็นระยะ ๑ ปีเศษ ท่านก็ได้ถึงมรณกรรมอย่างกระทันหัน รวมอายุ ๖๘ ปีด้วยโรคหัวใจวาย ในฐานะที่ท่านเป็นทหารมาเป็นเวลานาน จึงไม่เคยมีโรคภัยเบียดเบียนเลย มีอยู่ครั้งเดียวเท่านั้นคือ เป็นหวัดในฤดูหนาว ซึ่งได้ทำการผ่าตัดโดยศาสตราจารย์มูซอเดียง คือ ศาสตราจารย์นากายาม่า

แม้ว่าผมจะได้อยู่อย่างใกล้ชิดมาเป็นเวลา ๗ ปีก็ตาม ผมยังไม่สามารถ
จะมาทันเวลาที่ท่านตั้งใจ ผมรู้สึกเสียใจมาก ผมมาช้าไปประมาณ ๒๐ นาที เมื่อ
ผมเข้าไปหาท่าน ตัวท่านยังอ่อนอยู่ แต่ท่านหลับตา และตั้งใจเสียแล้ว

หลังประกาศการมรณกรรมของ ๗พณฯท่านจอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้
มีแขกมาเยี่ยมตลอดเวลามีได้ชาติ รุ่งขึ้นวันที่ ๓๒ กทม. คืน ครอบครัวย้ายจากกรุงเทพ ฯ
ก็ได้ออกไปโตเกียว วันที่ ๓๔ สถานทูตไทยในกรุงโตเกียวได้เป็นเจ้าภาพ ฌาปนกิจ
ศพ ณ วัดที่คาบดโกทันดา (Gotanda) งานนี้ได้ทำกันอย่างมโหฬาร มีผู้มาเยี่ยมศพ
กันมีได้ชาติอย่าง เช่นเคย ขณะที่เผาศพ ๗พณฯ ลักษณะเหมือนหนึ่งยังมีชีวิต
อยู่ อัฐิของ ๗พณฯ และครอบครัวของ ๗พณฯ ได้รับความเคารพจากข้าราชการ
ประชาชนชาวโตเกียวอย่างอบอุ่น อัฐิของท่านได้ออกจากสถานี Haneda มุ่ง
มากรุงเทพ ฯ

เมื่อหวนนึกถึงสมัยที่ผมได้เป็นพนักงานของ Mitsui Bussan ประจำ
กรุงเทพ ฯ ในปี ค.ศ. ๑๙๑๙ เดือนมิถุนายน เมื่อมาครบระยะเวลาแล้ว ก็เป็นเวลา
ถึง ๔๖ ปี ก่อนหลังจากได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นครั้งแรก เมื่อวันที่
๒๔ มิถุนายน ค.ศ. ๑๙๓๒ ได้มีพวกก่อการขบถชนที่โคราช และได้ทำการยึด
สถานีบินดอนเมืองไว้ ผมได้ทราบข่าวว่าได้มีการปะทะกันระหว่างบางซอกกับ
हतกดี ผมได้ขึ้นรถไปยังแถว ๆ บริษัทปูนซีเมนต์ไทย บริเวณนั้นได้มีเครื่องบิน
รบบินผ่านศีรษะ เห็นเครื่องบินประมาณ ๕๐ เครื่องเท่านั้นสามารถที่จะเห็นหน้า
ของนักบินได้ ในขณะที่เดียวกันได้เห็นรถทหารบริเวณนั้น ได้ยินเสียงปืนบนพื้น
ดินและบนอากาศ สามารถได้ยินเสียงปืนใหญ่ หลังจากนั้นได้ทราบว่ามุ่งยิง
ไปยังสถานีहतกดี หลังจากผมได้ทราบว่า ๗พณฯจอมพล ป. พิบูลสงคราม
เป็นแม่ทัพทหารปืนใหญ่ และเป็นผู้นำในการสู้รบครั้งนั้นด้วย ปืนที่ได้ใช้ในขณะนั้น
เป็นปืนซึ่งได้ส่งมาจากประเทศญี่ปุ่น ใน ค.ศ. ๑๙๑๕-๑๙๑๖ บริษัท Mitsui

Bussan ได้เป็นผู้จัดการในเรื่องนี้ หลังจากนั้นรัฐบาลใหม่ก็ได้ดำเนินงานไปด้วยดี ได้มีนโยบายปรับปรุง ตั้งแต่เริ่มก่อตั้งและอุปกรณ์ในการรวบรวมเรือสำเภา แมกตอง ทั้งสองด้านและอุปกรณ์รบอื่น ๆ ๗๗๗ จอมพล ป.พิบูลสงครามในสมัยนั้นดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ได้เป็นผู้ลงนามในสัญญา กับตัวแทน Mitsui Bussan ประจำกรุงเทพฯ

ข้าพเจ้าและหลวงยุทธศาสตร์ฯ เป็นพยานในสัญญาครั้งนี้ด้วย การเปลี่ยนแปลงการปกครองครั้งแรกของ ประเทศไทยนั้น ย่อม เป็นเครื่องหมายแสดงให้เห็นว่า เป็นประเทศที่ได้ดำรงเอกราช และเป็นพื้นฐานที่แข็งแกร่ง ซึ่งแสดงถึงสัญญา-ลักษณะแห่งประเทศเจริญ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยและญี่ปุ่นก็ทวีขึ้น ทั้งในด้านการเมือง และเศรษฐกิจก็ตาม ถึงแม้ว่าในสมัยนั้น (ค.ศ. ๑๙๓๙) จะมีชาวญี่ปุ่น เพียง ๓๙๐ คนเท่านั้นและในปี ค.ศ. ๑๙๓๒ ก็ไม่เปลี่ยนแปลงเหมือนกัน แต่ถึงสงครามโลกครั้งที่ ๒ ชาวญี่ปุ่นที่ถูกกักขังไว้ในค่ายที่บางบัวทอง เป็นจำนวน ๕๐๐๐ กว่าคน นี่ก็เป็นสัญญาลักษณะแสดงให้เห็นว่า ญี่ปุ่นกับไทยมีความสัมพันธ์แน่นแฟ้นมาก ๒๐ กว่าปีที่ ๗๗๗ จอมพล ป. พิบูลสงครามได้เป็นนายกรัฐมนตรี ย่อมแสดงให้เห็นว่าผลงานของท่านดีเพียงไร ซึ่งไม่จำเป็นต้องบอกว่าเป็นคนในประเทศหรือคนต่างประเทศต่างก็ยอมรับอยู่แล้ว

เดือนกันยายน ค.ศ. ๑๙๖๔ วันทำบุญของ ๗๗๗ จอมพล ป. พิบูลสงครามครบ ๑๐๐ วัน ท่านวาตาและภรรยาได้ถูกเชิญมาในงานนี้ด้วย งานได้ติดต่อกัน ๓ วันทอดตามพระยาและวัดพระศรีมหาธาตุ ครอบครัวของ ๗๗๗ ทุกคนเป็นบุคคลที่น่านับถือ ๗๗๗ เป็นนักการเมืองที่ยิ่งใหญ่ รักความสงบ เป็นผู้รักชาติซึ่งในทศวรรษชาวไทยจะไม่ลืมคุณงามความดีของ ๗๗๗ อันจะฝังอยู่ในความทรงจำของประชาชนชาวไทยส่วนใหญ่ ตลอดจนถึงวันนิรันดร์

มฤตยูนั้นไม่

ปราณี

คนชั่วหรือคนดี

ถ้วนหน้า

มิตรสหายซึ่งชั่ว

ยังอยู่

ชีวิตหนึ่งเร็วช้า

ทั่วหน้าอวสาน

๔๔๓, ซากาอิ, มุซาชิโน ซิ

โตเกียว, ประเทศญี่ปุ่น

วันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๐๗

เรียน ท่านผู้หญิงละเอียด พิบูลสงคราม และครอบครัวทุก ๆ ท่าน

เมื่อวันที่ ๑๒ มิถุนายน ที่แล้ว ข้าพเจ้าและภรรยา ได้รำให้ สรงน้ำ
บนฝ่ามือ ๆ พณ ๆ จอมพล ซึ่งแต่ก่อนมาไม่ได้นึกได้มันเลยว่าจะต้องอาดากับ
ๆ พณ ๆ เป็นครั้งสุดท้ายด้วยความเศร้าสลดในประเทศญี่ปุ่น โดยเฉพาะที่บ้าน
ท่านได้ซื้อไวทยะนุณอมคัตตแปลงเป็นสวนแบบญี่ปุ่น

ดวงหน้าของ ๆ พณ ๆ คงเช่นยังมีชีวิตอยู่ สูงศักดิ์ศรีและเต็มไปด้วย
ความเมตตาอารี ภรรยาข้าพเจ้าเองได้ปรารภว่าเห็น ๆ พณ ๆ ครองนรุตม์เต็มไป
ด้วยบุญพระพุทธรักษาโอบอ้อมไว้ ซึ่งเป็นได้แต่เฉพาะผู้บำเพ็ญกรณียกิจอันดียิ่ง
ในระหว่างมีชีวิตอยู่เท่านั้น

เมื่อตุลาคมที่แล้ว ข้าพเจ้าและภรรยาได้มาเยี่ยม ๆ พณ ๆ พร้อมกับตุก
พัดบทเก็บมาจากบ้าน และต่อมาอีกหนึ่งเดือน ๆ พณ ๆ ท่านผู้หญิง และคุณ
จิ๋วด้ด้ ได้กรุณามาเยี่ยมบ้านข้าพเจ้าถึงซานเมืองโตเกียว และภาพในวันนั้นได้
ถ่ายเก็บไว้เป็นจำนวนมาก และทงนทงนบตนกตายเป็นความหลังที่เมื่อระลึกถึงแล้ว
เรียกความอาลัยความเศร้ามาสู่แต่ข้าพเจ้าและครอบครัวเท่านั้น

หลังจากการบำเพ็ญการกุศล ที่วัดเรอิกะนิ เมื่อวันที่ ๑๔ ข้าพเจ้ามี
กิจธุระเดินทางไปยังต่างจังหวัด จำต้องขอรภัยและรู้สึกเสียใจอย่างยิ่งที่ไม่ได้มี
โอกาสไปส่งอัฐิ ณ สนามบิณฮาเนะ

หลังจากเดินทางกลับจากต่างจังหวัดในฉันทัน ด้วยความกรุณาของท่าน
ผู้หญิง นายอิชิตได้นำของที่ระลึกอันมีค่าซึ่งมาสู่ข้าพเจ้า และสิ่งนั้นข้าพเจ้าจะเก็บ
ไว้เป็นอนุสรณ์ของ ๑ พณ ๑ เป็นสมบัติประจำตระกูลสืบต่อไปยังลูกหลานต่อไป

อย่างไรก็ตามในงานบำเพ็ญการกุศลครบรอบร้อยวัน ข้าพเจ้าใคร่จะ
เขียนถึงเรื่องต่าง ๆ ที่ผ่านพ้นไปให้เป็นเครื่องระลึกถึง ๑ พณ ๑ จอมพล เพื่ออาราธนา
ดวงวิญญาณ ๑ พณ ๑ จอมพลได้ไปอยู่แห่งสงบสุข

สุดท้ายนี้ข้าพเจ้าและภรรยา ขอฝากความเคารพระลึกถึงมายังท่านผู้
หญิง และครอบครัวทุก ๆ ท่านพร้อมจดหมายนี้

ด้วยจิตใจอันเศร้าโศกและอาลัยยิ่ง

Mr. and Mrs. A. Nakamura

(อาเกโตะ นากามูรา และภรรยา)

คำอุทิศแด่วิญญาณ

ฯพณฯ จอมพล ป. พิบูลสงคราม

ในโอกาสพิธีทำบุญวันครบรอบ ๑๐๐ วัน

โดย อาเกโตะ นากามูรา อดีต พลโท แม่ทัพ หน่วย จิ

ในความสัมพันธ์มาคมกับ ฯพณฯ จอมพล ป. พิบูลสงคราม ใน
ระยะ ๒๑ ปีนับแต่สงครามโลกครั้งที่สองมาจนบัดนี้ ข้าพเจ้ามีเรื่องระดกถึงเกี่ยวกับ
ฯพณฯ เป็นจำนวนมากมาย แต่ในโอกาสพิธีทำบุญ ๑๐๐ วัน ที่กรุงเทพฯ ฯพณฯ
ข้าพเจ้าขอทูลระลึกถึงเวลาที่ได้ร่วมสนุกสำเรึงกับ ฯพณฯ และครอบครัวเป็นครั้ง
สุดท้ายในประเทศญี่ปุ่นพร้อมกับขออริฐานให้วิญญาณ ฯพณฯ จงได้สู่แดนสงบสุข
ภายใต้ร่มบงพระพุทธรเจ้า

ในบ้านใหม่ของ ฯพณฯ ที่เมือง ซางามิโอะโน

บ้านใหม่ของ ฯพณฯ ในเมืองนี้อยู่ชานเมืองโตเกียวทิศใต้เฉียงเหนือ
ประมาณ ๓๐ ก.ม.. ฯพณฯ ได้จัดซื้อในเดือน มิถุนายน ๒๕๐๖ ในโอกาสเดียวกับ
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จ
พระราชดำเนินเยือนประเทศญี่ปุ่น ต่อมาในวันที่ ๓ พฤศจิกายน ตรงกับวันฉลอง
พระจักรพรรดิไมจิ ถูดยกเบญจมาศบ้านทั่วทุกแห่ง ข้าพเจ้าได้ไปเยี่ยมบ้าน
 ฯพณฯ เป็นครั้งแรก ข้าพเจ้าได้นำลูกพลับกำลังสุกที่หาดนข้าพเจ้าขนไปเด็ดมา
จากสวนข้าพเจ้านำไปฝาก ฯพณฯ บ้านใหม่ของ ฯพณฯ อยู่ในที่สงบเงียบ
ข้าพเจ้ารู้สึกว่ ฯพณฯ ดีใจมากในการเยี่ยมเยียนของข้าพเจ้า ฯพณฯ ได้นำ
ลูกพลับที่ข้าพเจ้าฝาก ไปถวายยังพระพุทธรูป ส่วนท่านผู้หญิงขณะนั้นป่วยด้วยไข้

หวัด, แต่ได้อุทิศคำให้ออกมาต้อนรับพร้อมกับคุณจิ๋วด้วยดีริดาท่านแถมมีคนไทยคนอื่น ๆ อีก ซึ่งการสนทนาปราศรัยโดยสุจริตารามในวันนั้นไม่รู้ว่าจะสิ้นสุดเมื่อใด

ในที่สุดท้าย ๆ พณฯ ได้นำพวกข้าพเจ้าเข้าชมห้องต่าง ๆ ในบ้าน ๆ พณฯ ได้แสดงความคิดเห็นในการที่จะดัดแปลงและตกแต่งห้องในอนาคต ต่อมาจึงร่วมออกไปยังสนามซึ่งตะวันตกถึงจะดับลงหลังภูเขาฟูจิ และสนามซึ่งดัดแปลงตกแต่งโดย ๆ พณฯ นั้นขอให้ข้าพเจ้ารู้ถึงความรื่นเริงกว้างขวางและความเข้าใจในศิลปะชั้นสูงของ ๆ พณฯ และท่านผู้หญิงตะเยียด

ภาพแรกที่แนบมาพร้อมนคือภาพถ่ายก่อนอำลาจากบ้าน ๆ พณฯ ในวันนั้น ข้าพเจ้าใคร่จะให้สหายชาวไทยได้เห็น ๆ พณฯ ที่ยังยิ้มแย้มแจ่มใส ซึ่งบัดนี้ไม่สามารถที่จะมีโอกาสได้เห็นอีกแล้ว

ข้าพเจ้ารู้สึกว่า เมื่อคิดถึง ๆ พณฯ ในฐานะบุพคุณเช่นเดียวกันโดยทั่วไปแล้ว ชีวิตของ ๆ พณฯ ในชนบทญี่ปุ่นนั้นคงเป็นระยะเวลาที่ ๆ พณฯ ได้รับความสงบสุขทั้งในด้านจิตใจมากกว่าระยะเวลา ๑๖ ปีที่ ๆ พณฯ ได้ดำรงตำแหน่งประมุขคณะรัฐบาลที่ผ่านมา

การเยี่ยมชมเยือนของ ๆ พณฯ และครอบครัว

ต่อมาในวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน อากาศปลอดโปร่งเช่นวันก่อน ๆ พณฯ ได้ขบรณคดีด้วยตนเองตามเคย มาถึงบ้านข้าพเจ้าพร้อมด้วยท่านผู้หญิงและริดา บ้านข้าพเจ้าอยู่ทิศเหนือซานเมืองโตเกียว ซึ่งห่างกับบ้าน ๆ พณฯ ประมาณ ๓๐ ก.ม. บ้านข้าพเจ้าเป็นบ้านหลังเล็กและเก่า แต่เรือนหลังเองเคยได้ต้อนรับ ๆ พณฯ จอมพลสฤษดิ์ พลตำรวจเอกพระพิริย พลโท หม่อมเจ้าชิดชนก เอกอัครราชทูตคนก่อน ม.ร.ว.คึกฤทธิ์และ พลโทวิฑูร ๆ พณฯ นายทอง อภัยวงศ์ และบรรดาแขกผู้ใหญ่ กระทั่งนักเรียนไทยมาเป็นจำนวนมาก

การมาเยี่ยมของ ๑พณฯ จอมพลนั้นในครั้งนั้นเป็นครั้งที่สอง แต่เป็นครั้งแรกสำหรับท่านผู้หญิงและธิดา ซึ่งในวันนั้น ๑พณฯ ไม่ได้อยู่นาน

แต่ในวันนั้นข้าพเจ้ารู้สึกได้ว่า ๑พณฯ จอมพลห่วงใยนักในการอำลาจากกัน จึงได้ร่วมถ่ายภาพเป็นที่ระลึกหน้าบ้านข้าพเจ้า ต่อมา ๑พณฯ ได้มีความคิดที่จะเยี่ยมบ้านลูกสาวของข้าพเจ้า ที่อยู่ในแปดงเดียนกันและได้ถ่ายภาพที่ระลึกพร้อมด้วยลูกหลานข้าพเจ้าซึ่งบังเอิญอยู่ในที่นั้น แม้ในขณะที่เยี่ยมบ้านลูกข้าพเจ้า ท่านได้ชมสวนได้สนทนากันถึงวิธีการดูแลและจัดสวน ฯลฯ ซึ่งรู้สึกว่าแม่ในวิชาการด้านนี้ ๑พณฯ มีความรู้สูงและกว้างขวางมิใช่น้อย กระทั่งภาษาญี่ปุ่น ๑พณฯ ยังพูดได้ดีกว่าข้าพเจ้าพูดภาษาไทยหลายเท่า

แต่อนิจจา การร่วมเวลาดำเริงกับ ๑พณฯ ครั้งนี้ บัดนี้ได้กลายเป็นโอกาสครั้งสุดท้ายที่พวกข้าพเจ้าได้เห็นและได้ร่วมสนทนากับ ๑พณฯ เป็นครั้งสุดท้ายในพิภพนี้เสียแล้ว

อิฐธาด ๑พณฯ จอมพลกลับมาสู่มาตุภูมิ

ในโอกาสวันทำบุญ ๓๐๐ วันที่กรุงเทพฯ ฯ ในมาตุภูมิที่ ๑พณฯ ได้รักและระลึกถึงยิ่งมาในระยะ ๗ ปี ข้าพเจ้าได้รำลึกถึงวันเข้าค่านับอำตาศพของ ๑พณฯ ที่บ้านชางามิโฮโนเมื่อวันที่ ๓๒ มิถุนายนที่แล้ว เค้าน้ำของ ๑พณฯ ดูคล้ายยังมีชีวิตอยู่และหลับอย่างสงบสุขไร้ทุกข์มตทินทั้งมวด อันเป็นเหตุให้ข้าพเจ้าได้เข้าใจได้ด้วยตาของตนเองถึงความหมายในศัพท์คำว่า “นิพพาน” ในพระพุทธศาสนา

ข้าพเจ้าขอกราบเรียนต่อวิญญาณของ ๑พณฯ ถึงความหวังอันหนึ่งที่ผ่านมา คือในวันที่ ๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๘ ต่อหน้าเสนาธิการกองทัพอังกฤษและคุณพระมณูภาณ ฯ ผู้ซึ่งยินดีรับเป็นทนายฝ่าย ๑พณฯ จอมพล ข้าพเจ้าได้กล่าวให้การในฐานะพยานสรุปผลได้ว่า “๑พณฯ จอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นผู้รัก

ประเทศชาติไทยอันแท้จริงคนหนึ่ง การได้ผูกพันมิตรกับประเทศญี่ปุ่นและประกาศ
สงครามกับฝ่ายสหประชาชาติ^๕ ก็เนื่องจากสถานการณ์ในขณะนั้น ๖๗
เห็นว่า เป็นวิธีการเดียวที่จะปกป้องประเทศและประชาชนชาวไทยอยู่ได้ด้วยความสงบ
สุขพ้นจากภัยสงครามซึ่ง ๖๘ ๖๙ ไม่ได้เจตนาจริงใจที่จะรบพุ่งฆ่าฟันกับฝ่ายสห
ประชาชาติ”

ในระหว่าง ๔ ปี ที่ข้าพเจ้าได้ประจำอยู่ในประเทศไทยได้มีบัญชาอุป
สรรคเกิดขึ้น นานๆ ประการ ข้าพเจ้าได้ยึดมั่นในหน้าที่อันแท้จริงของตนคือการป้อง
กันประเทศนี้ให้รอดพ้นจากภัยมหาศาลของสงคราม จึงได้ร่วมปรึกษาหารือขอแก้ไข
ไขบรรดาอุปสรรคทั้งหมดไปในทางที่ดี ทั้งคณะรัฐบาล ๖๗ ๖๘ และ ๖๙ นาย
ควง ซึ่งเป็นประมุขอยู่ในขณะนั้น และด้วยความร่วมมือและบุญบารมีแห่งพระ
พุทธเจ้าจึงสามารถลดอันตรายให้ประเทศและ ประชาชนชาวไทยรอดพ้นจากภัยพิบัติ
สงครามครั้งนั้นได้

หลังจากให้การเป็นพยาน ข้าพเจ้าได้ถูกย้ายตัวสู่เรือนจำบางขวางและ
ในไม่ช้าก็ได้ทราบว่า ๖๗ ๖๘ ได้เป็นอิสระแล้ว

ประเทศไทยภายหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ ด้วยบุญบารมีพระพุทธเจ้า
และนโยบายการเมืองอันรอบคอบได้พ้นคืนสัมพันธไมตรีกับประเทศอเมริกา อังกฤษ
และจีนโดยรวดเร็ว และกลับคืนเป็นบ้านเมืองที่อุดมด้วยโภชนาหารและสงบสุขที่สุด
ในโลก

ในขณะที่สถานการณ์ตรงเคียดด้อมรอบประเทศไทยปัจจุบัน ข้าพเจ้า
รู้สึกเศร้าและว่าหัวใจที่บรรดาบุคคลที่ข้าพเจ้าเป็นหนี้บุญคุณ นับแต่ ๖๗ ๖๘
จอมพล บ. ปิบูลสงคราม ๖๗ ๖๘ จอมพลสฤษดิ์ ๖๗ ๖๘ นายพลคำรพชเอกเผ่า
ศรียานนท์ ซึ่งบางคนได้ไปสู่แดนสัมปรายภพเสียแล้ว แต่ข้าพเจ้าเชื่อมั่นว่าถึงแม้นาย
ท่านเหล่านั้นได้มีความคิดเห็นขัดแย้งกันบ้างในโลกปัจจุบัน แต่บัดนี้วิญญาณอัน

บริสุทธิของมหาบุรุษไทยทั้งหลายจะคงพยายามร่วมใจปกป้องประเทศไทย เจริญ
สัมพันธไมตรีระหว่างไทยกับญี่ปุ่น และสันติภาพของโลกปัจจุบัน

ในระหว่างข้าพเจ้าอยู่ในประเทศไทย ข้าพเจ้าเคยขอรับรองกับ ๗พณฯ
จอมพลว่า หากข้าพเจ้าสูญเสียชีวิตราบใด ขอได้กรุณานำอัฐิส่วนหนึ่งของ
ข้าพเจ้าไปฝังไว้บนยอดเขาแก่นจันทน์ จังหวัดราชบุรี ซึ่งเป็นมูมหนึ่งในประเทศ
ไทยที่ข้าพเจ้าชอบพอนัก แต่เรื่องเหล่านี้ปัจจุบันได้กลับกลายเป็นเหตุการณ์อื่น
หนึ่งที่ทำให้รำลึกถึง ๗พณฯ เสียแล้ว

ในโอกาสพิธีทำบุญ ๓๐๐ วัน วันที่ ข้าพเจ้าขอกราบอริษฐานมาจาก
ประเทศญี่ปุ่น ผู้หน้าวิญญาณของ ๗พณฯ จอมพล ป.พิบูลสงคราม ขอวิญ-
ญาณ ๗พณฯ จงคุ้มครองฉันด้วยผลบุญทั้งมวลของฉันให้

A. Nakamura

อาเกโตะ นากามูรา

คนดีหรือชั่ว

ไม่ใช่เพราะชาติ

ไม่ใช่เพราะสกุล

ไม่ใช่เพราะทรัพย์

ไม่ใช่เพราะยศ

แต่เป็นคนดี เป็นชั่วเพราะ "กรรม"

อาลัยถึงจอมพล ป. พิบูลสงคราม

โดย ร.ท. จงกล ไกรฤกษ์

อดีตรองประธานสภาผู้แทนราษฎร

ในการบรรจุรัฐฯ พลฯ จอมพลแปลก พิบูลสงคราม ๓๐ ก.ค. ๒๕๐๗ ที่วัดพระศรีรัตนมหาธาตุฯ เป็นธรรมดาที่จะได้กล่าวคำไว้อาลัยของวงศ์าคณาญาติ และผู้สนิท ซึ่งเป็นเจ้าภาพ เป็นที่ตมเกียรติดมใจอาลัยรักกันไปแล้ว แม้กระนั้นในฐานะที่จอมพลป. พิบูลสงคราม เป็นบุคคลสำคัญของประเทศ—ชาติไทย จึงน่าจะไดม้คำไว้อาลัยของประชาชนชาวไทยได้ด้วย เพราะบุคคลผู้นี้เป็นคนสำคัญในการเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตย และดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีอยู่นาน เป็นผู้นำชาติบ้านเมืองไทยผ่านเข้าไปและออกมาจากเหตุการณ์สงครามโลก เป็นผู้นำประเทศชาติที่บางครั้งวาก็เป็นที่ยินดีปริตาน่าชื่นชม เช่น ได้ผนวกดินแดนดั้งเดิมของประเทศไทยทางทิศใต้ และทิศตะวันออกให้เพิ่มพูนขึ้น แต่บางครั้งวาก็จอมพดคนนั้นแหละได้นำชายฉกรรจ์ไทยที่ถูกบังคับเกณฑ์ทหาร เข้ารบราฆ่าฟันกันเอง ประหารชีวิตกันเอง ซึ่งรัฐบาลของท่านเรียกว่า การปราบกบฏ และดังสำคัญยิ่งจะตมเลี่ยมได้ก็คือ วัฒนฯ คอ์ดำเนินการแทรกซึมของคอมมิวนิสต์จากภายนอก และชำระล้างคอมมิวนิสต์ที่เกิดขึ้นภายในวงการของรัฐบาลเอง จนเป็นที่รู้เห็นกันทั่ว ถ้าไม่ม้จอมพลป. พิบูลสงคราม ประเทศไทยก็คงเป็นคอมมิวนิสต์ไปเลี่ยนนานแล้ว

ในสังคมของประเทศเรานั้น มักจะตมความดีความร้ายของบุคคลกันง่ายตาย แม้ใครจะเลวร้ายขนาดไหน เมื่อตายไปแล้วก็แล้วกัน ส่วนใครที่เป็นคนดีมีประโยชน์คอ์บ้านเมือง เมื่อตายลงไปแล้วก็เลิกพูดถึงกัน ความนิยมชนตินั้นทำให้ทุกคนคิดงั้น ถัดถ้ากระทำความชั่ว มีศรัทธาน้อยคอ์อยู่ดมคติ แต่ถ้านักได้ว่า

บุคคลสำคัญของชาติเมื่อตายลงไปแล้วจะต้องมีการกล่าวขวัญถึงในวงอันกว้าง นำความดี ความชั่วที่ได้กระทำไว้ออกตีแผ่ บางทีจะเป็นการบ่อนทำลายคนสำคัญของชาติให้ทำชั่วน้อยลง และส่งเสริมให้สร้างคุณงามความดีมากขึ้น

ข้าพเจ้าเป็นมิตรผู้เยาว์อาวูได้กับจอมพลป. พิบูลสงคราม ได้ร่วมโรงเรียนนายร้อย และโรงเรียนเสนาธิการเดียวกัน และเคยเป็นศัตรูในทางการเมือง ในคราวกบฏ พ.ศ. ๒๔๗๖ ถูกปล่อยเกาะถูกจองจำขังขัง แต่แล้วก็กลับมาเป็นมิตรกันใหม่ ในฐานะทำการแทนประธานสภาผู้แทนราษฎรควบคุมการบริหารราชการของรัฐบาล จอมพลป. พิบูลสงคราม ในวาระสุดท้ายก่อนจะจากกัน ข้าพเจ้าเคยเตรียมร่างคำปราศรัยวิจารณ์การบริหารที่รัฐบาลปฏิบัติมาในรอบครึ่งปี ซึ่งจะเปิดตัวประชุมรัฐสภาในวันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๐๐

แต่อนิจจา สภาผู้แทนราษฎรและรัฐบาลถูกยึดอำนาจประกาศกฎอัยการศึกเสียก่อนตั้งแต่ตอนหัวค่ำ จอมพลป. พิบูลสงคราม ไม่มีโอกาสจะกล่าวคำอำลาต่อรัฐสภา ต้องหนีภัยออกนอกประเทศ จนกระทั่งเมื่อถึงคราวอดัญกรรมก็ไม่ได้มีโอกาสกล่าวลาประชาชนไทย และแม้แต่แผ่นดินไทยที่ ๆ พณฯ เคยผนวกให้กว้างใหญ่ไพศาลขึ้น ๆ พณฯ ก็ไม่มีโอกาสได้เห็น

ฯพณฯ จอมพลป. พิบูลสงคราม ได้ถึงอดัญกรรมที่ประเทศญี่ปุ่น วันที่ ๓๓ มิถุนายน ๒๕๐๗ ฯพณฯ จากไปแล้ว แต่ความรักใคร่อาลัยซาบซึ้งในคุณงามความดีของส่วนใหญ่แห่งประชาชนชาวไทยยังอยู่มิได้เลือนลาง พวกเรารู้ดีว่า ฯพณฯ จากไป แต่ดังธารเท่านั้น ส่วนความมีชื่อเสียง—เกียรติศักดิ์—เกียรติคุณ และมรยาตอันนุ่มนวลยังคงตราอยู่ในประเทศไทย ทั้งยังคงใจคนที่เคยรู้จักคล้อยไปกับเมื่อนานเอง ยังได้ได้เห็นท่านผู้มีประวัติชีวิตอันงดงาม.....

เป็นบุตรชาวสวนข้างวัดเขมาภิรตาราม—นนทบุรี มีโอกาสเข้าไปเป็นนักเรียนนายร้อยปนไปกับลูกหลานเจ้านายและผู้มีสกุลสูง ในสมัยที่ชาติไทยกำลังหวาด

ผวาต่อลัทธิอาณานิคมของชาติมหาอำนาจ ด้วยเหตุนี้ ร้อยตรีแปดก จิตตะสังคะ
 ผู้ไปประจำกองทหารพิษณุโลกใน พ.ศ. ๒๔๕๗ จึงมีสายเลือดที่รักเทิดทูนชาติไทย
 ยิ่งนัก ชีวิตที่เพิ่งโผล่เข้าไปในโลกของความบันเทิงไม่โดดเด่นและมีแววว่า
 จะรุ่งโรจน์ คงสงบเลี้ยงม—สงวนตัว และขยันต่อการทำงาน เหมือนร้อยตรีที่มาจาก
 เกาะคอระชีการ์ แต่ว่าอุดมคตินั้นสูงส่งนัก เมื่อเป็นนายร้อยโท สามารถสอบได้ได้
 ที่หนึ่งจากโรงเรียนเสนาธิการ เป็นโอกาสให้ได้ไปศึกษาที่โรงเรียนนายทหารปืนใหญ่
 ฝรั่งเศสที่เมืองฟองเตนโบลู เริ่มเป็นผู้คบคิดจะเปลี่ยนการปกครองของประเทศไทย

เมื่อกลับมาประเทศไทย เขามีใช้นายทหารอย่างปกติธรรมดาที่จะพา
 ทหาร ๕๐—๖๐ คนไปฝึกตามถ้ำวัด—ท้องสนามหลวง หรือทำหน้าที่แขกยาม—ไทย
 ยาม ตามสถานที่ของทางราชการ เขาเป็นหัวหน้ากองในกรมจเรทหารปืนใหญ่และ
 เป็นบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ทหารปืนใหญ่ ซึ่งกำลังปรับปรุงและเพิ่มวิทยากรสมัย
 ใหม่ให้แก่กองทัพ แม้จะได้เงินเดือนน้อย ไม่ได้รับเงินเพิ่มพิเศษอย่างนายทหารที่
 ดำรงมาจากต่างประเทศ ซึ่งได้กันอีกคนละ ๓๐๐ บาท แต่เขาก็เตรียมชีวิตราวกับรู้
 คัดล่วงหน้าว่า ไม่ช้าเขาก็จะเข้าไปอยู่ในระดับของคนที่มีหุ่ที่สุดในเมืองไทย เขาไม่
 เมินแต่เขาผู้หญิงหัวร่าอย่างทหารทั่วไป ส่วนมากงานฤดูหนาวมี ๕ คน คนอื่น
 เทียวกันย่นรุ่งกันทุกคนแต่เขาไปเทียวคนเดียว ๒—๓ ชั่วโมงก็กลับ เขาจนางตะเอียด
 จิตตะสังคะ ภริยา ซึ่งสวมกระโปรงงามหรู ต่างกว่าคนชั้นกลางในสมัยนั้น แม้ชั้นสูงก็
 เอาเถอะยังพากันกระดากกระโปรงอยู่ตามกัน จึงมุ่งผ้าชิ้นไปเทียวงานกันเป็นส่วนใหญ่

ข้าพเจ้าเคยขอสมุดจดการส่อน เมื่อครั้งเขาอยู่ในโรงเรียนเสนาธิการมา
 ดูเป็นแบบอย่างว่า คนที่หนึ่งของโรงเรียนเสนาธิการนั้น เขาจด—เรียนกันอย่างไร
 เป็นเหตุให้ชอบพอกัน จนกระทั่งวันหนึ่งในพ.ศ. ๒๔๗๔ พันตรีหลวงพิบูลสงคราม
 (แปดก จิตตะสังคะ) กับพันตรีหลวงสีกาโยธารักษ์ (จิต มั่นศิลป์) กำลังยืนสนทนา
 กันอยู่ที่ระเบียงกระทรวงกลาโหม นายพันเอกคนหนึ่งกับข้าพเจ้าเดินผ่านมา ก็เคย

ร่วมวงสนทนาคด้วย พุทกันไปถึงเรื่องควรจะชวนช่วยหาวิชาความรู้ใส่ตัว จะได้เจริญ
 ในหน้าที่ราชการ แต่นายพันเอกว่า คุณวุฒิไม่สำคัญเท่าใดนักในสมัยนี้ ชาติวุฒิ
 สำคัญกว่ามรรมาแต่เบองบนว่า ค่อยไปนับุครคนด้ามัญจะมีศสูงได้ไม่เกินพันตรี
 อย่างคุณหลวงทงสองนี้แหละน่าเสียดายที่ไม่มีโอกาสได้เป็นใหญ่เป็นโต แลวก็หันมาช
 ขำพเจ้า น—นอย่างน่งกุดเขาสูง เป็นใหญ่เป็นโตได้ เวदानนเจอดชนหน้าหลวงพิบูลฯ
 แดงเรือ จนข้าพเจ้าเห็นชัด เขามองดูาหลวงสนาคอย่างมีท่าทีหวักระหายดีทธีแะ
 ความอยุคศิธรรมของมนุษย์

อีกครั้งบักถึงวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๕ ประชาชนในสมัยนั้นหวักระหาย
 อย่างเดียวกับหลวงพิบูลฯ แต่ไม่มีใครคิดหักหาญ เพียงแต่หาทางผ่อนหนักให้เป็น
 เบา เมื่อถึงวันเปลี่ยนแปดงการปกครองเกิดขึ้น คณะราษฎรอันมีสมาชิกรอยู่เพียง
 ๗๐ คน จึงทำการบรรลุมผล แะเมื่อจัดตั้งรัฐบาลใหม่ พ.ต. หลวงพิบูลสงคราม
 ก็ได้เป็นกรรมการราษฎรด้วย แต่เพิงมาเปลี่ยนเรียกว่ารัฐมนตรีภายหลัง

เข้าช่วงชิงอำนาจทางทหารจากพันเอกพระยาทรงสุรเดช(เทพ พันธุมเสน)
 ซึ่งครองความยิ่งใหญ่อยู่ได้สำเร็จ เขาเป็นแม่ทัพปราบกบฏ ๗๖ ปราบข้าพเจ้าแะ
 ศักรูการเมืองของเขาอย่างรุนแรง ทั้งจำคุกแะปลดอยเกาะตรุเคา แลวก็เข้าเป็นรัฐ
 มนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม เป็นอันสมใจหวังที่ได้เป็นคนกุมอำนาจที่ใหญ่ยิ่งของ
 ประเทศไทยเอาไว้ เขาไม่ยอมลงจากหลังเสือ คอบเลื้อยตะบึง จนกระทั่งบางสมัยเสือ
 หอบชีโครงบาน ชาติประเทศไทยเรานี้แหละที่ได้กลายเป็นเสือที่ถูกคอบ ฆพณฯ บัญ
 ษาให้พดเมืองทุกคนสวหมวกแะรองเท้า — ห้ามกินหมาก — ห้ามนุ่งผ้าโจงกระเบน
 แะคิดหนังสือไทยชนใหม่ ซึ่งมีเดียงนนทาวาราย ว่าที่เป็นเช่นนั้น เพราะพ่อขุนราม
 กำแหงมาบั่นดาใจ แะได้ประหารชีวิตนักโทษการเมืองเสีย ๓๘ คน เพราะตอด
 ระยะที่ ฆพณฯ ได้ครองอำนาจมา เป็นธรรมดาจะต้องฆ่าคมอาวูร ถูกยิงที่ท้องสนาม
 หลวง—แะที่บ้าน แลวก็ถูกวางยาพิษ คนสำคัญที่เป็นมิตรสนิทกลายเป็นศัตรู

จนถึงวันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๔๗๓ ก็ได้เป็นนายกรัฐมนตรี มีนโยบายปราบคอมมิวนิสต์อย่างจริงจัง ถ้าไม่กุมอำนาจเอาไว้ ประเทศไทยอาจมีนายกรัฐมนตรีนิยมคอมมิวนิสต์ไปแล้วก็ได้

แม้บุตรชาวสวนคนทกต่างนี้ จะได้มีบุญครองอำนาจเต็มที่ ราวกับเป็นผู้เผด็จการ แต่เขาเผด็จการเพื่อชาติประเทศไทย มิใช่เพื่อกระเป๋ารของเขาเองและวงศ์พญาญาติ ไม่เคยแสดงกตัญญูก่อให้เกิดทรัพย์สินตั้งของชาติบ้านเมืองมีต้นเดินได้ เขาเคยกล่าวด้วยความด่าถึงชาติบ้านเมืองว่า “ถ้าข้าพเจ้าซึ่งเป็นนายกรัฐมนตรี เป็นคนโกงเสียแล้ว จะทำให้มีคนโกงเพิ่มขึ้นอีกหลายร้อยหลายพันคน”

เมื่อกองทัพญี่ปุ่นบุกประเทศไทย เขาไม่ใช่กษัตริย์ของชาติทำการต่อต้านเพื่อรักษาอำนาจของผู้เผด็จการ พอเห็นว่าสู้ไม่ไหวแน่แล้วก็บินหนีออกนอกประเทศ เพราะเขาไม่คิดหนีเอาตัวรอด เขาจึงไม่ฉ้อราษฎ์บังหลวง เอาเงินไปฝากไว้ยังต่างประเทศเป็นการเตรียมตัวไว้ เขายอมเป็นรัฐบาทหุ่นทำตามความต้องการของญี่ปุ่น เพราะเห็นว่าดีกว่าจะให้ญี่ปุ่นยึดครองประเทศไทยเอง ซึ่งจะทำให้ประชาชนบอบช้ำหนักและแตกสามัคคีกันด้วย แต่วกจะถูกความเป็นไทยไม่ได้ เขาขอคุมทัพไทยไปรบกับจีนทางภาคเหนือ เพื่อให้แสนยานุภาพของไทยคงเป็นกลุ่มก้อนและร่อยหรอน้อยที่สุด เขาสร้างเพชรบูรณ์เป็นพุทธมณฑลก็เพื่อจะอ้างกับญี่ปุ่นว่าอย่าเอาทหารรุกเข้าไปในวัด ซึ่งเขาได้ชุ่มช่อนกำลังไว้ต่อสู้ญี่ปุ่น สรูปแล้ว พระสยามเทวาธิราชแท้ๆ ที่บนศาลาใจให้ออมพลบ. พิบูลสงคราม คัดดินใจในสงครามโลกครั้งที่ ๒ ได้ผลเป็นอย่างดีมหามหัศจรรย์ มิฉะนั้นไทยจะแตกกระเจียดยไม่เหลือชิ้นดี แล้วชาติบ้านเมืองไทยตอบแทนอะไรให้ ๗พณฯ บ้าง ? ตอบแทนซึ่งถ้วนแต่ตอบแทนทางร้าย จับเอาตัวไปขังไว้ที่กรมตำรวจในฐานะเป็นอาชญากรสงคราม ๗พณฯ ร้องทุกข์กันว่า เป็นสถานทารุณโหดร้าย แต่วกถูกลงเข้าเรือนจำ เหลืออีกกระยะเดียว คือประหารชีวิต ชีวิตตอนนั้นแหละท่านได้พบรสพระธรรม อนิจจัง—ทุกขัง—อนัตตา

อย่าหาเดยถึงลูกของที่เคยก็มกราบเพราะแต่เห็นแสงของบุญบุญ หรือผู้ที่เคยเข้าถึง
 เย็นถึงจะยังความภักดี บางคนของพวกนี้แหละเย้ย—หยาม—หมิ่นประมาทก่อนคน
 อื่น ๆ ดูเหมือนจะเหลือเพียงคนเดียวคือ ท่านผู้หญิงตะเอยดพิบูลสงครามที่ยังหัวปน
 ไต่กระรือกระวังตามไปส่งให้ได้กินที่ในคุก และเป็นขวัญชีวิตในยามยาก

ไม่ช้าเดือนนักศาสตร์ประกาศว่าปราศจากความผิด เกียรติศักดิ์คนมา และ
 กลับไปอยู่บ้านดูตามนุษย์ เมื่อเกิดการรัฐประหารขึ้นใน วันที่ ๘ พฤศจิกายน
 ๒๔๙๐ จากบุคคลหลายก๊กหลายเหล่าจนจะกุมกันไม่ติด ต่างมอง หาบุคคลที่มีมอ
 อันสามารถเข้ามาเป็นนครไชยกันเกศ และเป็นตำรวจสำนักดี ถัดจากนั้นไปอีก ๕
 เดือนก็ได้เป็นนายกรัฐมนตรีร่างแต่สภาพทางการเมือง และทำความเข้าใจให้แก่
 บ้านเมืองอีก ๑๐ ปี มีเขื่อน—มีองค์การส.ป.อ. และความยุติธรรมของบ้านเมือง เช่น
 ให้ราษฎรมีเสรีภาพแสดงความคิดเห็นในที่สาธารณะ ห้ามข้าราชการค้าขาย ตั้งให้
 นำรายได้ของสดากินแบ่งเข้ารัฐบาล ฯลฯ

วันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๐๐ ตอนหัวค่ำ ๖ โมง ๖ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์
 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมของ ๖ โมง ๖ ได้คุมกำลังเข้ายึดอำนาจประกาศ
 กฎอัยการศึก และแต่งตั้งรัฐบาลขึ้นใหม่ ในข้อหาว่ารัฐบาลเก่าคดโกงในการเลือก
 ตั้ง ซึ่งคนทั้งหลายรู้ความจริง จากปากของ ๖ โมง ๖ จอมพลสฤษดิ์ ซึ่งกล่าวกับ
 พวกที่บุกจับประคองทำเนียบรัฐบาลว่า “ก็โกงด้วยกันทั้งสองฝ่าย” และข้อหา
 อื่น ๆ ที่ไม่สลัดสำคัญนัก จอมพล ป. พิบูลสงคราม ต้องขับรถหนีไปสู่แดนเขมร
 กับคนสนิทเพียงสองคนในท่ามกตางตึก แม้ในตอนท้ายของชีวิตนั้นจะตกต่ำระห
 ระเหิน แต่มีสิ่งที่น่าปลื้มยินดีและอนุโมทนาด้วย ที่ ๖ โมง ๖ ได้มีโอกาสอุปถัมภ์ที่พุทธช
 คุยาในประเทศอินเดีย จนกระทั่งวันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๐๗ จึงถึงอสัญกรรม อายุ
 ๖๗ ปี ซึ่งคนไทยทั้งประเทศจะค่อย ๆ รู้จักเลียดายและอาลัยถึง ในเมื่อเกิดปัญหา
 ขุนว่า นายกรัฐมนตรีผู้อุดมด้วย เกียรติศักดิ์คนใดเป็นผู้ทำประโยชน์ให้แก่ประเทศ
 ชาติไทยเรา หรือใครเป็นนายกรัฐมนตรีที่เป็นอมคบุคคล สวัสดิ์

ขออ้อนวอน

ดวงวิญญาณของ ฯ พณ ฯ จอมพล ป. พิบูลสงคราม

วิญญาณท่านสุฟ้า

สรวงสวรรค์

นิรทุกข์สุขอัน

เพริศแพร้ว

ความดีแห่งท่านบรร —

เจิดจรัส ยั่งยืน

เป็นยอดขุนพลแก้ว

กองกล้าตลอดสมัย

ด้วยความอาลัยรักและเคารพยิ่ง

วีระ พ่วงแก้ว

รูปกายของผู้ตายหายไป

คุณธรรมย่อมไม่หายไป

เลือดเนื้อก็หายไป

ชื่อและเกียรติย่อมไม่หายไป

ทัศนียสถาน (Places of interest in India)

สถานที่ควรไปเที่ยวดูเที่ยวชมในประเทศอินเดีย

ในระหว่างนี้ ชาวไทยเราชอบไปเที่ยวทัศนียภาพประเทศอินเดีย บางคนอาจยังไม่ทราบว่า ในประเทศอินเดียมีอะไร ที่ควรไปเที่ยวดูเที่ยวชมบ้าง เพื่อช่วยผู้ที่สนใจ แต่ยังไม่ทราบสถานที่เช่นนั้น ข้าพเจ้าจึงได้นำชื่อสถานที่เช่นนั้นมาลงไว้ในหนังสือ

๑. ที่เมือง อาคระ (Agra) มีที่ควรดูควรชมคือ ตำหนัก (ปราสาทที่ฝังพระศพของพระนางมุนตาซ) และป้อม อาคระ (Agra Fort) และมีสิ่งอื่นๆ อีก

๒. อมรนาถ ตั้งอยู่ในที่สูงเกือบ ๑๓,๐๐๐ ฟุต ในแคว้นกาศมีร์ (แคชเมียร์) ซึ่งชาวฮินดูไปขรมยาตรากันในเดือนสิงหาคม มีถ้ำ มีรูปปั้นเชิงธรรมชาติเป็นรูปเทวดา เช่น พระศิวะ พระนางบรรพดี กัรวติกะ และพระคเณศร ฯลฯ

๓. เอารังกะบาด (Aurangabad) อยู่ห่างจากสถานี่นั้นมาไป ๗๐ ไมล์ ตามทางรถไฟสายกตาง มีถ้ำวัดหรือถ้ำวิหารที่มีชื่อเลื่องลือ คือ เอลโดราและอชันดา และมีป้อมประเวศศาสตร์ คือ เคาละละบาด และมีที่ฝังพระศพพระเจ้าเอารังคเซพ และมีที่ฝังพระศพพระนางบีบิกา มุฮัมมะระ พระมเหสีของพระเจ้าเอารังคเซพ

๔. อมฤตสระ เป็นเมืองใหญ่ในแคว้นปัญจาบ มีวิหารทองคำ ซึ่งมีชื่อเลื่องลือ และเป็นที่พักพิงที่ดีของชาวซิกข์ และมีสระอมฤต และมีสิ่งอื่นๆ ฯลฯ

๕. อัจเมอร์ (Ajmer) เป็นเมืองในแคว้นราชสถาน เป็นนครโบราณและมีชื่อเลื่องลือ มีทะเลสาบอานาสาคร มีชื่อเลื่องลือว่า มีภาพวาดดั่งมีชีวิต และมีสิ่งอื่นๆ อีก

๖. เมืองพิชาปุระ อยู่ในรัฐไมซอร์ เป็นนครโบราณแห่งราชวงศ์ อาดิทยาธิ เวदानันท์แห่งราชวงศ์ปรัทักพิง มีสิ่งก่อสร้างใหญ่โต ฯลฯ

๗. พุทธคยา (อยู่ในแคว้นพิหาร) อยู่ห่างจากเมืองคยาไปทางทิศใต้ ประมาณ ๗ ไมล์ เป็นสถานที่ที่พระพุทธเจ้าตรัสรู้จนตรัสรู้มรรคโพธิญาณภายใต้ต้นโพธิ์ พระเจ้าอโศกมหาราชสร้างวิหารไว้ใกล้ต้นโพธิ์มียอดสูง ๑๘๐ ฟุต มีรูปปั้นฐานคล้ายปียมิด

เวลานี้ รัฐบาลไทยเราได้ไปสร้างวัดไว้ใกล้คันโพธิ์พุทศยานี้ ห่างไปประมาณ ๓๐ เส้น มีที่สำหรับพวกกรรมยาตราไปพักได้สะดวก และมีที่เตี่ยวอีกหลายแห่งในที่ใกล้เคียงกัน

๘. สถานที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงพระธรรมจักรกับปวตตนสูตร ต่อก่อนเรียกว่า "ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน" เดี่ยวนี้เรียกว่า "สารนาถ" หรือ มฤคทวะ แปลว่า ถอนกวาง อยู่ห่างจากเมืองพาราณสีไป ๕ ไมล์ มีเส้าหินของพระเจ้าอโศกมหาราช

นครพาราณสี เป็นนครศักดิ์สิทธิ์ของชาวฮินดู มีวัดหรือวิหารมากมาย มีทำน้าหลายทำ มีถนนสวยงาม มีมหาวิทยาลัยฮินดูที่มีชื่อเสียง ฯลฯ

๙. สถานที่พระพุทธเจ้าเสด็จปรินิพพาน อยู่ที่กาเชย ซึ่งแต่ก่อนเรียกว่า เมืองกุสินารา อยู่ใกล้เมืองโครัษฎปุระ ชนรถไฟจากพาราณสีไปลงที่เมืองโครัษฎปุระ แล้วชนรถยนต์ไปอีกประมาณ ๓๐ ไมล์ และสถานที่ถวายพระเพลิงพระพุทธสรีระก็อยู่ไม่ไกลจากที่เสด็จปรินิพพาน เฉพาะที่เสด็จปรินิพพานมีวิหาร มีพระพุทธรูปบรรทม ปางเสด็จปรินิพพาน สลักด้วยศิลา และมีเจดีย์องค์หนึ่งอยู่ด้านหลังวิหาร ส่วนที่ถวายพระเพลิง มีแต่ทรากเนินดินเฉยๆ ไม่มีสิ่งก่อสร้างอันใด

สถานที่ทรงแสดงธรรมจักร และสถานที่เสด็จปรินิพพาน ทั้ง ๒ แห่งนี้อยู่ในแคว้นอุตรประเทศ ในประเทศอินเดีย

๑๐. ที่เสด็จประสูติของพระพุทธเจ้า อยู่ที่สวนลุมพินี ตั้งอยู่ในระหว่างนครกบิลพัสดุ์และนครเทวทหะ แต่ก่อนอยู่ในประเทศอินเดีย แต่เวลานี้ อยู่ในประเทศเนปาล ห่างจากเส้นเขตแดนอินเดียกับเนปาล ประมาณ ๒๐ ไมล์

ที่นั้น มีหลักศิลาจารึกของพระเจ้าอโศกมหาราช และมีพระรูปพระนางสิริมหามายาประสูติพระมหาบุรุษโพธิ์สัตว์เจ้า นอกนั้นมีวิหาร มีสระ และมีต้นไม้ต่างๆ อยู่ เป็นทรากสวนลุมพินี จัดเป็นโบราณสถาน ยังไม่ได้รับการบำรุงที่สมควร ยังมีสถานที่ควรไปเที่ยวดูเที่ยวชมอีกมาก แต่เขียนไม่ทัน จึงขอยุติเพียงนี้

พระอุบาลีคุณูปมาจารย์
วัดจักรวรรดิราชาธิวาส

พิมพ์ที่โอเคียนการพิมพ์ ๑/๑๑-๑/๑๒ ถนนดำรงรักษ์ ผ่านฟ้า พระนคร ๒๕๕๖
นายพงษ์เจริญ บุญญะวรรณกุล ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา ๒๕๐๑